ÎN CAUTAREA UNOR LOCURI DE FILMARE

Priviţi-o, este o linie tinzînd tot mai sus, fără vreun punct de sprijin, fără a atinge limita spre care tinde. E suspendată în aer, iar lui nu-i rămîne decît să construiască pe această linie suspendată în aer, început şi sfîrşit simultan, vai, un început şi un sfîrşit infim, să clădească cu totul aparte, bazîndu-se exclusiv pe sine, pe trecutul său singular, individual.

FÜLEP LAJOS

Cînd ne amintim de un lucru, cum am mai spus adesea, prin chiar aceasta sîntem dispuşi să-l considerăm cu acelaşi sentiment ca şi cum lucrul ar fi de faţă, dar această dispoziţie sau năzuinţă, cînd sîntem treji, este cel mai adesea oprită de imaginile lucrurilor care exclud existenţa lucrului de care ne amintim... De aceea dorul este în realitate o tristeţe care se opune acelei bucurii ce se naşte din lipsa lucrului urît de noi.

SPINOZA

Prima secvenţă:

şezi pe jumătate încălecat pe pervaz. Tăvălindu-se în noroi la douăzeci de metri sub tine, umbra ascuţită a bisericii. Din fereastra — mică, asemeni unui crenel (influenţă săsească? înapoiere?), poate fi privit oraşul. Peisaj neo-realist. Acoperişuri roşii înălţîndu-se în tării. Şi, totuşi, nicăieri nu se întîmplă nimic. Biserica cetăţii e chiar peste drum. Temelia unui bloc în construcţie îi sfîrtecă umbra. Prin găurile de tot felul — a căror destinaţie n-o cunoşti — vieţuiesc cîini va-

gabonzi şi şobolani. Cîtă vreme nu plouă. Dacă plouă, n-au decît să-şi caute un adăpost mai ospitalier. Cîinii — flocoşi, cu ochii lucioşi, caricaturi jalnice ale celor adevăraţi — scheaună amarnic cînd răsare luna şi vecinul de la etajul şapte (adică de deasupra ta) îşi ia la bătaie femeia. Interludii ale libertăţii.

— De ce stai la fereastră? — întreabă Ági.

— Vreau să cad — îi spui tu, iar razele soarelui amurgind desenează conturul unei aureole pe creştetul ei. Te urmăreşte rîzînd.

— De ce?

— Cum adică de ce?

— De ce vrei să cazi?

— Vreau să trăiesc senzaţia de prăbuşire — îi spui tu, aprinzîndu-ţi o ţigară. Soarele ca o mutră rotundă de clovn ajunge în dosul turlei. Umbrele devin tot mai ascuţite. În punctele în care temelia blocului în construcţie sfîrtecă uriaşa umbră alungită a turlei ai putea vedea cu un binoclu, eventual, cîinii ori şobolanii, sau mai ştiu eu ce prin găurile acelea. Nu o dată zăreşti cîte o siluetă, aduce cu tine, iar tu ai mania să te tot recunoşti, dar...

— N-ai destule trăiri?

— Trăiri decisive n-am — zici tu. Şi, închizînd ochii, revezi camera actorului. Iar în camera actorului pe tine însuţi încălecînd pe jumătate pervazul, încercînd să-l convingi sus şi tare: cîndva ştiai să zbori, doar că ai uitat; odinioară toţi ştiau să zboare, oameni şi animale, doar că au uitat; marea problemă a omenirii (şi a regnului animal) este amnezia şi faptul că nu are curajul să-şi asume riscurile experimentului.

— Desigur, tu ţi-l asumi!? — a rîs Ági la fel şi atunci, însă actorul s-a apropiat de tine în vîrful picioarelor şi te-a legat de calorifer, prinzîndu-ţi piciorul ca într-un lasou cu cureaua lui lată. Nu ţi-a rămas decît să le povesteşti despre vecinul bunică-ti căruia, n-are acum importanţă de ce, i se spunea Văduvul şi care putea umbla şi pe o cornişă lată doar de o palmă fără să ameţească şi cine ştie dacă nu chiar zbura, pesemne că nu voia să tulbure liniştea satului, în orice caz el a fost cel care a revopsit acoperişul bisericii reformate, s-a plimbat pe acoperişul de tablă fără centură de siguranţă, în timp ce sub el se căsca hăul ameţitor; în cinci minute

două femei gravide au vărsat pe ele, iar reverendul le-a interzis enoriaşilor să caşte gura, o hotărîre înţeleaptă, căci l-ar fi putut deranja pe cel ce trudea sus.

— Asta nu e biserică reformată — ţi-a zis actorul. Acum însă n-ai decît să zbori, dacă n-ai ceva mai bun de făcut. Şi-a şters sudoarea cu batista pepită, a dus sticla la gură şi-a tras o duşcă.

Ágistă la chiuvetă şi se piaptănă. Soarele — cum bine vezi în oglinda de vizavi — a apus. Stingi ţigara pe tocul exterior, tragi un bobîrnac mucului şi îi urmăreşti căderea, te dai jos de pe pervaz, rămîi lîngă fereastră şi arunci o privire prin cameră. Viaţa ta. Chilia ta. Scena. Refugiul. Lipsit de lumină de cîteva săptămîni bune. Dar e mai romantic aşa. Cu lumînarea în ultimul sfert al secolului douăzeci. Ţi-au dat camera asta pe cînd încă lucrai ca sanitar pe un laborator veterinar mobil. După aceea ai fost militar în termen, muncitor necalificat la fabrica de mobilă, ceramist, pedagog la o şcoală profesională. Schimbai ocupaţiile precum Casanova femeile, iar în răstimpuri vagabondai cîte trei-patru luni, îţi lăsai barbă, plete şi ieşeai la havuzul din parc să priveşti peştii. Apoi rămîneai fără credit şi bani şi luai totul de la început.

— Ce-i cu tine? — o auzi pe Ági.

— Nimic — îi zici şi te apuci să fluieri un vals de odinioară. Memoria nu-i asociază pe moment nici un text.

— Fals — remarcă Ági, pieptănîndu-se mai departe.

Deasupra oglinzii ambalajele de ciocolată elveţiană şi franţuzească, de o parte şi de alta a chiuvetei două săpuniere, în cea din dreapta un săpun verde, în cea din stînga unul roz. Pe oglindă cineva a scris (cînd şi de ce oare?): „te-am căutat. marika”. Ai încercat în mai multe rînduri să ghiceşti cine fusese şi de ce semnase Marika cu *m* mic. Sub oglindă, pe policioară, mici creuzete, flacoane, un pahar pentru spălatul dinţilor, tuburi cu pastă de dinţi, un pieptene, un pămătuf, un aparat de ras. De o parte a chiuvetei peretele este acoperit cu o folie de plastic, să nu se ude. Locul e incredibil de strîmt. Sîrma izolată care ajunge de deasupra oglinzii pînă aproape de fereastră e atît de întinsă că, trecînd pe aici, Speedy Gonzales şi-ar putea zdrăngăni pe ea melodioarele lui lacrimogene. Deocamdată serveşte tot la întinsul prosoape-

lor, două verzui şi unul roşiatic-gălbui. Din această cauza n-o poţi vedea pe Ági prea bine din orice unghi cînd e la oglindă. Dincolo de fîşia acoperită cu plastic, peretele vopsit în bej e aproape pustiu. De un cui încîrligat atîrnă o pungă de plastic, n-ai avut curiozitatea să vezi ce e înăuntru, nici nu ştii cine a lăsat-o aici. Las' să-şi aibă şi lăcaşul ăsta misterul lui, ziceai tu cînd venea vorba despre ea. Lîngă punga de plastic atîrna un yoyo (suvenirul cui să fie?), deasupra lui o telegramă peste care e un colan de aramă. Nu te-a interesat nici textul telegramei, ai citit, involuntar, doar semnătura: Katalin. Cine să fie? Lîngă ea o poză decupată dintr-o revistă (moştenită tot de la fostul locatar): în fundul unei săli goale, lipit de perete, un bărbat cu ceafa pleşuvă. Cînd stai întins în pat, capul îţi vine paralel cu această fotografie şi, înainte de a adormi, îl priveşti de fiecare dată în ochi, dar nu-l visezi niciodată. Nici Ági nu-l visează niciodată.

Ridici privirea. Lîngă Ági (şi chiuvetă) e uşa. Acum e încuiată, cu siguranţa trasă. De un cui bătut în uşă atîrnă o poşetă neagră. N-ai idee a cui o fi. În colţul opus chiuvetei — un dulap recondiţionat. Jumătate din el e acoperit de un paravan pestriţ. Dulapul e plin de îmbrăcăminte şi lenjerie de damă: pantaloni, sutiene, ciorapi; pe raftul de sus alimente: boia de ardei, zahăr, cafea, ceai, piper, sare şi detergenţi, toate în cutii de ness cu capac roşu. Iar fiecare cutie are o mică etichetă albă cu litere roşii, pe care e scris conţinutul. E ordine în acest dulap, uneori îţi agăţi şi tu cămaşa, să nu se şifoneze. (Restul lenjeriei n-o ţii aici, ci într-un şifonier demodat din mansarda pe care un prieten şi-a transformat-o în atelier de creaţie.) Pe latura dinspre pat a dulapului e lipit un afiş. Cînd o fi fost vernisajul expoziţiei? De aici, de lîngă fereastră, nu se vede data (poate că nici nu are vreo dată), din pat s-ar vedea mai bine, dar de acolo n-o priveşti niciodată. În vis îţi pare că te vezi pe tine însuţi pe afiş şi niciodată nu se întîmplă nimic.

Între dulap şi pat — un bar prins în perete. Între bar şi dulap — rafturi din plăci presate. Imită forma vechilor colţare. Pe rafturi cîteva cărţi: operele alese ale lui Hegel şi Marx şi cîteva volume, *Etica* lui Spinoza, operele alese ale

iui Platon, Weöres[1], *Turnul tăcerii,* poeziile lui József Attila, cîteva volume de Krúdy Gyula[2], *Raport asupra celor cinci şoareci* de Mészöly Miklós[3] *Rugul* lui Fónagy Iván[4], cîteva cărţi de Malaparte în maghiară şi în italiană, cîteva volume ale lui Németh László[5] şi Szentkuthy Miklós[6], iar dedesubt volume de poezii claie peste grămadă: Rimbaud, Villon, Baudelaire, Aragon, Rilke şi Ady. În bar sticle de whisky şi gin, cartuşe de ţigări străine, vaze de flori. În toate astea există o ordine.

Sub bar un fotoliu roşu. În continuare patul. Divanul, cumpărat cine ştie cînd, de cine ştie cine. (Şi pe ăsta l-ai moştenit.) Deasupra lui peretele e tapetat cu o rogojină de pe care, cînd dormi, te privesc actriţe, postere cu staruri, cineva le-a prins în ace. Deasupra rogojinei — fotografii. Chipul lui Enescu în încleştarea cu acordurile la capul tău, profilul uscăţiv, prelung al lui Bartók la picioare. Între ei o gravură. Un pom pe întinderea cîmpiei. Crengile i se apleacă de parcă şi-ar lua rămas bun. Între pat şi fereastră (unde stai acum), o mică bibliotecă improvizată din cărămizi şi scînduri. Cărţi. (Romane de Dostoievski, Stendhal, Gogol. Un dicţionar italian şi unul român, un ghid de conversaţie german şi unul polonez, pe raftul de jos cîteva plachete de Kassák[7] cu o grafică ciudată şi reviste Bauhaus, is-

[1] Weöres Sándor (n. 1913), poet şi traducător din Ungaria, spirit novator proeminent al liricii maghiare a secolului XX, maestru al formei, stilului şi ritmurilor poetice. (N. trad.)

[2] Krúdy Gyula (1878—1933), scriitor şi publicist, figură solitară a prozei maghiare. Stilul său de o mare expresivitate şi bogăţie face ca opera sa întinsă să fie străbătută de o atmosferă melancolică, dominată de sentimentul despărţirii. (N. trad.)

[3] Mészöly Miklós (n. 1921), prozator din Ungaria, a cărui operă, sub influenţa ideilor expresioniste, construieşte o atmosferă stranie. (N. trad.)

[4] Fónagy Iván (n. 1920), lingvist şi traducător maghiar, autor al unor lucrări din domeniul mitologiei populare. (N. trad.)

[5] Németh László (1901—1975), prozator, dramaturg, eseist, unul dintre protagoniştii de frunte ai prozei maghiare în secolul XX. A jucat un rol hotărîtor în dezvoltarea gîndirii teoretice din Ungaria. (N. trad.)

[6] Szentkuthy Miklós (n. 1908), prozator, eseist şi traducător maghiar, în a cărui operă se resimte influenţa lui James Joyce atît sub aspectul viziunii cît şi al stilului. (N. trad.)

[7] Kassák Lajos (1887—1967), poet şi pictor maghiar, cel mai de seamă reprezentant şi promotor al avangardismului în poezia şi pictura clin Ungaria în secolul nostru. (N. trad.)

torii ale artei, albume de artă, lexicoane). Pe raftul de sus sticle pe jumătate golite, cartuşe de ţigări străine şi cărţi puse una peste alta. (Povestirile lui Kafka, *Portret al artistului în tinereţe* de Joyce, poveştile lui Andersen şi un Caragiale în română.) Pe cărţi pachete de ţigări străine pe jumătate golite: Kent, Chesterfield, Astor.

Te laşi pe calorifer. În dreptul tău, celălalt fotoliu. Cu rochiile lui Ági. Lîngă fotoliu, o măsuţă. Îţi fac cu ochiul resturile de la cină, dar nu ţi-e foame. Pe jos o sticlă de rom începută, sticle cu apă minerală pe jumătate pline ori golite, sub masă un tranzistor şi reviste occidentale, sticle de bere neîncepute.

— Ce facem? — se întoarce Ági spre tine. Afară s-a întunecat aproape de tot, abia mai distingi lucrurile în penumbră.

— Ce să facem? — întrebi şi tu sufocîndu-te în seara uscată ce vă învăluie.

Ági se uită la tine, dă din mînă şi se aşează într-un fotoliu de lîngă masă.

— Toarnă-mi un pic de rom — îţi zice. Aprinde-mi lumînarea.

Te urneşti din loc. Cei doi paşi îţi par insuportabil de lungi. Blugii roşi ţi se întind pe fund. Iei sticla de rom şi torni în două pahare ce par destul de curate.

— Sănătate şi virtute — zici şi sorbi cu înghiţituri mari.

— Pune-mi şi apă — îţi zice.

Te apleci din nou. Iei de sub masă o sticlă cu apă.

— Nu mai sînt pahare curate — îi zici.

— Nu-i nimic — îţi întinde ea paharul.

Ciocniţi. Avînd în cealaltă mînă sticla cu apă. Şi încă n-ai pomenit nimic despre fisuri. Fisurile din perete. Simpatiile tale.

— Vrei cafea?

— Da — îi zici.

— Unde-i cafeaua?

— În dulap.

Trei paşi pînă la dulap. Tragi perdeaua deoparte, scoţi cafeaua şi zahărul. Fisurile brăzdează tavanul aparent fără nici o noimă. Nu se văd în întuneric, dar ştii de ele. Şi mai ştii că au o logică în şerpuirea lor. Ştii că şerpuirea lor este

premeditată şi regulată. Şerpuirea lor are un scop, iar acela eşti chiar tu. Oftezi.

— Ce-i cu tine? — te întreabă Ági, punîndu-şi mîna pe braţul tău.

— Nu ştiu — îi răspunzi şi simţi că te trec apele. La fel ca în copilărie, în gradina lui Albi, cînd îi urmăreai cu privirea pe ţiganii din luncă, dintre cele două corturi.

— Ia-o de la capăt — îţi zice ea. Chiar de la causa causarum. Precis îţi trece.

Staţi unul lîngă altul, în cameră e întuneric, dar tu revezi grădina cu foşnetul frunzelor ce se împreunează bătute de boarea vărătecă, stai în porumbişte întins pe burtă la şase ani, cu binoclul în mînă şi priveşti cîmpul, ţiganii şi sătenii, corturile, habar n-ai ce se petrece în jurul tău. La etajul nouă se ceartă două femei, apoi una din ele începe să ţipe din senin, pur şi simplu din senin, jos în stradă fac larmă copiii, huruie maşinile, pe deasupra blocului trece un avion, avionul poştal din fiecare zi, în vecini, la radio, se aud ştirile. Ági te mîngîie pe braţ, apoi se aşază la loc în fotoliu. Un chibrit sfîrîie luminînd o clipă încăperea, privirea ţi se încrucişează un moment cu cea a lui Enescu, fixată pe afiş. „Ieşi odată, Pista!”, strigă cineva pe coridor, apoi se aud bătăi în uşă. Tresari. Te apropi de Ági şi îi săruţi părul. Te aşezi la picioarele ei, pe covor. Sfîrîie din nou un chibrit, dar de data asta rămîne aprins, începe să pîlpîie un chiştoc de lumînare. Dacă ar fi soare, umbra turlei ar sfîrteca de-a curmezişul temelia blocului în construcţie. Iar în gropi cîinii ar sta cu burta la soare. Şobolanii? De ei nu eşti prea sigur. Nu ştii dacă le place soarele. De şoareci care stau la soare ai mai auzit, dar de şobolani nu!

— Nu găsesc cuvinte — spui. De fapt nici cuvintele nu mai sînt în stare să exprime ceva. Autentice au rămas doar animalele. Instinctul animalic. Şi îi povesteşti despre cîinii Văduvului, cei trei prepelicari de rasă pură. Vecinul bunică-ti fusese un mare vînător. Cîinii îl adorau. Cînd l-au închis — pentru încăierare şi pentru uciderea bătrînului bulibaşa —, cîinii au fost lăsaţi în grija lui Albi, celălalt vecin al bunicii, dar acesta nu i-a putut hrăni, cîinii şi-au aşteptat stăpînul şi n-au primit mîncare de la altcineva.

Ági se apleacă şi se întinde după radio. Un declic şi muzica inundă camera. Da, intermezzo-uri muzicale. Şi tihna.

Şi gălăgia. Şi crăpăturile din tavan. Bărbatul cu ceafa pleşuvă şi umbra ascuţită a bisericii sfîrtecînd temelia blocului în construcţie. Şi ceilalţi doi bărbaţi, urmăritorii. Şi sticlele goale ori pe jumătate pline. Şi cărţile. Şi nesfîrşitele tale aventuri. Iată clipele de tandreţe cînd fiecare lucru îşi regăseşte măsura. (Cînd e cel mai greu?)

După o vreme vă sculaţi în picioare, îi pui pe umeri spencerul tău, sacoul de piele sau geaca (care cînd se nimereşte), închizi geamul, tragi perdeaua de un albastru murdar, stingi lumînarea, aştepţi să se stingă şi ultima fărîmă de jar, apoi ieşi din cameră lăsînd-o pe ea înainte (vezi dacă ai cheia în buzunar) şi tragi uşa după tine. Întotdeauna verifici dacă s-a încuiat. Coridorul este de obicei pustiu la ora nouă. Îl luminează un singur bec. În jurul plasei lui zburătăcesc fluturi. Curentul închide şi deschide uşa closetului (din capătul coridorului). Pe trepte vă însoţesc zgomotele ce răzbat prin pereţi şi mirosuri grele. O iei de mînă şi întindeţi pasul. Ca să beţi o bere, să vă întîlniţi cu vreun cunoscut. Prin uşă mai zăreşti vreme de o clipă plafonul cu fisurile lui simpatice şi de temut. Îţi închipui că eşti întins pe divan, n-ai idee cît o fi ceasul, ce zi e şi în cît e, n-ai habar de nimic, priveşti fisurile şi ţeşi poveşti în jurul lor, sînt fisuri şerpuitoare, în zig-zag, rugăciuni pocăite ale babelor lovite de dambla, dar printre ele gonesc cerbi în căutarea unui izvor, nu vor să bea apă decît de la izvor, dintr-un izvor cu apă cristalină; sînt fisuri în zig-zag, şerpuitoare, dar printre ele se înalţă în tării brazi, gureşe păsărele gînguresc la răspîntii, veveriţe ţopăie de pe o fisură pe alta, fetişcane se dezbracă şi se îmbracă în aceste fisuri, zumzăie helicoptere şi gonesc maşini de concurs de la una la alta. Aici e cîmpul cu ţigani şi cu ţigăncuşele în pielea goală, grădina bunicii, grădina lui Albi, gospodăria bunicii, banca, pe bancă bunicul în haine vărgate de deţinut, cu cătuşe, aşa cum îţi apărea în închipuire, plecase cu o sută de kilograme, iar la întoarcere, după şase ani, avea şaizeci şi cinci, după aceea şi-a petrecut mai tot timpul şezînd pe bancă, n-a prea vorbit cu nimeni, uneori se încuia şi răsfoia ore în şir hîrţoage vechi în care stătea consemnată istoria familiei; într-o fisură îl vezi pe bunicu', un bătrîn sfrijit, adus de spate, îţi face semne, spune ceva, dar nu pricepi ce vrea, aşa că închizi ochii şi cu asta nu rezolvi nimic. Situaţia e fără ieşire. Doi bondoci

aleargă de zile întregi printre fisuri, pe urmele unui lungan. Acesta se refugiază de fiecare dată pe poza de vizavi şi poposeşte lîngă omul cu ceafa pleşuvă, întorcîndu-vă spatele şi ţie şi urmăritorilor. Stau amîndoi cu faţa la perete, ceafa lunganului devine fosforescentă, luceşte şi ea în beznă. Cei doi bondoci se opresc, scot pistoalele, trag piedica, iau poziţia de ochire, aşteptînd parcă doar un ordin. Detunătura n-apuci s-o auzi niciodată. Adormi. În vis îţi apare temelia blocului ce se construieşte. În dreptul chepengului căscat înspre eter stă cineva care te priveşte. De parcă tot tu te-ai afla şi dincolo. De parcă ţi-ai încrucişa privirile cu tine însuţi. Umbra ţuguiată a bisericii se tăvăleşte în noroi la douăzeci de metri sub tine, la un metru şi jumătate de tine. Şezi pe jumătate încălecat pe pervaz.

A doua secvenţă:

stai în mijlocul camerei. De pretutindeni te fixează alter ego-urile actorului. Te simţi ca un animal prins în cursă. Ca un şoricel prins în cursă. Ca un şoricel balcanic prins în cursă. Strîngi din dinţi. Bunica stă dreaptă într-un colţ. Îi scîrţîie scaunul. Împleteşte. Buzele i se mişcă tăcute. Unul pe faţă, unul pe dos. Fără a-şi ridica privirea: Nu ţi-am spus, nepoate, să te laşi de băut! La noi în familie n-a băut nimeni. Nici măcar bunicu' n-a băut, băiete. Deşi ar fi avut motive s-o facă şi pe asta. Dar nu făcea decît să răsfoiască fascicule de odinioară. — Nu te enerva, bunicuţo — îi zici, întorcîndu-i spatele. În cameră apare bunicul, lumînările pîlpîie în sfeşnicul cu şase braţe, bătrînul stă la masă şi studiază hronicul familiei, călătoreşte înapoi în timp vreme de secole şi scoate la lumină fapte tot mai interesante. La treizeci de ani vei primi totul într-un sipet sigilat. Aşa vrea bătrînul, să ai atunci treizeci de ani. Se uită la tine bunicul. Cu asprime. — Ai revăzut gramatica la rusă? — te întreabă. După care te şi examinează. Învaţă rusa împreună cu tine, dar peste jumătate de an poate citi deja *Pravda.* Ignoră înţepăturile bunică-ti. Nu prea mai discută cu nimeni înainte de moarte. Stă la masă şi aşterne pe hîrtie cu litere caligrafiate de o şchioapă cronica familiei, citeşte *Pravda,* te ascultă

la rusă şi rămîne mut. Bunica dispare fără veste. Se întoarce spre fereastră şi o vezi planînd între două blocuri, fără a se opri din împletit. Andrelele strălucesc în soare ca baghetele unui dirijor. Iar bunica dirijează strălucirea soarelui. Rochia ei umflată de vînt pare o uriaşă ciupercă albastră închis.

Întorci spatele strîngînd din dinţi. Ági doarme cu nasul în pernă. Îmbrăcămintea ei — pe scaun şi vraişte, pe sub scaun. Pledul o acoperă doar pe jumătate. Te întorci. Îţi iei ceasul de pe masă. Douăsprezece şi jumătate. Ducîndu-l la ureche îţi dai seama că a stat. A stat la ora douăsprezece şi jumătate. N-ai idee cît poate fi acum. Cauţi ceasul lui Ági. Linişte ca de biserică. Închizi ochii şi auzi acordurile viorii. Să fie doar o nălucire? Acordurile acelea stranii de vioară. Cine ştie de cînd plutesc prin această încăpere. Omuleţul cărunt stă în faţa şcolii, ochelarii fumurii sclipesc palid, reflectînd razele firave ale soarelui matinal. Din cînd în cînd îi zornăie ceva în şapcă. Revezi visul: mergeau la vînătoare cu Văduvul, erai un băieţandru de vreo paisprezece-cincisprezece ani, deci imediat după ce-i dăduseră drumul. Cei trei cîini care muriseră de foame erau mai vioi ca odinioară. Hăituiau cîte un şoldan, speriau cu lătratul lor şi prepeliţele din arătură şi, ajungînd în pădure, erau cuprinşi de înfrigurare, ca şi cum ar fi fost la prima vînătoare. Văduvul îi urma domol, cu o figură impenetrabilă. Ajungînd la lizieră întinse pasul, aproape că alerga. După o goană de o jumătate de oră v-aţi trezit într-o poiană de vis. Luminişul era aşternut cu flori galbene, iar în mijlocul lui un stejar falnic străjuia tăcerea. Era o zi însorită, cu zumzet de albine. Sub stejar, desculţ, în haine de pînză, şedea bunicul. Pantofii zăceau alături. Văduvul s-a aşezat lîngă el. Tu îi priveai stînd rezemat de copac. Fusese un vis cît se poate de verosimil, ba chiar merită să cugeţi: oare toate astea nu se întîmplaseră în realitate? Doar li se dăduse drumul cam în aceeaşi perioadă. Cîinii se hîrjoneau în jurul copacului, Văduvul şi-a aprins tacticos o ţigară şi l-a privit pe bunicul. Îl privea cu o figură umilă şi un pic speriată. Te-a mirat acest fapt, căci Văduvul nu era omul care să te privească speriat şi, cu atît mai puţin, cu umilinţă.

— Ia ascultă, János — a început bunicul cu asprimea ce-l caracteriza. Povesteşte-mi şi mie cum s-au purtat cu tine acolo. Ce viaţă ai dus acolo timp de opt ani? Bunicul rosti

aceste vorbe pe un ton egal, doar „acolo” fu rostit ceva mai apăsat.

— Ce v-aş putea spune, domnule notar — a început Văduvul făcînd ochii incredibil de mari. Dacă-ţi place viaţa, treci şi peste puşcărie. Îţi dau de mîncare, te lasă să munceşti şi să dormi. Îţi lipsesc doar femeile şi ăsta nu-i lucru uşor. Mai ales cînd îi vezi pe alţii făcîndu-şi-o cu mîna lor. Iar ispita creşte cu trecerea anilor. Mai e problema credinţei, că acolo, ştiţi bine, nu-i lasă înăuntru pe preoţii catolici. Iar atunci cînd eşti învăţat de mic cu spovedania neîntreruptă la Dumnezeu, îţi vine greu să renunţi la ea cînd deja ai albit.

Cîinii s-au pornit să ţopăie în jurul copacului, Văduvul l-a mîngîiat pe unul din ei pe cap, dar replica bunicului n-ai mai auzit-o, fiindcă te-ai trezit.

— Ce faci? — vocea trădează îngrijorarea lui Ági. Ca de obicei cînd se trezeşte. Nu deschide ochii, în schimb îşi trage pledul pînă sub bărbie.

— Prinţul Kuraghin — îi zici tu gîjîit, gîndindu-te că singurul lucru ireal din ce ai visat era reînvierea cîinilor. Pocneşti din călcîie şi repeţi: — Prinţul Kuraghin.

— Încîntată — zice Ági chicotind. Apoi deschide ochii.

— Cît o fi ceasul? — întrebi lăsîndu-te pe marginea patului. Inutilă întrebare, folositoare doar în măsura în care e menită s-o readucă pe Ági cu picioarele pe pămînt. Să-i conştientizeze faptul că şi-a terminat visul. Cum şi tu ţi l-ai terminat fără a afla vreodată ce i-a zis bunicul Văduvului şi de ce anume l-a întrebat cum au fost anii de puşcărie. Ce ţi-o fi venit să te trezeşti aşa devreme, ţi-ai zis şezînd pe marginea patului, dar nu-ţi venea deloc să rîzi. De pe peretele din faţa ta, actorul (alias Somodi Énok Máté*) tună şi fulgeră cu adevăruri amplificate, adîncite şi validate de scurgerea veacurilor, iscodindu-ţi parcă privirea în căutarea unor dovezi cu privire la un păcat nicicînd comis. Nu, nu-ţi venea deloc să rîzi.

Ági sări ca arsă.

— Ai uitat ceva? — o întrebi tu în timp ce îi faci cu ochiul lui Somodi Énok Máté.

* Erou popular din secolul al XVI-lea, protagonistul dramei *Carnavalul sîngeros* de Veress Daniel. (N. trad.)

Nu zice nimic. Se îmbracă. Grăbită, la repezeală.

— Şcoala? — o întrebi cu jumătate de gură.

Dă din cap.

— Ar fi o tîmpenie să te duci — dai tu din meliţă. Crede-mă, prinţesă, că ar fi o tîmpenie. Ţîncii vor fi înştiinţaţi că din motive de boală tovarăşa profesoară... Amuţeşti, apoi lungeşti o-urile în chip comic: profesoară. După care treci la atac. — Sau te deranjează prezenţa mea?

Te priveşte şi continuă să se îmbrace. Fără un cuvînt Somodi Énok Máté dă din bostan privindu-şi tovarăşii de clasă, prostimea orbită. Tace şi el. Chiar poţi fi cît de cît prezent undeva? — auzi aceeaşi voce şi zadarnic strîngi din dinţi, rămîi într-o aşteptare încordată. Pesemne fiindcă eşti prezent simultan în două locuri — salvezi tu situaţia, rîzîndu-ţi în nas ţie însuţi —, iar acum zburzi prin luncă avînd mingea la picior, jocul se leagă bine, cum rareori se întîmplă şi ar trebui să constituie un motiv de bucurie în sine, îl simţi că se leagă foarte bine (prin urmare, pînă s-o constate vreunul dintre rivali — eşti conştient de asta), simţi că nicicînd în viaţa asta puturoasă nu s-a legat miuţa aşa de bine, dar nu-ţi vine să-l urmăreşti pe Alvaro, care turuie întruna, turuie şi acum, şi aici: strategia, tactica; Jakab, du-te la înaintare, Fedák, rămîi în apărare, iar urmarea va fi echipamentul pe care-l vom primi, un echipament aşa de fain, vrei tu să strigi, dar nu apuci să zici nimic, nu mai poţi spune nimic, pentru că Ági îţi repetă întrebarea, are în jarul ochilor cearcăne vineţii prin care sar tigrii, pămîntul se cutremură ca la un bombardament. Iată clipele de tandreţe, la faţa ta, uşa. Se deschide spre holul ostil întunecos al apartamentului cu patru camere, are o plăcuţă luată de pe o masă de restaurant: „rezervat”. Lîngă uşă, vizavi de fereastră, un dulap. Uşa dintre uşi — întredeschisă. Cravate ce sîsîie la tine. Şi mireasmă de levănţică. Între dulap şi pat — un magnetofon şi o scrumieră răsturnată. Mucurile par gîndaci albi. Mişună pe covor în direcţia ta. Imediat îţi vor ajunge la picioare. Ce va fi atunci? Sub fereastră — un calorifer. Aici ţi-a legat piciorul cu cîteva ore în urmă actorul, cu centironul lui militar, deoarece ai încălecat pervazul şi ai vrut să le demonstrezi că poţi zbura! În colţul opus patului — două scaune descleiate. Înainte de a fi zburat, bunica stătuse pe cel din dreapta şi împletise. O masă. Pe scaune —

îmbrăcăminte. Pe masă — un *Bravo,* un *Quick,* un *Giorno, Új Symposion,* reviste de modă, iar *Giorno,* iar *Quick,* iar reviste de modă, *Cinema, Film — Színház — Muzsika,* ziare italiene şi ungureşti, nemţeşti şi româneşti, două cărţi, *Pentru cine bat clopotele* de Hemingway şi *Cei goi şi cei morţi* de Norman Mailer, pahare, scrumiere umplute vîrf. Pe covor sticle de bere aruncate vraişte. Ridici un pachet de Kent. Ai ghicit, au mai rămas vreo două ţigări. De pe pereţi, alter ego-urile actorului urlă în duşmănie: nu, nu, nu! Nu pune mîna! Nu pune mîna! Nu pune mîna! Le arăţi limba, te cauţi prin buzunare de un chibrit, îi întinzi o ţigară lui Ági, i-o aprinzi. Ciudat, bunica nu s-a schimbat la chip nici după moarte, îţi trece prin minte, e severă ca întotdeauna, are aceeaşi ţinută, nu i-a frînt-o lumea de apoi.

— Ar trebui să dau măcar un telefon — zice Ági. Fumul albăstrui se înalţă deasupra ei luînd forma unor jivine fabuloase. Cîinii, prepelicarii Văduvului reînviaţi de tine în vis, plutesc înăuntru pe fereastra deschisă şi latră la straniile arătări din fum. Voi doi urcaţi într-o caleaşcă, camera devine o luncă întinsă. Apoi cîinii observă caleaşca, îi atrage ca un magnet. Se pornesc să scheaune în urma ei. Tu îl baţi pe umăr pe vizitiu, mînă, bătrîne, mînă; îi strecori în palmă o hîrtie de douăzeci şi cinci, discret, să nu observe Ági şi îl zoreşti, îl zoreşti întruna deoarece cîinii sînt mai primejdioşi şi decît lupii, n-au mai mîncat de zeci de ani, or fi turbat de foame. Vizitiul, un bătrîn cărunt, cu ochi albaştri, îşi îndeamnă caii cu un ţignal, iar caleaşca (şareta? trăsura? fiacrul?) năvăleşte în cameră gata-gata să răstoarne măsuţa. Somodi Énok Máté vă salută de pe perete, apoi răcneşte cu o voce de stentor: Opreşte-te, tîlharule! Ţi-arăt eu ţie! Bătrînul surugiu începe să dîrdîie şi se transformă într-o mîţă neagră, îi înfruntă pe dulăii cu spume la gură, se zburleşte la ei, iar prepelicarii Văduvului se destramă în aer. Ági aplaudă iar ca un copilaş.

— Prinţule Kuraghin! — se întoarce ea către tine. Dă-mi voie să ţi-l prezint pe Motanul încălţat.

— Încîntat — pocneşti din călcîie desculţ. Am auzit multe lucruri frumoase despre dumneata, dragă motane.

Se zburleşte toată. Caleaşca dispare fără veste. Ági stinge ţigara fumată pe jumătate, iar în uşă apare Somodi Énok Máté în carne şi oase.

— Încotro, fraţilor? — ne întreabă străduindu-se să zîmbească cuceritor. E încă buhăit de somn.

— Să dăm un telefon — zice Ági.

— Las' că ne întoarcem — îl asiguri tu. Nu scapi de noi cu una, cu două.

— Mă duc să mai fac nani — dă el din mînă şi se retrage. Niciodată nu poate dormi omul cît ar vrea. Niciodată. Niciodată. — Marionetele primite de el în dar întorc capul după el în semn de rămas bun. Te uiţi la fereastră. Etajul patru îţi pare mai înalt acum decît în zori şi ţi se face milă, îţi pare rău de pisica neagră demontabilă, atît aţi tot aruncat-o de colo-colo pînă i-aţi făcut capul zob. Ţi-o închipui căzînd, apropiindu-se de pămînt şi te apucă ameţeala.

— Vii cu mine — te întreabă Ági.

— Bineînţeles — îi zici, îmbrăcînd cojocul actorului. Te simţi mare şi tare, ca învingătorul unei întreceri dintre tăietorii de lemne canadieni. Coborîţi treptele, treptele străine ale unei scări străine. Priviri invizibile vă pîndesc din dosul uşilor. Scoţi pieptul înainte şi o cuprinzi pe Ági pe după umeri, dar ea ţi se strecoară din îmbrăţişare.

— N-a fost vorba de aşa ceva — îţi zice.

— Da' de ce a fost vorba?

— Că mergem la pădure — o pufneşte rîsul. Căutăm un stejar bătrîn, falnic şi privim cerul de sub el. După care eu plec în Ţara Leneşilor, nu înainte de a te întreba: vii şi tu cu mine?

— Şi?

— Iar tu zici: Bineînţeles. Să plecăm.

Telefonul era stricat. Aveai un amic care ura telefoanele, cînd se îmbăta spărgea mereu cîte unul care nu funcţiona, mereu îţi aduci aminte de el. Îl chema Jakab, l-a călcat o maşină, dar n-a murit. Ai tot trăncănit în timp ce Ági — din ce în ce mai necăjită — forma numărul. Stăteai rezemat de uşa cabinei şi te desfătai văzînd cum se scutură lumea cu tine. Pe urmă aţi urcat la Alvaro, Ági forma numărul iar tu şedeai în fotoliu în cojocul actorului şi te simţeai ca un comandant victorios într-o bătălie. Zilele se succedau ca o roată a norocului, de ochi ţi se lipeau chipuri pe care ştiai că nu le mai poţi urma.

Nici nu-ţi mai aminteşti ce s-a întîmplat după aceea. Parcă v-aţi ghiftuit seara în bucătăria actorului. N-aveaţi scaune, şedeaţi pe jos, sau cam aşa ceva, aici imaginile se suprapun, doar nu o dată aţi mîncat în această bucătărie ce pare o celulă, aşa că memoria nu mai poate decanta întîmplările; dacă stai să te gîndeşti, bucătăriile îţi apar în vreo patru-cinci ipostaze, o dată şedeţi pe o foaie de cort, altă dată pe scaunele cărate din camere, s-a întîmplat să şezi împreună cu actorul pe capacele de la nişte cutii şi să haliţi conserve de fasole ori, altă dată, în bucătăria asta a halit o gaşcă întreagă din picioare. Fireşte, cu atît mai greu de decantat sînt textele. Să revenim, deci, în bucătăria în care — încerci?! — nişte capace au luat locul taburetelor. Actorul stă în faţa ta, mănîncă direct din conservă, iar tu din farfurie. Ági stă în picioare lîngă voi şi-şi pune unt pe pîine. Picioarele îţi amorţesc. Dai să te ridici. Dincolo, în cameră, e înghesuială. Se apropie de tine Jakab, îţi pipăie burta, „faci burtă Bembere, faci burtă", îţi zice chicotind, personalul autoservirii vă priveşte uluit, aţi ajuns la a treia sticlă de lapte, stomacul începe să ţi se liniştească treptat, îţi ridici privirea, vezi cum i se prelinge actorului laptele pe la colţul gurii, îşi dă seama şi actorul, te linişteşti şi îţi vezi de băut, treptat te înveseleşti, „ce-ar fi să bem o bere?", îl întrebi, „rahat", zice sec actorul, iar pe ospătăriţe le pufneşte rîsul, „m-am umflat", îi zici lui Jakab, luînd un sandviş de la femeie, „grozav, dar prea puţin", zice actorul aruncînd conserva în colţ. Să poposim totuşi în această bucătărie, e amintirea cea mai vie şi cea mai adecvată momentului. Prin urmare: actorul aruncă conserva goală în colţ, Ági îşi mai unge o felie de pîine cu unt, îţi termini şi tu masa şi te întinzi după sticla cu apă de Malnaş. „Ce mîncăm diseară?", întreabă actorul uitîndu-se pofticios după conserva goală ce se rostogoleşte şi care nici nu se va mai opri vreodată, se va rostogoli veşnic prin bucătăriile memoriei tale şi astfel te vei putea opri cu o precizie milimetrică asupra acestui moment anume dintre toate cele petrecute în bucătăria actorului. „Ce mîncăm diseară?", întreabă el din nou. „Mai avem douăzeci şi şase de lei şi treizeci de bani! Iar douăzeci şi şase de lei şi treizeci de bani fac douăzeci şi şase de lei şi treizeci de bani!", zice el. „Răbdări prăjite", îi răspunde Ági. „Răbdări prăjite în unt de cioară." „Să fim

sobri”, zbiară Jakab şi dispare într-un alt interval de timp al bucătăriei. Priveşti mîhnit în urma lui, priveşti mîhnit conserva rostogolită spre perete, ştii că se va lovi de perete în chip cu totul inevitabil, o dată, de două ori, de trei ori. „Ce putem face cu douăzeci şi şase de lei şi treizeci de bani?”, întrebi. Se suprapun din nou secvenţele, ai trecut prin atîtea în această bucătărie şi ea nu mai există decît în amintirea ta, timpul a adus-o în primplan de vreo cinci-şase ori şi, totuşi, de cîte ori te gîndeşti la bucătăria aceasta de-atîtea ori îţi reapare şi Jakab, deşi el a trecut pe-aici o singură dată, cel mult de două ori, dar e foarte nimerit pentru acest cadru. Să fie doar o nălucire? În noaptea aceea, însă, ai stat la taclale cu Ágnes, de teamă să nu reapară bunica împreună cu andrelele ei lucioase. În cameră pătrundeau razele lunii, era linişte în casă, doar lebedele mai cîntau în răstimpuri pe lacul de deasupra patului, şedeai pe covor, printre sticlele goale, te mînca spinarea, n-ar fi stricat să fii şi tu o sticlă goală, imposibil însă, căci pe tine te mînca spinarea, dar stăteai locului, o priveai pe Ági, şedea în pat, rezemată de perete şi tăcea, la fel ca şi marionetele atîrnate pe perete, Somodi Énok Máté închisese ochii în copia mărită la nesfîrşit.

Ţi-era frică să nu apară pînă la urmă careva, bunica, bunicul, Văduvul, cîinii, ţiganii, vreun consătean din copilăria ta şi ai început să vorbeşti. Erai la capătul răbdării, cîmpurile asociaţiilor tale erau străbătute de umbre negre ca de bărbaţi, înaintau spre viitor prin zăpada ce le ajungea pînă la gît, unuia i se vedea doar faţa, altuia doar mîna, al treilea nici nu se mai vedea, prin urmare n-a existat?

— Un om este exact atît cît vezi din el — ai zis tu scoţîndu-ţi o ţigară. Pe cîmp au apărut călăreţi în galop, unul dintre ei şi-a săltat calul în două picioare şi crupa calului l-a acoperit, doar picioarele uriaşe, cizmele mai lăsau să se întrevadă că ar mai exista.

— Cine a zis asta? — te-a întrebat Ági.

— N-a fost chiar un citat — ai dat din umeri. Sînt doar atît cît vezi din mine? Chiar aşa stau lucrurile, în rest se cască, fireşte, un semn de întrebare.

— Cine a scris asta?

— Beckett.

Caii îşi continuă galopul, cîmpul înzăpezit se volatilizează, încet-încet începe să prindă contur un edificiu din beton, apar feţe de sudori printre instalatori, apoi apare un bărbat cu joben în cap, „vi-l prezint pe domnul Beckett!”, zice o bătrînică. Bărbatul o priveşte lung, întinde o mînă, din aer aterizează zumzăind două garoaofe, una roşie şi una albă. Bărbatul fixează cu privirea un punct din care parcă lipseşte ceva. Într-acolo aleargă doi prichindei, apoi din pămînt răsare cu o încetineală plină de prestanţă un chioşc de ziare. Bărbatul îl ocoleşte cu cele două garoafe în mîini, e alb ca varul, cu o figură împietrită. „Ce aşteptaţi?”, îl întreabă bătrîna, însă bărbatul nu-i răspunde, o priveşte peste umăr, princhindeii se fugăresc în jurul lor, praful stîrnit învăluie totul într-o clipită.

I-ai povestit despre diferitele tale ipostaze, despre tine, despre lume, despre locul tău pe lumea asta, i-ai spus că, deşi mulţi zic că trăieşti cu capul în nori, tu ai trudit dintotdeauna, că ai fost muncitor necalificat într-o fabrică de mobilă, sanitar pe un laborator veterinar mobil, militar în termen, ceramist, pedagog la o şcoală profesională, muncitor necalificat la fabrica de ţigări, fochist la uscătoria unei fabrici de sobe, secretar literar la casa judeţeană a creaţiei populare, ţi-ai cîştigat pîinea şi romul cel de toate zilele trudind cu braţele, nu te-ai enervat, vorbeai în fraze rotunjite şi închegate, luptai cu toată puterea să te ţii departe de cîmpiile ce-ţi răsăreau în faţa ochilor, o singură asociaţie îţi opunea o rezistenţă îndîrjită, dar tu ai învins-o şi ai alungat-o într-un loc neştiut şi povesteai, povesteai, povesteai, doar în tăcerea lui Ági era ceva neobişnuit, care te-a umplut de presimţiri funeste, ţi-a stîrnit obişnuitul serial de presimţiri funeste, care te apucau după trezire, prescris cu inima uşoară pentru ziua de muncă şi care, iată, a pîndit un moment prielnic, iar acest moment a fost dat de tăcerea lui Ági

deocamdată, însă, îi povesteai despre alintata-ţi independenţă pentru care ai sacrificat mereu totul, despre proiectele tale, despre dorinţa de a ocoli într-o bună zi Pămîntul, vorbeai de lîngă pat şi pe moment n-ai mai avut timp să-ţi rumegi presimţirile funeste, ai privit-o pe Ági, trăsăturile i s-au descompus în lumina lunii ca şi chipurile din amintire, doar tăcerea ei i se mai vedea, acesta era

esenţialul, iar asta a început să te preocupe în aşa măsură încît după alte cîteva fraze spuse cu jumătate de gură — ai amuţit

Ági a căscat şi ţi-a zis: „nu mai fă atîta pe deşteptul, bine?”, n-ai mai zis nimic, te-ai mulţumit s-o priveşti, luna s-a ascuns pe după un nor, lebedele şi-au plecat gîturile, apa nu mai sclipea argintie ca pînă atunci în undele lacului de deasupra patului şi ştiai că urmează să se întîmple ceva, în asemenea împrejurări în mod legic urmează să se întîmple ceva, nici nu ţi-ai sfîrşit cugetarea, nici nu ai apucat să-ţi fixezi ipostazele cînd a intrat actorul

era destul de matolit, cum de se matolise din douăzeci şi şase de lei şi treizeci de bani? dar nici cu asta nu ţi-ai bătut capul prea mult, fiindcă s-a oprit în uşă şi a început să recite din poeziile lui József Attila, aparent fără nici o noimă; ţi-ai imaginat că de la Sing Sing, dintr-o încăpere situată la etajul şase, s-ar vedea clar umbra bisericii tăvălită prin noroi, sfîrtecînd pe diagonală blocul în construcţie, îl frînge în două, în două părţi destul de depărtate una de alta şi o bufniţă huhuie într-un pod, undeva departe, iar pe drum lunecă ici-colo umbre înlănţuite, în întuneric nu vezi fisurile, nimic

te-ai uitat în tavan, n-avea defel fisuri, nici vorbă de aşa ceva, „bărbat de eşti, atuncea fii bărbat”, bălmăjea actorul, capul îi căzu în piept, marionetele de pe perete roşiră de ruşine, lebedele îşi luară zborul de pe lac, după un scurt ocol zburară către perete, adică ar fi zburat dacă acesta nu s-ar fi deschis în calea lor şi au dispărut în zare, lacul se evaporă la rîndul lui, la fel şi luna, ai dat din mînă a lehamite şi ai închis ochii, l-ai mai văzut doar pe Văduv furişîndu-se în cameră cu o figură misterioasă, urmat de două ţigănci bătrîne care îl tot spurcau, pe urmă în cameră era iar lume multă, pe unii îi cunoşti, pe alţii nu, în atmosfera asta de tango, cu Ági tot în braţe, nu de mult aţi văzut *Love Story* şi ai dus-o în braţe pînă la etajul patru, imitîndu-l pe eroul principal, ceilalţi aplaudă, rîd, magul urlă dezlănţuit ca la ceai, un ceai obişnuit, al o mie unulea ceai din a o mie una noapte, greaţă, căci undeva pe o platformă trudeşte un instalator, undeva chipuri de proletari adevăraţi stau încordate deasupra aparatelor, de sudură cu scînteieri albăstrii, undeva edificii răsar din pămînt şi oameni pornesc

spre viitor în cizme de cauciuc, salopete albastre roase, dar plini de viaţă, greaţă, căci undeva metalurgiştii hărţuiesc fierul incandescent, greaţă, că te-apuci să faci comparaţii idioate, fiindcă eşti un idiot

şezi pe covor în camera ce se goleşte, în beznă, ştii că la treizeci de ani poţi desigila caietele care conţin cronica familiei tale, poţi citi cronica familiei, la treizeci de ani eşti suficient de matur, ai un orizont destul de larg şi o experienţă de viaţă mai bogată şi

— Te iubesc — şopteşti, cuvîntul se reverberează în toate ungherele, se amplifică rostogolindu-se, te învăluie, te saltă în sus, te leagănă, nu se mai sfîrşeşte nicicînd, nicicînd.

— Ţie nu ţi-e somn? — te întreabă plictisită, întorcîndu-ţi spatele. E noapte. Încă mai e noapte. Actorul doarme pe jos în mijlocul camerei şi sforăie. Lîngă el — o sticlă pe jumătate plină. Horincă.

— Lăsaţi-l în pace — zice careva. (Dar n-ai cum îţi aminti de asta, doar s-a întîmplat peste cîteva luni. Ce-i drept, în calendarul mitologiei tale subiective o lună nu înseamnă uneori nici măcar o clipă, „lăsaţi-l în pace”, turuie vocea total aiurea, doar ea vine, doar ea se aude de pretutindeni.) Te apucă ameţeala, razele lunii îţi biciuie chipul. De s-ar termina odată noaptea asta eternă ca luna.

Pe balcon, în jurul sticlelor goale, ţopăie umbre, balconul nici nu există, există doar timpul mitologic subiectiv, timpul static, timpul ce se scurge

din semne răsfrînte asupră-ne se recompune memoria, ai vrea să urli, dar gura îţi rămîne întredeschisă, iar Ági, întinzîndu-se din hamac, prinde în laţ cu rîsul ei gîngurit razele lunii, te repezi după ea, dar e prea tîrziu, nici nu-şi ia rămas bun şi dispar

eşti singur

în jurul tău se închide labirintul fisurilor

nu există ieşire din acest labirint

nu există scăpare

cugeţi prins într-un laţ de forma unui castravete, ar trebui să existe o ordine a lucrurilor, privit de jos trebuie să pari haios şi de groază, în cameră se revarsă lumina, dispari din laţul în formă de castravete ca luat de vînt, dispare şi labirintul fisurilor, şezi turceşte în mijlocul camerei actorului şi îţi întorci privirea spre uşă, actorul stă la uşă în blugi, desculţ,

gol pînă la brîu, îi lucesc stropii de apă pe piele, o fi făcut baie

— Hai să bem ceva, fratele meu alb şi înalt — îţi zice. Nici mie nu mi-e somn. Ági se întoarce cu faţa la perete, îşi trage pledul peste urechi, o fi avînd urechi mari la ora asta, îţi zici tu, amintindu-ţi de închipuirea ei că în timpul somnului i-ar creşte mereu urechile. Spatele ei este o piatră funerară nedăltuită. Este înspaimîntător în goliciunea lui. Stingi lumina şi o iei bîjbîind către antreul întunecos. Pute a mahorcă. Actorul te mînă spre bucătărie. Vă aşezaţi pe două cutii de pantofi şi îţi povesteşte lungile lui peregrinări, despre poloneze, despre pariul pe un litru de vodcă băut dintr-o suflare. Priveşti caloriferul, nu îndrăzneşti să te gîndeşti la fisuri, îţi apare întruna laţul în formă de castravete, în jurul tău zboară lilieci, n-ai curajul să-l priveşti pe actor, deoarece Văduvul (în cămaşa însîngerată din ziua cînd s-a bătut) apare întruna în spatele lui, privirea îi e încărcată de prevestiri sumbre, îl implori să plece, la care actorul rămîne perplex, nu pricepe de ce vorbeşti de unul singur, Văduvul stă în mijlocul camerei rînjind, dar el nu-l vede, rămîneţi muţi.

— Eu nu sînt omul lozincilor — zice el în cele din urmă, căci nu e omul care să tacă, Văduvul rînjeşte, dar nu dispare ca de obicei, ci scoate o cretă din buzunar şi trage un cerc în jurul lui. Actorul apucă sticla de bere. Nici tu nu eşti omul lozincilor. Amîndoi vorbiţi din burtă. Din burtă. Numai că el nu ştie că tu ai stat vreme îndelungată (oare cît timp?) pe spate într-o cămăruţă cît o celulă şi în răstimpuri ai tăifăsuit cu duhurile unor oameni de mult dispăruţi despre viaţa ta, despre satul copilăriei tale, despre ţiganii care şi-au scos fetele la mezat, fapt ce s-a terminat cu o încăierare, morţi mulţi şi mai multe condamnări, iar duhurile care te vizitau erau toate interesate într-un fel sau altul de această întîmplare pe care tu ai văzut-o la vîrsta de şase ani cu binoclul din porumbiştea vecinului vostru, oare atunci să fi început totul? Văduvul dă din cap spre tine, da, atunci, atunci a început totul şi are o figură tristă, foarte tristă

ce ştii, în schimb, despre actorul cu care o faci lată uneori, cu care discuţi despre farsele voastre, că a jucat în cutare şi cutare piesă, că a avut cutare şi cutare femeie, că odată era să crape fiindcă a dormit beat-mort în faţa

WC-ului de la restaurant nebăgat în seamă nici de chelneri, nici de personalul de la bucătărie (sau l-or fi văzut, dar n-au vrut să-l trezească? cine ştie?), a dormit pe jos pînă a doua zi dimineaţă, dar nu, asta nu e totul, asta încă nu-i nimic, asta nu are o însemnătate hotărîtoare pentru existenţa lui (există oare şi întîmplări de o însemnătate hotărîtoare?)

— Există — îţi zice Văduvul. Dacă nu îl omoram atunci pe bulibaşă, tinere, n-aş fi ajuns niciodată la puşcărie, cîinii nu mi-ar fi murit de foame, viaţa mea ar fi luat o altă întorsătură.

— Mai degrabă există doar întîmplări regizate în prealabil — zici tu —, mai degrabă doar...

nu, lucrurile nu trebuie complicate cîtuşi de puţin, esenţialul (căci tot aici ajungeţi de fiecare data) îl constituie principiul regizoral, continuarea acţiunii dincolo de momentul cînd ea s-a petrecut, ei bine, să fiu mai explicit, continuarea ei timp de încă un minut, o oră, o săptămînă, o lună, un an

iar uneori te poţi aşeza pe marginea drumului de întoarcere

uneori te poţi aşeza şi pe nişte cutii dintr-o bucătărie

şedeţi în bucătărie

şi beţi ca de atîtea ori pentru viaţa voastră, apoi el se pune pe cîntat: „peste dealul albăstrind”, iar tu îţi bolboroseşti fraza cabalistică: „m-am născut în zodia peştilor, ceea ce explică totul”, deşi în clipa aceea orice explicaţie era de prisos, chiar şi pentru Văduv, a mai stat o vreme în bucătărie cu capul plecat, apoi a dispărut ca de obicei, fără un cuvînt, da, explicaţiile erau chiar de prisos: Ági dormea departe de voi, într-o cameră, iar actorul era beat şi preocupat de altfel de propria-i persoană, şi pe tine te preocupa (ca întotdeauna) propria ta persoană, bolboroseai de zor, perceperea eului este inevitabilă, nici carambolul nu este evitabil, iar actorul cînta, pesemne că nici nu te auzea, pe urmă v-aţi dus la culcare, pentru ca după cîteva ore de somn s-o luaţi iar de la capăt, dar asta e de-acum altă poveste, alte voci, alte încăperi şi atunci iar nu rămîne în urmă nimic în afara unui final modificat: actorul te-a lăsat în bucătărie, s-a retras într-o cameră (în care? în cea în care dormea Ági? nu, fiindcă pînă la urmă acolo te-ai dus tu) şi s-a culcat, i se auzea sforăitul pînă în antreu, tu ai mai rămas o bucată de vreme pe legendarul capac din bucătărie, în aşteptarea Văduvului, dar acesta nu s-a mai întors, s-o fi

speriat de sforăielile actorului, apoi te-ai dus în cameră, Ági dormea, ai privit-o, avea chipul destins, curat, de fetiţă, stăteai în mijlocul camerei, de pretutindeni te fixau alter-ego-urile actorului adormit, te simţeai ca un animal prins în cursă, ca un şoricel prins în cursă, ca un şoricel balcanic prins în cursă

A treia secvenţă:

te afli pe o stîncă, sub zidurile surpate ale unei cetăţi, cu mîinile întinse în sus, aproape auzi răpăitul rafalelor, braţul stîng ţi se subţiază incredibil spre planul îndepărtat, eşti gol pînă la brîu, pantalonul ţi-e găurit în genunchiul stîng, blugii de un albastru murdar au găuri cît bulgării de zăpadă, dar chipul nu ţi-l poţi recompune cu aceeaşi acuitate, se suprapun peste tine fotografii, nici acestea nu sînt prea clare, se compun dintr-o sumedenie de frînturi, aşchii, porţiuni, fragmente de fotografii, dintr-un morman de nepoftite negative suprapuse, sau poate poftite cu vreo ocazie, dar nicicînd văzute de tine, se compun din totalitatea imaginilor care au încetat, prin urmare, să mai trăiască în tine, apari în fiecare, dar ţi-e teamă să studiezi, să verifici, să clarifici, să ordonezi, în funcţie de însemnătatea lor, aceste frînturi de imagini, ţi-e teamă să nu apară vreo umbră, vreo umbră disonantă în spatele tău

aproape că îl vezi deja în cea mai vivace fotografie, printre stînci, pe Văduv pocnind doi ţigani, aproape că le auzi şi glasurile, deasupra braţului tău stîng ridicat şi incredibil de subţire planează bunica, andrelele îi lucesc ca apucate, sus în bastion stă bunicul, o fi citind *Pravda?* studiază hronicul neamului său? cugetă la ceva? observă ceva? cine ştie? cine poate şti? sînt aici şi ceilalţi, J, prietenul tău din copilărie (plecat între timp în Canada), ţiganii (o droaie au ajuns la pîrnaie după încăierare), notabilităţile satului (între timp învăţătorul şi Veres Pista au murit, pe Beldeanu, miliţianul, l-au mutat în altă parte), cortegiul de figuri ale copilăriei tale se succed de jur împrejurul tău, dacă nu ţi-ar fi cunoscute ai fi tentat să crezi că e o procesiune nesfîrşită, dar figurile ce revin periodic îţi atrag atenţia: e vorba de o

anchetă, ceva trebuie să iasă la iveală, nu există oprire, nu există îndurare, demenţă

vine o vreme cînd trebuie să dăm socoteală pentru toate! — îţi zice Veres Pista cu cîtva timp înainte de moarte în biroul lui de preşedinte al sfatului popular, tu, proaspăt pionier la treisprezece ani, te laşi de pe un picior pe altul, te fuduleşti şi ţi-e milă de preşedinte, îţi frămînţi cravata, n-ai de gînd să vorbeşti, cu toate astea te ia gura pe dinainte, „nene Pista, din cauza ţiganilor eşti aşa de necăjit?”, îl întrebi un pic zeflemitor, dar în acelaşi timp gata s-o zbugheşti, să-ţi înghiţi cuvintele, să pufneşti în rîs, el te priveşte îndelung, sfredelitor, cei doi bărbaţi din ghips întorc capul, portretul cu privirea pătrunzătoare e gata să strige din perete, „şidin cauza lor”, zice preşedintele cu o voce stinsă, „dar nu numai a lor, ştii bine, băiete, că nu te întristezi cu una cu două din cauza cîtorva ţigani, însă oamenii şi-au pierdut încrederea în mine, nu mai pot scăpa de privirile care mă fixează, aceste priviri provocatoare, însetate de răzbunare, mocnind de ură, văd întruna aceşti ochi şi la şedinţe, şi la diferite activităţi, şi la discuţii, îi văd întruna şi-mi vine să urlu, de ce a trebuit să se întîmple toate astea, de ce aşa şi nu altfel, mai bine, mai omeneşte, de ce sînt găsit vinovat tocmai eu, de ce tocmai eu reprezint în ochii lor statul, autorităţile, oficialităţile; n-am curajul să ies seara pe stradă, mi-e teamă de zîmbetele lor îngheţate, mi-e teamă de privirea lor, mi-e teamă să nu mă scuipe într-o bună zi în ochi, mi-e teamă că nu le voi putea demonstra vreodată că întotdeauna am fost de partea lor, mi-e teamă că nici n-o să-mi ceară socoteală, într-o seară o să-mi dea la cap în drum spre casă şi nici n-o să mai apuc să le spun că am avut dreptate, mi-e teamă că nici n-or să mă asculte; îţi frămînţi cravata la cei treisprezece ani ai tăi, te furişezi spre uşă, deşi n-ai de gînd s-o iei din loc, te interesează ce ţi-ar mai putea spune, această discuţie îţi rămîne întipărită pentru totdeauna în amintire, deşi cîte ceva se pierde mereu cînd încerci să dai citate, o voalează noi şi noi frînturi, se amestecă aici mii şi mii de chipuri, mişcări, gesturi, dintre gesturile, chipurile, mişcările pierdute în timpul tău mitic; fiindcă rătăceşti prin faţa unui obiectiv imaginar (cine ştie sub cîte înfăţişări, cine ştie de cît timp?), iar după-amiază rulează un scurt-metraj, rulează un scurt-metraj după-amiază, există undeva o după-amiază

care te aşteaptă, pe care ai aşteptat-o, gratii subţiri ca firul de iarbă ciopîrţesc lumea vizibilă în carouri neuniforme, în fiecare carou se naşte cineva, moare cineva, în fond totul este cumplit de simplu şi cumplit de complicat, totul se întîmplă, totul se poate întîmpla, înainte şi după ceva, în goana clipei, în răgazul dinaintea unei întîmplări, într-o linişte asurzitoare, te crezi, te poţi crede mereu în siguranţă, se derulează după-amiaza, o după-amiază sordidă, cineva scutură praful de sus, îl scutură în capul tău, după-amiaza se multiplică, face din tine un peştişor de acvariu cu sticla mată, ai un chip cenuşiu în lumina orbitoare, te înconjoară peisaje, amurguri, dealuri, paturi şi locuinţe, umbra stejarilor, băncile de prin parcuri, ochii băieţilor şi ai fetiţelor şi sticlele goale, umbrele ce dansează în balcon, ţinutul natal şi locuinţele străine, toate astea înseamnă oare dragostea

curentul vă mînă piroga, soarele atîrnă deasupra voastră ca prins de un fir de aţă, cerul e senin, e o acalmie totală, orizontul e pustiu, în urma voastră galopează călăreţii albi, muzica e o mare de garoafe, vă învăluie, vă ocroteşte, doar ochiul magic al magnetofonului clipeşte, speranţe

dacă părăsind marea inexistentă deschizi ochii, o vezi pe Ági întinsă lîngă tine, respiră uniform, dar eşti sigur că nu doarme, eşti sigur că şi ea se lasă purtată de caruselul invizibil al muzicii către alte încăperi şi alte voci, îţi laşi capul în piept, te prăbuşeşti, ce necredincioasă poate fi marea, nu vrea să mai apară, se goleşte totul în jur, sub pleoapele tale freamătă chipuri, mişcarea te cuprinde la sînu-i, aerul devine catifelat în jur, în globul muţeniei tale poate pătrunde orice: şi cuvîntul şi somnul, astfel trebuie să-şi fi strîns Noe lucrurile pe arcă, plin de lăcomie, nechibzuit, zadarnic închizi însă ochii, zadarnic imiţi prăbuşirea, marea a dispărut, ceilalţi unde or fi? au dispărut şi ei?

dacă ai fi tentat să ordonezi întîmplările într-o cronologie necruţătoare, te-ai încurca rău de tot, în orice caz trebuie să fi fost către zori, lămpile de neon de pe stradă abia mai luminau, iar gazda şi-a trîntit tranzistorul de pămînt şi l-a călcat în picioare cuprins de o furie neputincioasă, era livid, ţopăia pe ceea ce mai rămăsese din radio, aşchiile mai ascuţite îi sfîşiaseră pantofii, ce poate fi mai înspăimîntător decît un radio făcut zob, ce poate fi mai înfricoşător decît un tranzistor făcut arşice şi de ce toate astea?

de ce toate astea?, a întrebat cineva din colţ, cu privirea în pămînt, de ce toate astea? deoarece nătărăul ăla de Fedák Laji o invitase pe nevastă-sa încă de aseară la dans, o, Doamne, a invitat-o la dans şi au trăncănit despre actori şi roluri şi maşini de vis şi o lume de vis şi cîntăreţi de muzică uşoară, iar el i-a privit stînd în uşa şi n-a zis nimic

şi de ce toate astea?, întreabă iarăşi vocea din colţ, pereţii pulsează ritmic, aproape că zvîcnesc însufleţiţi, întorcîndu-te de pe burtă pe spate ai putea vedea şi ţevile ce aduc cu nişte cîini dingo din lumea ecranului, dar n-ai de gînd să te întorci pe spate, tu vrei să cauţi marea care a luat-o din loc, pe tine mişcarea te-a cuprins la sînul ei, tu ai un ţel, o datorie, o menire, vrei să-ţi umpli plămînii cu aer sărat, căci acolo cerul e senin ca în basme, presărat cu pescăruşi şi cormorani, iar trupul lui Ági în bătaia vîntului aduce cu cel al unei zîne, uneori îşi dă pe spate părul ce-i flutură în vînt, parcă i-ar ajunge pînă la umeri, e un tic, îşi trece buclele pe după urechi, într-o seară îţi povesteşte după primul pahar de bere ca întotdeauna a deranjat-o părul ei tuns scurt, băieţeşte, la vîrsta de treisprezece ani o coafeză a întrebat-o indignată cum poate avea o fată un păr aşa de rar şi aşa de scurt, de atunci în vis are mereu părul lung şi stă pe o terasă, deasupra oraşului se-nvolburează vînturile, umflă pînzele corăbiilor ancorate în port, se crede cînd pe o corabie, cînd pe o terasă din mijlocul oraşului, o înconjoară pînze umflate de vînt, i se ciufuleşte şi părul, i-ar plăcea să zboare pe aripi de vînt, dar acesta îl respinge plin de tandreţe pe după urechi, apoi doi hadîmbi negri o aduc legată fedeleş pe coafeza despuită de orice veşmînt, care nu o recunoaşte, i se prăbuşeşte la picioare implorîndu-i mila, din ochi îi curg şiroaie de lacrimi, dar ea e necruţătoare, porunceşte să fie biciuită şi să i se smulgă părul fir cu fir, spre a fi lăsat pradă vîntului

zadarnic închizi ochii, zadarnic strîngi din pumni de pîrîie şi ţi se albesc încheieturile, marea s-a evaporat, timpul nu a încremenit, totul e zadarnic, cine ştie încotro o fi fost purtată piroga, cine ştie cine a răpit seninul cerului, adierea sărată, pescăruşii şi cormoranii ce descriau în zbor semne abstracte, doar magul a mai rămas însufleţit în cameră, clipeşte din ochiul verde, fermecat, vă învăluie muzica, o săruţi

pe Ági pe obraz, cîinii dingo te împung cu boturile, te privesc înrăiţi, parcă n-ar şti despre ce este vorba, pe urmă intră şi ceilalţi (de unde şi de ce abia acum?), dansează, cîntă, beau pînă şi alcoolul din borcanul cu vişine, Fedák Laji, ca un ţap ispăşitor, face rost şi de nişte bere (cine ştie pe unde o mai fi găsit vreun magazin sau o cîrciumă deschisă duminică la prima oră?), se pune la cale o excursie, nu zici nimic, totul ţi-e limpede, pe tabelele invizibile din aer îţi apar derivatele unor funcţii matematice, ca şi cum această dimineaţă de duminică ar fi rezultatul final al vieţii tale

mai tîrziu — după plecarea celorlalţi — şi-a făcut apariţia şi J, avea tot şase ani, de parcă n-ar fi trecut douăzeci de ani de cînd plecase, pe bretelele pantalonaşilor din piele avea nişte corăbioare brodate, avea genunchii juliţi, urme ale unei căzături proaspete, faţa mînjită, îi trimite bezele lui Ági şi n-are cîtuşi de puţin vocea unui ţînc de şase ani, „felicitări!" vă zice el şi pune pe fugă cîinii dingo care chelălăie, nu te mai miră nici faptul că în cele din urmă dispare prin poza din perete, făcînd o tumbă

seara la televizor, desene animate de Disney, o păşune, acul în carul cu fîn, căutat de pomană, reapare J cu acul în mînă, „am dezgropat securea războiului", răcneşte el declaraţia de război de odinioară, înapoindu-se în lumea ecranului, între cîinii dingo preschimbaţi în ţevi, simţi deja că şi asta îşi are morala ei

în cameră — două divanuri aşezate în formă de L, lîngă fereastră — un scrin, din el îţi scotea Ági batistele, fiindcă pe atunci erai răcit întruna şi n-aveai niciodată batistă curată. Vizavi de fereastră şi de balcon, în stînga uşii de la intrare, gîfîiau cîinii dingo. Le-o fi fost şi lor greu. Erau în cameră şi scaune, şi covoare, divanurile erau acoperite cu nişte persane roase, sub fereastră se auzeau chiotele copiilor, noaptea, cînd stingeai lumina, camera era inundată de lumina lăptoasă a (vestitului-faimosului-celebrului) neon de pe stradă. Uşa de la intrare dădea într-un holişor, în dreapta era debaraua, în faţă baia, iar în stînga camera mare. Acesta era, prin urmare, cadrul (primelor zile de filmare) după întrunirea protagoniştilor. Ági purta o fustiţă albă, ori nişte blugi pe jumătate roşi ori white jeans, o bluză maron sau galbenă, sau roşie, era îmbujorată, mereu grăbită, mereu; tu purtai pantaloni negri, cămaşă tărcată, ochelari de soare,

am mai pomenit despre vestimentaţia lui J, încă o dată: i-ai spus că nu îi stau bine corăbioarele brodate pe bretelele pantalonaşilor din piele, nici genunchii juliţi, apare şi bunica în rochie neagră şi cu o broboadă neagră, îi ies în evidenţă andrelele lucioase, Văduvul în cămaşa cea însîngerată (ţinuta lui de imediat după încăierare), vin ţiganii şi secuii cu nădragii sfîşiaţi, tot după încăierare, preşedintele sfatului popular are pantaloni gri, cămaşă albă, de o curăţenie îndoielnică, pulover verde, bunicul e la costum negru şi baston (bocăne). Atît deocamdată, şi aşa prea te-a luat gura pe dinainte şi, mai ales, înainte de vreme. Să mai asociem un fapt însemnat:

atunci a pictat Ági tabloul cu cei patru bărbaţi aşezaţi la masa violetă, pe cîmpia galbenă, unul din ei avea sub nas un microfon al cărui cablu se pierdea în întinderea galbenă nesfîrşită, distanţa dintre marginea cîmpiei şi masă ţi se părea mică, dar cînd ai pornit spre ei ţi-ai dat seama că întinderea galbenă e mai mare decît crezuseşi. Era înspăimîntător faptul că te vedeai din exteriorul tabloului hoinărind prin imensitatea galbenă, erai un punct negru ce nu părea să mai ajungă vreodată la masa unde cei patru bărbaţi sorbeau vinul rubiniu din pahare de cristal, ciocneau, auzeai şi tu clinchetul metalic, îţi lăsa gura apă, ai întins pasul, dar distanţa tot nu s-a micşorat. Bărbaţilor nici că le păsa de tine, sorbeau vinul strîngîndu-şi buzele, microfonul le amplifica gîfîiala. Nu scoteau un cuvînt. Apoi ai dat de cablul şerpuitor al microfonului, te-ai apropiat treptat de masă. Te-a observat bărbatul costeliv, din stînga: purta un sacou albastru, cămaşă galbenă, cravată roşie. Atunci te-au privit şi ceilalţi.

— S-a prezentat acuzatul — te arătă bărbatul cu un gest teatral.

Te-ai îndreptat, ţi-ai băgat cămaşa neagră în blugi şi te-ai oprit la patru-cinci metri de masă.

— Sîntem informaţi — a început bărbatul de la microfon, că scrieţi romane. Este adevărat? Era gras, avea o guşă de două persoane pe sub care îi unduia cravata, purta cămaşă albă, sacou gri, iar ochii mărunţi, de vier, nu prevesteau nimic bun. La microfon se afla o mutră pizmaşă. Urma apoi un bătrîn cu părul nins, într-un veston albastru, tocit, cu un trabuc între dinţi. Lîngă el un bărbat cu obrazul

catifelat, în costum negru, îşi nota ceva, privindu-te în răstimpuri cu indiferenţă:

— Cine sînteţi? — i-ai întrebat.

— Judecătorii! — a răspuns bătrînul cu trabucul în gură. Ceilalţi au izbucnit în rîs.

— Nu fiţi prea curios — ţi-a zis cel cu obrazul neted, continuîndu-şi însemnările. Curioşii îmbătrînesc repede.

— Ce-aveţi cu mine? — ai exclamat tu. Continuai să te vezi din exterior şi, în acelaşi timp, stăteai crispat în faţa celor patru bărbaţi de la masă şi în asta era ceva umilitor de nostim. Evadezi, ţi-a trecut prin minte, şi ai vrut să le-ntorci spatele.

— Dumneata n-ai voie să pleci — te-a ameninţat bărbatul care era la microfon. N-ai voie să pleci nicăieri pînă nu ne răspunzi la întrebări. Ai înţeles?

Le întorci spatele. Întinderea galbenă te împresoară, simţi că n-ai cum să-ţi găseşti scăparea. Te vezi în acelaşi timp şi din exterior şi nu îţi pricepi şovăiala, din cîteva salturi ai putea fi afară, liber. De aici îţi aminteşti destul de neclar de cele întîmplate, cei patru bărbaţi parcă ar sări cu picioarele pe masă, paharele se rostogolesc jos şi dispar pe fundul galben, cît pe-aci să cadă şi microfonul, dar — cu trabucul neclintit între dinţi — bătrînul îl înşfacă şi îl aşază la loc. În continuare amintirile ţi se limpezesc. Eşti luat la întrebări, bărbaţii nu vor să priceapă că tu ai de gînd să spulberi distanţele în romanul tău. Unicul erou (scriitorul!) expus în vitrină se poate privi pe sine şi poate consemna evenimentele.

— Nu are alte îndatoriri? — te întreabă grăsanul potrivindu-şi microfonul. Ceilalţi izbucnesc în hohote. Ca nişte elevi fruntaşi la vreo gafă a dascălilor.

— Cred că are şi altele — ţi-a zis bărbatul cu obrazul catifelat, ridicîndu-şi ochii din scripte. De altfel trăncăneşti cam mult.

— Dacă nu există un adevăr, ci adevăruri — ai bolborosit tu în timp ce te-au trecut fiori — înseamnă că nu există un erou, ci eroi.

— De ce? — chicoti bătrînul în continuare, cu trabucul zvîrcolindu-i-se comic în colţul gurii. Aici e o contradicţie. Eşafodajul probelor pe care le prezinţi — îşi ridică arătătorul — are ceva din demonstraţiile zburătorilor de la circ.

Este în aer şi atinge realitatea doar în cîteva puncte. Puncte premeditate de tine.

— Am mai auzit noi chestii de-astea — a remarcat cel cu cravata galbenă.

Intenţionai să-i pui să-şi imagineze o piaţă uriaşă noaptea; o piaţă arhiaglomerată. Oamenii nu fac nimic altceva decît să stea pe loc. Unul dintre ei se pune brusc în mişcare. Imediat îl descoperă lumina unui reflector şi îl însoţeşte. Sînt luminaţi şi alţii, li se disting chipurile, dar omul nostru trece pe lîngă ei şi întunericul îi înghite la loc. Intenţionai să le spui că înaintarea omului nostru (a Eroului) se accelerează la un moment dat, dar ţi-a pierit graiul. Ai rămas în faţa lor mască.

— Ce probe prezinţi în apărarea ta? — te-a întrebat grăsanul pasîndu-ţi microfonul. Ai simţit că ceva plutea în aer, te-a cuprins tremurul şi în clipa aceea au apărut cîinii dingo. Erau minaţi de J, bretelele pantalonaşilor îi atîrnau? corăbioarele au lunecat jos, aţi sărit fiecare în cîte una şi aţi navigat pe întinderea galbenă. Ai mai întors capul, masa dispăruse. Ai tras un chiot de bucurie, dar J te-a privit şi ţi-a zis, nu te bucura, căci nu se ştie ce va fi. Te trezeşti cu un zîmbet pierit, năduşit, cu pledul pe jos.

Acest vis nu l-ai povestit nimănui.

Zilele se scurgeau cu iuţeala ruletei. Camera devenea tot mai spaţioasă, tot mai prietenoasă, printre insuliţele purpurii de pe covor se hîrjoneau razele soarelui. Te-ai întors de pe spate pe burtă, de pe divan o vedeai pe Ági pe o insulă purpurie, îţi făcea semne dintre doi palmieri, palmierii parcă fuseseră pictaţi de cineva care nu mai văzuse niciodată palmieri, însă nisipul era veritabil, scrîşnea sub tălpile ei goale. Da, atunci mai exista şi insula, pulsa în lumina soarelui, cu cei doi palmieri, ce-i drept destul de piperniciţi, dar cerul era senin, ca în copilărie, iar Ági te aştepta acolo, pe insulă, insula era în mijlocul mării, al unei mări pe care ai văzut-o o singură dată, la un chef şi nu semăna cu cele cunoscute de tine, nici cu Marea Neagră, nici cu Marea Baltică, nici cu Adriatica. Aveai parte de mare şi de reacţia în lanţ a verbelor de iubire. De cîmpul minat şi de leagănul cuvintelor. De jungla şi de oazele cuvintelor. De deşertul cuvintelor. Liniştea după-amiezelor molcome fusese aceea care vă unise. Ţi-ar fi plăcut să dormi întruna, dar ţi-era teamă

de trezire, cînd totul se va termina; stăteai întins pe spate, privind tavanul, nici nu avea fisuri, ai şi uitat de ele cînd v-aţi despărţit, îi atrăgeai atenţia mereu: de-o fi să mor, spune-le că mi-ar fi plăcut să dorm mereu, să dorm mult şi bine, după ceva şi înainte de ceva, sustrăgîndu-te de la ceva şi după acel ceva, nici nu mai ştiai dacă baţi cîmpii sau îţi aminteşti. Îţi scormoneai cînd trecutul, fiindcă o vaza de flori lipsea de la locul ei, cînd viitorul, canapeaua dublă a camerei dinspre răsărit ai acoperit-o cu o pătură ecosez în locul celei colorate

în zori îţi năvălesc în cameră călăreţii, panaşul argintiu le sclipeşte-n soare; n-apuci să strigi după ajutor ca te şi aburcă în şa, unul dintre ei e bărbatul cu obrazul catifelat, de la masă, ceilalţi doi îţi sînt necunoscuţi, Ági!, ai vrea tu să strigi, dar sînteţi deja afară, caii zboară, deşi n-au aripi, zboară iute ca gîndul, călăreţii nu sînt mascaţi, cu excepţia celui cu obrazul catifelat, care tot scria la masă, dar chipurile nu li se disting, nici nu au chipuri, doar capa neagră, din postav, le flutură aidoma aripilor uriaşe ale unor păsări uriaşe, doar panaşul argintiu al coifurilor mai scînteiază în razele soarelui amurgind în dosul dealurilor vineţii, cîmpia este întinsă şi plină de prospeţime, în cele patru zări berzele fac gimnastică privind cerul într-un picior, iată liniştea eternă a naturii, ţi-ai dorit-o dintotdeauna, un lucru l-ai rîvnit mereu: zorii, cînd Marele Conspirator încă mai doarme, iar activitatea-i conştientă (ori pretins conştientă?) nu tulbură ordinea; ţi-ar place să le spui ceva călăreţilor, eşti sătul pînă în gît de atîtea confesiuni, vă înălţaţi spre soare, te învăluie razele lui calde, se mişcă Ági, afară huruie o maşină de lapte, muzica sticlelor (a bidoanelor?) ce se lovesc unele de altele

te trezeşti
începe o nouă zi

îmbătrîneşti pe neobservate; călăreţii se evaporă din senin, pătrund în soare spre a-l cuceri sau spre a arde de vii, cel cu obrazul catifelat mai întoarce capul şi-ţi face semne, a fost grozavă cavalcada asta — spune cineva de lîngă tine —, grozavă şi reală

zăngăne o maşină de lapte, undeva zornăie un deşteptător, în vecini se aude un radio, un glas adormit de femeie spune ştirile, se pun pe şopotit şi robinetele, îţi încordezi

auzul şi ţi se face teamă, ai senzaţia că mai e cineva în cameră şi ţi-e teamă, te neliniştesc şi călăreţii, de unde vin? încotro merg? de unde au panaşele de argint? de ce dispar din senin? cum de pot zbura caii lor neînaripaţi? în fiecare dimineaţă eşti strivit de munţi de întrebări, munţi de întrebări te sugrumă, iar tu habar n-ai cum o fi ajuns omul cu obrazul catifelat printre călăreţi

să cumperi şi pîine, te trezeşte glasul femeii; trebuie să fie o blondă spălăcită, corpolentă, care pune aceeaşi placă în fiecare dimineaţă; puştiul trebuie să cumpere pîine, apoi zarzavat, jumătate de pachet de unt şi patru ouă: cam unilaterală alimentaţie, dar n-ai timp să reflectezi asupra ei, căci se trezeşte Ági, îţi stau în gît obişnuitele întrebări pe care ţi le pune, te preocupă propria-ţi persoană, n-ai timp de visele ei, de cele mai multe ori n-ai parte de vise nocturne, colinzi peste arături, te refugiezi din calea cuiburilor de păianjeni şi ţi-e groază cînd la revărsatul zorilor răsună glasurile copiilor, lăstuni ai vorbirii; undeva, în apropiere, e o şcoală, undeva, pe aproape, oamenii ştiu cum, de ce şi ce anume au de făcut, aibă-i în pază nevăzutele cearşafuri ale mîntuirii faţă de atîtea primejdii ce îi pîndesc, amin

să cumperi şi pîine şi, nu uita, cartofi, ţelină, morcovi şi pătrunjel, ia şi unt, jumătate de pachet şi patru ouă; te întorci pe o parte, ţevile de pe pereţi şuşotesc, v-am cunoscut bunicul — îţi zice ţeava mai mare şi, dacă ar avea cap, ţi-ar face chiar şi o plecăciune —, v-am cunoscut bunicul, a fost un secui arătos, mustăcios, trăia muierea cu frica lui, la fel şi jandarmii, era un om tare drept, pentru el legea era totul, îi era sfîntă litera legii, nici c-o să mai aibă satul aşa notar, nici c-o să mai aibă

ţi-astupi urechile, ţevile fac o tumbă şi dau buzna în cîmpul tău vizual sub forma cîinilor dingo, cîmpul vizual ţi se îngustează, lumea capătă alte culori, aţipeşti învăluit în iureşul culorilor, în vis iar eşti mare preot incaş, se bat tobele, norodul petrece, urci o scară în spirală pînă în turn, deodată se aude un bubuit

— Bei apă? — te întreabă Ági. În, acvariul halucinaţiilor tale înoată peştii. Cum te apropii de ei, se împrăştie. Mereu eşti singur, mereu. Şi în dimineţile însorite de primăvară. Te împunge, mereu te împunge lumina. Nu te poţi refugia. Iei

sticla. Bei fără grabă. Te uiţi la Ági pe furiş. Face gimnastica pe covor. Te ridici.

— Ce faci azi? — te întreabă ea.

— Nimic — îi zici tu. Ce să fac?

Cele două divanuri se întretaie în formă de L. Cînd dormi, capul trebuie să-ţi fie în apropierea întretăierii. Ţevile dingo dau din cap pline de înţelegere. — V-am cunoscut bunicul — mărturiseşte cea înaltă. Era un om deştept, a învăţat pînă şi rusa.

Ági deschide fereastra. În aer plutesc roiuri de fulgi. Îi scaldă lumina. Te ustură ochii. Ţi-e teamă, iar ţi-e teamă. În dosul pleoapelor ţi se arată şerpii, din paneraşe se hlizesc la tine merele. Dai din mînă. — *„La microfon melodia preferată”** — zice un glas de femeie la radio. „Ciubere” — răsună glasul dimineţilor, iar tu te prăbuşeşti. Te prăbuşeşti din tării, fiindcă ai zburat, iar ai zburat spre soare, înapoi pe pămînt, în camera din fund a unui apartament cu două camere. În cameră este din nou animaţie. Revin călăreţii, incaşii se aliniază la perete, sună din nou soneria, sînt prezenţi toţi cei care au mai trecut pe aici, cîinii dingo ţi-arată iar colţii, mîrîie executînd parcă un ritual sacru necunoscut, nu se înţelege o iotă din ce-ar voi să spună.

— Era mustăcios bunicul dumneavoastră — o ia ţeava de la capăt, preschimbîndu-se în cîine dingo. Uneori mergea la crîşmă. La alde Tatuk. În clădirea aia cu etaj, de pe uliţa mare. Comanda o cinzeacă, o omletă din două ouă, îşi desfăcea ziarul şi citea. Nu se încumeta nimeni să se aşeze la masa lui.

Ceilalţi şuşotesc. Te arată cu degetul şi chicotesc. Ţeava-dingo îşi continuă peroraţia neabătut, aducînd, între timp, cu japoneza care de pe ilustrata îţi face cu ochiul. Sa transformă întruna. — Uneori bunicul dumneavoastră cînta. „Doar ochii mi-s negri”, fredona el în timp ce o ciupea de bărbie pe frumoasa crîşmăriţă. Dar n-a depăşit niciodată măsura, deşi ar fi avut succes la femei, că doar era om chipeş, cu mustaţă dichisită, ca de husar.

— Pesemne c-a fost mare naşparliu — zice careva din camera. Şezi pe covor ca un yoghin, concentrîndu-te asupra unui punct. Dincolo de acel punct te aşteaptă bunica, buni-

* În limba română în original. (N. trad.)

cui, J, Văduvul, Veres Pista, preşedintele sfatului popular, Beldeanu, miliţianul, bulibaşa, chivuţele goale, satul.

— S-a încălzit afară — îşi bagă Ági capul pe uşă, nici n-ai observat cînd a ieşit. Mergem la plimbare?

— Da — îi zici şi te scoli de pe jos. Din uşă camera pare mai mică şi nu se mai zăresc nici cîinii dingo. Au dispărut cu toţii. Camera e pustie. În colţ se zbenguie dunguliţe de lumină.

— Ce, încă nu te-ai îmbrăcat? — întreabă Ági.

— Încă nu — zici făcînd un pas înapoi. Ai ghicit, actorul rînjeşte într-un colţ al camerei, lîngă el Jakab îşi smulge barba slinoasă. — Aşa ne trebuie, ce-am căutat aia am găsit — strigă ei bătînd cu pumnii în perete. Îi învăluie colbul.

— Sînt singur. Mi-e frică — urli năpustindu-te în baie.

— Nu eşti singur. Sosesc imediat — te ajunge din urmă răspunsul, dar tragi uşa după tine, apoi încremeneşti.

— Sîntem geniali — zice Alvaro. Împroaşcă apa stînd în cadă. E lăcăraie în toată baia. — Iar geniile nu sînt niciodată solitare. Rezultă că nu se tem niciodată.

Îl ţintuieşti cu privirea şi dispare. Din aerul în care s-a volatilizat într-o fracţiune de secundă picură stropi de apă. Groaznic.

— Nici tu nu ştii ce vrei! — îţi spune Ági din uşă. S-a îmbrăcat. Blugi, saboţi roşii (olandezi). Bluză bordo împletită, cu mîneci scurte. Pe braţ — un balon pepit.

— Vreau să mă plimb — îi zici săpunindu-ţi obrazul. Fără ochelari chipul îţi pare înspăimîntător de străin. Mult timp nu îndrăzneşti să te priveşti. Închizi ochii. Clăbucii ţi se preling pe umeri.

— Mişcă-te şi tu — îţi zice Ági căscînd. Nu mai sta ca un copil tîmpit.

— Mă mişc — zici tu clăbucindu-te cu pămătuful. Pe brici licăreşte prima picătură de sînge. Ági iese trîntind uşa. Capoturile agăţate pe uşă flutură pentru o clipă în aer. Îţi dai cu piatră acră pe tăieturi şi din două-trei mişcări rapide termini, de bine de rău, bărbieritul. Te bagi în cadă. Dai drumul la apă. E şi apă caldă, însă curge într-un şuvoi tot mai subţire. Pe peretele de vizavi o actriţă a îngenuncheat într-un poster color. Sînii i se revarsă din sutienul de două

degete. Ţi-o imaginezi şezînd lîngă tine, mîngîindu-te în timp ce tu o gîdili pe buric.

— Eu mă duc jos — strigă Ági. Mă găseşti afară. Jos, la cofetărie. Şi nu uita să încui uşa şi să închizi robinetele!

— Nu uit — te trezeşti spunîndu-i. Se iveşte bunicul, o împinge pe femeie din cadă. — Nu sîntem geniali — bolboroseşti, dar Alvaro n-are de gînd să mai apară. Precis că îi ţine calea vreun portar. Mustaţa bunicului se răsfiră pe apă. Fornăie ca o focă. — Cum mai stai cu rusa? — te întreabă cu severitate, împroşcînd apa cu palmele.

— Dacă am fi geniali, nu am fi aici — zici tu, cu arătătorul ridicat în sus. Eşti îmbrăcat: blugi, nişte blugi albaştri roşi, ciorapi bordo flauşaţi, şlapi şi o cămaşă înflorata descheiată. Şezi pe pat. În fotoliu, Alvaro, cu o mină gravă, foarte gravă.

— Pe la şapte şi un sfert au început să bată la uşi — zice el. Răcneau că e razie şi luau etajele la rînd.

— Tu te-ai speriat? — îl întreabă Ági, turnînd vin în pahare.

— Ăştia pur şi simplu te îmbolnăvesc — zici tu. — Te îmbolnăvesc.

— Nici n-ai unde să te mai ascunzi de ei — o ţine Alvaro pe a lui. Îşi vîră mutrele alea tîmpite peste tot.

— Gagica s-a speriat? — îl întrebi.

— Ba bine că nu — îţi răspunde. Îi bătea inima să-i sară din piept şi nu alta.

— Iar tu?

— Eu îmi pierdusem capul. Mă înnebunea neputinţa. Mă simţeam ca linşat de o mulţime furioasă, scuipat şi lovit cu pietre. De o mulţime ţinută în frîu, dar care nu poate fi împiedicată să huiduie, să scuipe şi să dea cu pietre.

— Nici n-au de gînd — dai tu din mînă, trezindu-te din nou în cadă. Te săpuneşti şi încerci să fluieri. A dispărut şi mustaţa bunicului. În apă eşti chiar tu, închizi ochii şi te relaxezi.

Mai tîrziu ai coborît, v-aţi plimbat, pesemne că era o zi însorită, n-aţi întîlnit nici o cunoştintă, străzile erau răsfăţate de razele soarelui, ai văzut castanii înfloriţi, dar nu mai ţii minte totul. Şi această dimineaţă se recompune dintr-o sumedenie de frînturi, aşchii, porţiuni, fragmente de fotografie, din detalii, dintr-un morman de nepoftite negative.

suprapuse sau poate poftite cu vreo ocazie, dar nicicînd cunoscute de tine, se compune din totalitatea imaginilor care au încetat, prin urmare, să mai trăiască în tine, blugii de un albastru-murdar au găuri cît bulgării de zăpadă, ţi-e găurit şi genunchiul stîng, eşti gol pînă la brîu, braţul stîng ţi se subţiază incredibil în planul îndepărtat, aproape auzi răpăitul rafalelor, cu mîinile înălţate în sus stai undeva pe o stîncă sub zidurile surpate ale unei cetăţi.

A patra secvenţă:

două siluete pe o potecă. Sub pomii încărcaţi de zăpadă.

Chipul îmbujorat al lui Ági. Fruntea-ţi îmbrobonită de sudoare. Nişte ochelari uriaşi îţi acoperă ochii. În plan îndepărtat şi apropiat, lacul îngheţat. Umbre pe gheaţă. Maluri troienite. Întindere albă.

Aceasta nici nu e o imagine. Este o suită de secvenţe. Preparative pentru un scurt-metraj...

— Întoarce-ţi cojocul pe dos — îi zici tu oprindu-te.

Nu spune nimic. Îşi descheie pufoaica — are degete rebegite de frig — ca s-o îmbrace pe dos. O săruţi pe obraz şi o iei înainte. Viscolul te înhaţă, te prinde în vîrtejul lui — te azvîrle printre anii scurşi (cu care n-ai nimic de-a face), de parcă ai fi vrăjit. Nu ştii unde vei ancora, priveşti înfrigurat în jur, parcă s-ar derula în fereastra unui tren un scurt-metraj, într-o după-amiază de iunie, urmăreşti fundalurile succesive ale vieţii tale, afişe ca de matineu ţi-arată drumul, te îndrumă, gratii subţiri ca firul de iarbă compartimentează universul vizibil în pătrate inegale. Ai putea rămîne o vreme şi aici, însă undeva viscolul îţi şfichiuie obrazul cu ace de gheaţă. Pe oglinda lacului îngheţat se fugăresc umbre. Una rea pe una bună şi invers. Te împresoară întinderea albă.

Marş forţat pe un viscol iscat din senin, în ajun de paşti. Sau mai curînd: retragere? Limitele devin flexibile. Începe lupta: pentru neatîrnarea ideilor tale. Treptat se ajunge la reîmpărţirea lumii. Geometria e singura care ar mai putea salva cîte ceva.

Prin urmare au fost odată (tot mai depărtaţi în goana timpului) doi refugiaţi (ori, mai degrabă, mărşăluitori?). Decorul: crusta orbitoare a dealurilor albe. Punct final al tăcerii albe dintre patru pereţi. De această dată natura e cea care v-a luat în grija ei şi v-a trimis o viforniţă, să vă ţină de urît. Vei fi trecut, deci, prin viscolul ăsta, îl vei fi trăit cu instincte atavice, în decorul cel mai propice. Parcă ar fi fost regizat conform unui scenariu prealabil. Cineva din spatele tău remarcase ironic: asemeni omului, şi natura tinde către totalitate şi nici ea nu atinge stadiul ultim al acesteia, altminteri strădania ei ar înceta automat.

De data asta (atunci!) lacul era prea glacial. Prea crud. Părea prea meschin sub platoşa de gheaţă. Ai căutat locurile cunoscute de pe mal, decorul verilor trecute, dar nu ai dat de ele. Se schimbase totul. Nimic nu mai aducea cu imaginea ce îţi rămăsese întipărită despre lac. Frînturile răzleţite ale priveliştii de odinioară nu recompuneau aceeaşi imagine. Erai nedumerit deoarece aveai totuşi un punct de referinţă, dar acesta — ciudat lucru — nu voia (nu putea?) să se suprapună peste imaginea prezentă. Lipsea ceva. Ceva foarte important. Ceva inefabil atunci (în momentul întîmplării) ca şi acum (în clipa consemnării? scrierii? evocării?). Oare din cauza iernii? Posibil. Dar nu erai (şi nu eşti) sigur nici de asta. Metamorfoza (transformarea? vraja?) legică provocată de anotimp nu te-ar fi putut consterna într-atît. Şi, totuşi, de ce îţi părea totul atît de necunoscut, de străin, de inedit?

Fisurile din tavan urcă spre tine. Îţi storci creierii stînd culcat pe spate. Priveşti liniile negre şerpuitoare. Pe pat stă o fetiţă. S-a pierdut de părinţi, iar acum plînge. I-ar trebui o batistă — te uiţi în jur — să-şi şteargă lacrimile. Din patul etajat atingi tavanul, poţi pipăi şi fisurile mai mari. Lacrimile fetiţei descriu în aer un şirag de mărgele. Au părăsit-o şi plînge.

— Halal părinţi — zice într-un rînd tanti Manci dintr-o curte nu prea depărtată în timp, scuturînd cîrpa de praf. Gesticulează. — Dacă ar fi după mine, nici nu le-aş lăsa copiii pe mînă. I-aş duce la casa copilului. E cu totul altfel în orfelinatele de azi. Sînt mai moderne. Să stea mai bine acolo decît într-un cămin unde nu învaţă decît rele.

Lacul comprimat în rama ferestrei şi chipul congestionat al lui tanti Manci. Imagini de panteon. Dintr-un panteon. Doar sînt mai multe.

Şi s-a terminat, revenind la întîmplarea cu pricina, şi retragerea. Cabana era punctul ce încheia fraza. Şi v-au dat camera în care tu petrecuseşi cîndva un revelion. (Jocul întîmplării?)

În colţ puştoaice smiorcăite. Fedák Laji şi Jakab, beţi. Înfulecă pîine cu ceapă şi lămîi, iar Jakab mai aruncă cu coajă de pîine în fete. Actorul stă în uşă, proptit de partea de sus o canatului. Se clatină. Figura lui de mai multe ori. Primplan şi plan îndepărtat. Apoi faţa lui în gros plan. După care plan total al camerei. Paturile etajate. — Tăceţi din gură. Vreau să dorm — zice careva, la care tu te apuci să imiţi şuieratul sirenei de pe salvare, învîrtind rotiţele montate pe patul de jos.

— Calcă în picioare toate principiile — zice bătrîna descinzînd din tabloul de pe perete, din spatele ţigăncii (pe care, din gelozie, Mária o întoarce cu faţa la perete). De-ar şti prinţul moştenitor!

— Prinţul moştenitor e mort — se aude din colţ. Un omuleţ mărunt, cu ţăcălie, cu pantaloni bufanţi, o cămaşă albă murdară şi în picioare cu nişte papuci jegoşi.

— Franz Ferdinand nu poate muri — zice bătrîna indignată, potrivindu-şi broboada pe cap. Apoi se apucă îndîrjită să cureţe ceapă. Pe plită sfîrîie untură (sau ulei?) într-o cratiţă. Pe masă sînt înşirate ouă.

— Pe prinţul moştenitor l-au împuşcat — chicoteşte bătrînul, făcîndu-se că ţine în mînă un pistol. Pac. Pac. Pac. I-au făcut de petrecanie şi a izbucnit războiul.

Bătrîna se îmbufnează. — Nu-i adevărat — strigă ea. Nu poate fi adevărat.

Omul cu ţăcălie hohoteşte. — L-au împuşcat. I-au făcut de petrecanie. L-au făcut tărîţe. L-au umilit.

— Şi-atunci cui îi pregătesc eu micul dejun? — azvîrle bătrîna cuţitul. Mie atîta mi-au zis: tanti Rebi, vezi că soseşte prinţul moştenitor şi îi place omleta cu ceapă. Fă-i o porţie.

— Rudolf. Rudolf, mai zic şi eu. Bătrînul se furişează lîngă sobă, face hocus-pocus din mîini, soba pluteşte în aer, înconjoară paturile, apoi dispare pe fereastra închisă. Ági

te mîngîie pe frunte. Camera devine pustie. În colţul stîng — o pînză de păianjen. În spatele ei se piteşte bătrînul. Ţăcălia îi ajunge pînă la pămînt, unduindu-se de la curent. — Rudolf, mai zic şi eu! — îşi ridica arătătorul. Un om între oameni. Doar că nu îl agreau. Din cauza relaţiilor lui.

— Ieşim la plimbare? — te întreabă Anna. A ieşit şi soarele. Deschizi ochii. Omătul scînteietor te orbeşte. Cabana e mai prietenoasă ca oricînd. Întorci capul, priveşti ţiganca de pe perete. — Nici n-avea relaţii cu englezii — zici tu impasibil.

Flutură ţăcălia în dosul pînzei de păianjen. — Eşti dezinformat, tinere.

— Îi plăceau doar femeile — îi spui tu întorcîndu-i spatele. Era mare figură, dar politica nu l-a interesat niciodată. Femeile, în schimb, da. Blonde, brunete, roşcate, ţărăncuţe, cucoane, nemţoaice, evreice, unguroaice, cehoaice, slovace, românce — îi era totuna. Se culcau cu el fiindcă avea un nume. Şi bani. Ce rost are să ne mai ascundem pe după deget. Iar rolul lui Jókai în toată afacerea asta...

— Şi lui îi place omleta cu ceapă? — se arată bătrîna din celălalt colţ.

— Lui Rudolf — îi sare ţandăra bătrînul şi îşi smulge barba înciudat. Lui Rudolf, omleta cu ceapă. Mă faci să rîd. Prinţii moştenitori nu mănîncă ceapă.

— Reginele spaniole nu au picioare — îi imiţi tu vocea arţăgoasă.

Ági chicoteşte. — Toată lumea are picioare — zice ea. Scoate o coardă. Sare. Ţie îţi aruncă un extensor.

— Reginele spaniole nu-s toată lumea — zici tu.

— Bine zis, tinere — se înviorează moşul din dosul pînzei de păianjen. Asta era, tinerilor din ziua de azi le lipseşte respectul faţă de dinastie.

Dai din mînă. — Ia nu mi-i mai lăuda atîta pe Habsburgi — se amestecă bătrîna din senin. Nu-i mai lăuda atîta. Nici omleta cu ceapă nu le place. Ce fel de regi or să ajungă ăştia?

Întinzi extensorul. O dată — de două ori — de trei ori. În încăpere se lasă tăcerea. Barele de fier ale paturilor filtrează lumina ce răzbate printre jaluzele. Soarele trebuie sa asfinţească într-un iureş. Se întunecă. Te întorci pe partea cealaltă. Îţi aranjezi perna.

— Lumina se stinge la unsprezece — zice administratorul. E burduhănos, ca la vreo patruzeci de ani. Poartă o salopetă jerpelită, iar pe cap o cască roşie de hochei. Sub pulover n-are cămaşă, ci doar un tricou alb, soios, la fiecare mişcare i se văd bretelele. Pune lemne în soba de teracotă. — Pe urmă n-aveţi decît să folosiţi lampa — se întoarce spre tine ameninţîndu-te cu arătătorul.

— N-aveţi decît. N-aveţi decît — îl imiţi tu şi îl priveşti cu coada ochiului întorcîndu-te pe burtă.

Înmărmureşte. — Vă rog, lăsaţi gluma — zice pe un ton jignit. Chipul îi e brăzdat de riduri. Îţi aminteşte de cineva.

— Aveţi o lampă în plus? — apare în uşă Mária.

— Da — îi răspunde administratorul cu ochii pironiţi în pămînt. V-o dau cînd coborîţi. Aţîţă focul. Iese. Se aude uşa închisa cu grijă. Te întorci pe spate. Ági se îndreaptă spre fereastră. Se întunecă vizibil. Dacă ai privi pe fereastră ai vedea, ai revedea umbrele fugărindu-se pe lacul îngheţat. Pentru asta însă ar trebui să tragi jaluzelele. Dacă ţi-ar reuşi acest lucru, te-ai simţi ca într-o lojă. Ai o perspectivă grozavă, eşti la adăpost, fereastra ar putea constitui un observator. Ai putea observa umbrele fugărindu-se şi hîrjonindu-se pe gheaţa netedă ca oglinda. Ai constata că fiecare umbră seamănă cu cineva. Umbre cunoscute, necunoscute. Bunica şi bunicul, în vîrstă de zece ani. Patinează pe lac. Bunica are un şal verde, pantaloni albi şi ghete cu patine. Pe cap — căciuliţă albă cu ciucure violet. Bunicul arată ca un veritabil husar, poartă un suman verde-închis, pantaloni strîmţi, chipiu, sabie la şold. Îi oferă braţul bunicii — doamnei — şi se învîrtesc printre celelalte umbre de pe lac, pe o muzică tristă, dulceagă; nu se sinchisesc de ceilalţi, poate că nici nu îi văd. Nu se văd nici pe ei înşişi, deşi se află în faţa altarului din mijlocul lacului înconjuraţi de mulţime. Preotul e posomorit, ca negativul unei fotografii. Răsună, în schimb, acorduri de orgă. Îşi jură reciproc credinţă veşnică. Bunica e îmbrăcată într-o rochie albă de mireasă, o auzi spunînd „da”, bunicul stă semeţ într-un costum întunecat, cu cravată, e împietrit, tare împietrit de emoţie. Într-un alt punct al lacului, cîndva un stufăriş, e o colonie penitenciară, unul dintre puşcăriaşii ce cară tăcut mortar cu roaba e bunicul tău. Figura îi e împietrită ca în fotografie. Există pe lac şi o grădină, bunicul e bătrîn, încărunţit, dar figura

îi este la fel de împietrită. Se plimbă prin grădină cu gramatica limbii ruse în mînă, te aşteaptă, curînd apari şi tu, eşti murdar ca un purceluş, ai genunchii juliţi, porţi pantaloni scurţi. Ai învăţat lecţia? — te întreabă bătrînul cu asprime, fixîndu-te pe deasupra bicicletelor. — Da — îi răspunzi tu, dar încă nu te poţi duce la joacă, mai întîi te ascultă bob cu bob, îţi corectează pronunţia, urmăreşte felul cum pui accentele, te atenţionează asupra greşelilor strecurate de profesoară la predare, îţi promite că la şaisprezece ani, dacă înveţi rusa ca lumea pînă atunci, fiindcă ăsta-i lucrul cel mai important acum, te va învăţa şi germana, da, germana, limba de tradiţie în familie, iar, dacă ai chef, şi latina, ca să poţi pricepe la treizeci de ani însemnările precursorilor tăi din hronicul neamului. Băieţelul şi fetiţa de pe gheaţă se strîng în braţe şi bărbatul din faţa altarului zice „da", cu faţa împietrită intră şi el în rînd la colonia de construcţii, închide cartea de rusă, intră în casă, se aşază la birou, lucrează. Pe gheaţa lacului umbrele se învîrtesc fără a se zări unele pe altele. Ţigăncuşele din cauza cărora — marele eveniment pe care l-ai trăit la vîrsta de şase ani — s-a iscat încăierarea aceea grozavă, nici nu se născuseră — pare a sugera dansul celor doi copii de pe gheaţă, bătrînele (care, în răgazul dintre ciocniri, sînt silite de învăţător să îmbrace chivuţele) sînt deocamdată fetiţe de patru-cinci ani, umblă desculţe prin colb, gîngăvesc ţigăneşte, îi pun pe fugă pe copiii de condiţie bună, burţile rahitice li se balonează din pricina prunelor verzi, se scaldă în rîu goale-puşcă, lumea e a lor, nu le pasă de naşteri, de decese, în bordeie se nasc întruna puradei şi crapă destui, uneori bărbaţii vin acasă tăiaţi cu cuţitul şi îşi alungă familia afară în zăpadă, alteori dansează în jurul focului acompaniaţi de un acordeon, iar babele ameţite de palincă bolborosesc tot felul de preziceri. Bunicul şi bunica dansează pe gheaţă în cercul format din fetiţele de patru-cinci ani, care îi privesc cu ochii mari, plini de admiraţie. Şi bătrînul bulibaşă cu gît subţire, ca de pasăre, ce cade ca secerat în luncă e încă un copilandru; subţiratic, cu privire aprigă, plete negre ce i se revarsă pe umeri, e spaima circarilor, deşi lucrează în circ doar de un an, prea iute pune mîna pe brişcă. E hipnotizator, în fiecare seara hipnotizează două blonde, uneori intră şi în cuşca leilor, îşi pironeşte privirea asupra lor, iar regii animalelor

scheaună neputincioşi, trăieşte cu nevasta directorului, dar nimeni nu-l toarnă acestuia, se tem cu toţii de privirea şi de brişcă lui, greu de zis de care anume mai tare, probabil că şi directorul bănuieşte ceva, dar tace chitic, deoarece ţiganul reprezintă un număr de atracţie pe afişul circului, publicul se buluceşte de hăt departe ca să-l vadă; pe lac îsi fac apariţia carele circului, în faţă păşesc greoi elefanţii încălecaţi de bufoni ce trîmbiţează sosirea, răcnesc prin megafoane trecînd pe lîngă copiii care patinează, nici puradeii nu bagă în seamă circul, deşi răsună trîmbiţele, bat tobele, caii, cîinii aleargă la pas în jurul arenei improvizate în pripă, bulibaşa de mai tîrziu le hipnotizează pe cele două blonde, una sărută pilonii, cealaltă umblă în patru labe şi latră la cîini, zboară acrobaţii în aer, apar şi iluzioniştii, în aer se învîrtesc farfuriile, atletul ridică în mîini o scară, pe scară sînt agăţaţi cei opt fii ai săi, par nişte tuburi de orgă, bat tobele, răsună trîmbiţele, circul se aliniază pe gheaţă nu departe de latura dinspre miazănoapte, de sîrma ghimpată, şi de observatoare, acolo lucrează mut, cu chipul împietrit, în haine jalnice de postav bunicul; la dreapta grădina copilăriei tale, unde acum un bătrîn (bunicul) curăţă cu vată şi spirt genunchii juliţi ai unui puşti (ai tăi) şi apoi îl ascultă la gramatica limbii ruse. E de fată şi Văduvul, e şi el tînăr, dansează bătuta fără istov, se clatină şi becul din tavanul crîşmei, praful pluteşte prin odaie, ceilalţi s-au tras la perete şi bat din palme, pe fereastră se uită pe furiş o codană, părul negru îi ajunge pînă la brîu, ea va fi nevasta Văduvului, ceva mai departe se află şi un alt altar pe lac, o cetate şi un preot care îi cunună, ai putea urmări şi nunta, însă o observi pe Lili poştăriţa, este la fel de sfrijită şi ca vai de lume, în spatele ei o sală de bal iluminată (cîndva hambar sau sură), cu candelabre cît casa, iar din galerie dame în rochii de seară trimit bezele, se scarpină în cap cu mînerul evantaiului, au rochii atît de largi încît te-ai putea ascunde sub ele, domnişoara Lili se întoarce cu faţa la salon, cadrilul e cel mai frumos dans”, zice ea, răsare şi odăiţa oficiului poştal din sat, domnişoara Lili scrie ceva în dosul ghişeului, te apropii de ea pe furiş şi o întrebi cum e cadrilul, „păi, îl dansează patru franţuji”, te lămureşte ea plină de sine, cu nasul vîrît în registru, iar tu vezi, revezi sala iluminată, cuţitarii strînşi în colţ, domnişoara Lili dansînd cînd cu un

flăcău, cînd cu altul, iar în mijlocul acestei adunături apar şi cei patru franţuji cu peruci albe, numai că nu ştii care or fi bărbaţii şi care femeile, între cei patru franţuji domnişoara Lili se joacă cu tocul metalic al termometrului prin colb, are trei ani, poartă chiloţei roşii, e soare, zumzăie albinele prin luncă; pacea. Aici ar trebui să stai culcat pe-o rînă, pe acest pat, asemeni lui Rózsa Sándor* în temniţă şi, urmărind aceste umbre, să descoperi o ordine în mişcările lor.

— A fost băiat de treabă Sándor — reapare bătrînica. Un băiat tare de treabă.

— Împărţea banii la nevoiaşi — o imiţi tu pe profa de istorie şi te pufneşte rîsul.

— Îi plăcea şi lui omleta cu ceapă? — întreabă bătrîna din colţ.

— Rudolf — îi sare ţandăra moşului. Lui Rudolf ceapa? Omleta cu ceapă? Mă faci să rîd. Prinţii moştenitori nu mănîncă ceapă.

— Reginele spaniole n-au picioare — îi zici.

Ági chicoteşte. — Toată lumea are picioare — zice ea.

— Reginele spaniole nu-s toată lumea.

— Bine zis, tinere — se înviorează moşul din dosul pînzei de păianjen. Asta era, tinerilor din ziua de azi le lipseşte respectul faţă de dinastii.

Dai din mînă.

În încăpere se lasă tăcerea. Barele de fier ale paturilor filtrează lumina ce răzbate printre jaluzele. Soarele trebuie să asfinţească într-un iureş, fiindcă se întunecă.

— Şi, totuşi, a fost băiat de treabă Sándor — şuşoteşte baba.

— Nici n-avea bani — chicoteşte bătrînul. Foşneşte pînza de păianjen, dar el rămîne pe loc. — Niciodată n-avea bani. Era un pîrlit pe care-l ţineau ţiitoarele lui. Dacă ar fi avut bani, bag mîna în foc că tot nu i-ar fi dat sărmanilor!

— Şi, totuşi, a fost un om de treabă. Un om tare de treabă. Bătrînei îi pierise graiul. — Nu era înalt. Abia îţi ajungea pînă la umăr — te măsoară ea cu privirea.

Pe după pînza de păianjen ochii bătrînului sticlesc de atîta rîs. — Mofturi — zice el. De un' să ştiu eu, mă rog

* Celebru haiduc maghiar din secolul al XIX-lea, căruia romancierul Móricz Zsigmond i-a închinat o trilogie. (N. trad.)

frumos, ce fel de om a fost cînd nu ştiu decît că omora oameni. Pasămite din mărinimie. Numai şi numai din mărinimie.

— Şi-i plăcea omleta — completează bătrîna triumfătoare, ca şi cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Cu ceapă roşie-bine tocată, cu boia de ardei, cu sare, cu piper bine pisat, cu roşii zemoase.

Rămîi încremenit. E linişte şi penumbră. Anna respiră, uniform. Undeva, dincolo de fereastră, se lasă noaptea. Muzică. Din camera de jos. Brahms sau Beethoven. Nu poate fi Schumann. În nici un caz nu poate fi Schumann. Lătrat. Calmul de nepătruns al pădurii. Rame. Un bărbat neîncăpător în ramele gigantice ale reproducerilor. Nu i se vede faţa. Rămîne în penumbră. Din barba lui Crist se prelinge apa. Se adună în mici băltoace pe podea. Ploaie. Plouă de patruzeci de zile. În primplan şi în planul depărtat o grădină de roşii. Apoi din nou bărbosul neîncăpător între rame. Gros plan cu ochii lui. Sînt prea mari ca să poată vedea departe. Doi jandarmi. Cîini poliţişti adulmecînd prin grădina de roşii udată de ploaie. Două roşii mari, coapte. Lumina unei lanterne. Cizme afundîndu-se în glod. Un-doi, un-doi. O fetiţă, cu căciuliţă roşie. Tot mai de departe, pe o mirişte cu margarete. Acum ridică mîna. Face semn cuiva. Primplan cu chipul ei. Faţă surîzătoare, de copil. Năsuc pistruiat şi cîrn. I se bate pleoapa. Pe un drum de beton cizme ce se apropie. Stîng-drept, stîng-drept. Rafale de automat. Pe cerul senin, albastru, planează în cercuri zăganul. Parlamentul vrăbiilor pe un fir de telegraf ud. Ploaie. Acoperişuri roşii.

— Salut, frăţioare — strigă fetiţa cu o voce melodioasă, apoi îşi ia zborul dintre margarete, planează în cerc, se mai zăreşte doar un punct, dispare în ploaie, făcînd loc unui urs. Acorduri de scripcă. Tras de un ţigan bătrîn, ursul, dînd întruna din căpăţîna-i tristă, se leagănă greoi de pe un picior pe altul. Plan îndepărtat cu grădina de roşii în burniţă. Primplan cu chipul unui băiat care are şapcă cu cozoroc. O gură deschisă. Din nou în plan depărtat acoperişurile spălate de ploaie. Băiatul cu şapca dispare plutind peste acoperişuri. Din nou grădina de roşii udată de ploaie. Un cîine poliţist adulmecînd între două roşii uriaşe, zemoase. Apoi doi jandarmi. Li se afundă cizmele în glod. Zgomotul pe care-l fac

seamănă cu acela al sticlelor desfundate. Penele de cocoş sînt leoarcă, nu mai flutură. Chipul îmbujorat al băiatului, lîngă un horn.

— *New York Times*-u, ia *New York Times*-u — strigă şi dispare.

Un restaurant. Plan apropiat şi depărtat. Pe-o latură mese în aşteptarea clienţilor. Feţe de masă albastre şi portocalii. Orgie de culori, spulberă totul. La o masă, bărbaţi. Spumegă berea în sonde.

— Şefule — strigă unul dintre ei — şefule!

Un bărbat mai vîrstnic, jovial, într-un sacou cu fireturi aurite. Toarnă în pahare. Gulerul se ridică şi el.

— Astă seară plecăm pe front. „Am venit de bun rămas, micuţă Kató”, cîntă unul dintre bărbaţi. Gros plan cu chipu-i năduşit. Pe frunte o bortă lăsată de un glonţ. O fracţiune de secundă se zăreşte grădina de roşii în ploaie. Apoi schimbare bruscă de cadru. Bărbatul reapare lîngă zidul unei clădiri întunecoase de la periferie. Soldaţii îşi lasă arma în jos.

— Companie, drepţi! — strigă ofiţerul. E înalt, cu o figură de ogar, recalcitrant. Uniforma lui cenuşie depărtîndu-se prin grădina de roşii. — Stînga ’mprejur! ’Nainte m’rş!

Prin grădina de roşii soldaţi în retragere. Împroaşcă noroiul la fiecare pas. Zboară roşii în toate direcţiile. Din cînd în cînd cerul, acoperişurile udate de ploaie; gros plan cu roşiile. Cu fiecare pe rînd. Apoi cu amîndouă. A dispărut dintre ele botul cîinelui. E acoperit de şapca puştiului, apoi de sacoul cu fireturi aurii a chelnerului. Apare apoi un drum de beton ud de ploaie. De-o parte şi de alta lămpi de neon. Ţi-ai vedea chipul în băltoace. Ar trece în goană maşini peste chipul tău. Te afli în mijlocul unei pieţi întinse, din toate părţile se apropie maşini. Ţipi. Piaţa rămîne pustie. O iei la fugă, dar trotuarele se îndepărtează întruna. Batiste flutură pe un peron. Te opreşti. Te întorci. Dintre turlele palatelor răsare soarele. Porneşti către el. Piaţa e străbătută de un rîu. Un rîu mare, galben. Pe suprafaţa-i văluroasă plutesc mari sloiuri de gheaţă. Pe malul celălalt călăreţi în galop. Nechezat.

Primplan cu un orologiu. Ambele limbi în dreptul orei douăsprezece. Se apropie şi secundarul, ticăind, de douăsprezece. Plan depărtat cu grădina de roşii în ploaie. Apoi

drumul. Neonul oglindindu-se în băltoace. Din nou cadranul Primplanul unui chip. I se bat pleoapele. Un chip uriaş în tării. Îi brăzdează chipul avioane de vînătoare, corbi croncănitori, fire de telegraf. Prin grădina de roşii, îmbibată de apă, soldaţi în retragere. Deasupra lor — uriaşul orologiu, încadrat de străjeri. Corbii dau roată deasupra lor. Ajunge şi secundarul în dreptul orei douăsprezece. Uriaşul chip încremeneşte în tropotul cizmelor.

O voce plăcută de bărbat: „Ceasul al doisprezecelea. Ajunşi pe marginea prăpastiei, aducem la cunoştinţă întregii naţiunii: pînă la următorul buletin hidrologic este strict interzis a se mai călca pe iarbă. Motivaţia marelui stat major: din motive încă neelucidate, stocul de încălţăminte al naţiunii este de proastă calitate. Tălpile pantofilor sînt, în general, prea subţiri. Unele sînt găurite. Creşte permanent riscul îmbolnăvirilor".

Hohotit. Chipuri obeze. Surîsuri confecţionate. Unduieşte rîsul. Zîmbete-gratii pe chipuri. Chipuri cu zîmbete-fermoare. Un singur chip trist. Unul uscăţiv. Se fereşte speriat. Adie către el boarea hohotitoare. Îl doboară. O ia la goană. Obezii se iau după el. Li se cutremură burdihanul de atîta. rîs. La colţ un băieţel. Bate de perete o minge cu buline roşii. Priveşte urmărirea. Are o figură chinuită. E derutat.

— De ce rîd aşa umflaţii ăştia? — apare o fetiţă de după un stîlp. O bretea a şorţuleţului albastru îi lunecă de-pe umăr. În mîini ţine o coardă.

— De slăbănogul ăla — zice băieţelul, scuipînd scîrbit.

— Nu mai scuipa, Jenőke — îi spune fetiţa.

— Bine, zice băieţelul împăciuitor. Nu mai scuip.

Se joacă cu mingea. Zboară mingea prin aer. O pasăre cu buline roşii. De sus, din slavă, pare o rachetă. Înainte de explozia ei te refugiezi în grădina de roşii. Aluneci pe iarba clisoasă. Cazi pe burtă. Sub ochii tăi, o roşie zemoasă.

Răcneşte un megafon: — La muzeu cu concepţiile învechite!

Bărbaţi în negru traversează în goană grădina de roşii.. Le flutură cravatele. — Fugi către grotă — strigă unul. Drumul spre grotă mai e accesibil.

— Pe unde vine grota? — îl întrebi tu, dar nu-ţi mai răspunde nimeni.

— Vin păsările — urlă megafonul. Cîteva păcănituri, apoi amuţeşte. Liniştea de nepătruns a pădurii. Cerul se întunecă. Te priveşti din afară. Traversezi în goană piaţa îmbrăcat într-o pijama cu dungi. În urma ta Văduvul, Beldeanu miliţianul, Veres Pista preşedintele sfatului popular, Albi, bunica, bunicul, bulibaşa, ţiganii, sătenii, domnişoara Lili, părintele, farmacistul, cei trei prepelicari reînviaţi, învăţătorul, J, Anna, Mária, Ágnes, Fedák Laji, Alvaro, Jakab şi actorul. Toţi dau fuga. În spate de tot fetiţa cu căciuliţa roşie. Deasupra ei vulturul, pesemne că n-a renunţat la căciuliţa roşie. Sari peste rîu. Alergi în jurul unei clădiri circulare. N-are nici o uşă. O iei la fugă pe aleea ce înconjoară cupola. Păsările ţipă speriate. Se întunecă cerul.

— E vremea păsărilor — urlă unul dintre urmăritori, pesemne părintele. Închizi ochii şi te năpusteşti spre cupolă. Se deschide în calea ta şi urmează prăbuşirea.

Şezi pe scaun la cinematograf. O aştepţi pe Ági. Sînt prezenţi toţi cunoscuţii şi toţi duşmanii tăi. Eşti într-un loden alb. Sub canonada privirilor batjocoritoare. Dintr-o crăpătură a plafonului aterizează Mária. Îi flutură pletele blonde. Îţi oferă un corn.

— Ia-l — îţi zice. Ia-l. Ţi s-o fi făcut deja foame.

— E otrăvit — şopteşte Jakab. Vezi că-i otrăvit. — E în rîndul din faţă, într-un pulover violet. Pare îngrijorat. — Precis că-i otrăvit. Mai bine aruncă-l.

O zăreşti pe Anna. Ai vrea s-o strigi, dar îţi piere graiul. Mária stă în faţa ta cu cornul în mînă şi nu pricepi nimic. Priveşti nedumerit în jur. Ági se mlădiază sub ecran.

Tresari. Crapă podeaua sub tine. Apuci s-o mai vezi pe Ági, apoi te prăbuşeşti în gol. Într-o cameră de la primul etaj al unei cabane. Într-un pat etajat. Te zgîlţîie Anna.

— Ai avut un coşmar? — te întreabă. Te zvîrcoleai întruna.

Nici urmă de vreo pînză de păianjen în colţ. Asta ţi-a fost prima constatare. Ági doarme lîngă tine, fetiţa îşi piaptănă părul lung la fereastră. O auzi chicotind.

— Tu n-ai visat nimic? — o întrebi, mîngîindu-i braţul.

— Ba da — îţi răspunde. Se făcea că plecăm cu maşina undeva, dar nu m-au luat şi pe mine. De necaz am făcut autostopul pe urmele lor.

— Încotro?

— Spre o mlaştină. Acolo îşi aveau lăcaşul. Cei ce nu voiseră să mă aştepte erau în faţa casei şi, văzîndu-mă coborînd dintr-un camion, au intrat în panică. Mi-au mărturisit că nu voiseră să mă aducă aici, fiindcă împrejurimile erau împînzite de bandiţi şi se temuseră pentru mine. Era doar un pretext, adică nu se temeau pentru ei, ci numai şi numai pentru mititica şi drăguţa de mine. În jurul casei au răsunat toată ziua împuşcăturile. Prin mlaştină alergau bandiţi de culoare, trăgînd unii în alţii. Au pătruns şi în casă şi ne-au drogat pe toţi. Cu siringa, în venă. Zadarnic i-am implorat mai bine să mă omoare, unul dintre bărbaţi mi-a înfipt acul în venă. Nu mă puteam apăra.

— Unul cu o faţă de om rău? — o întreabă Mária întorcîndu-se din fereastră.

— Aşi — pufneşte Anna în rîs —, în ziua de azi nu mai există bărbaţi cu feţe de oameni răi.

— Da — repetă Ági. Un bărbat cu faţă de om rău, din ziua de ieri. Pe urmă însă m-am simţit foarte bine. Am dansat. Am cîntat. Două fete şi patru bărbaţi s-au restras în camera alăturată. Am descoperit că gloanţele aveau rostul de a ne umfla. Mai tîrziu casa a fost inundată. Dar gloanţele trase în noi ne umflaseră, aşa că nu ne-am scufundat. Pînă la urmă m-am plictisit de ei şi mi-am luat zborul. Au tras asupra mea, dar, cu fiecare glonţ care mă nimerea, deveneam tot mai uşoară. M-am învîrtit în aer, le-am făcut urechi de măgar şi am zburat de acolo.

— Bei un strop de apă? — o întrebi şi te scoli. Îţi tragi blugii, puloverul, cobori scările orbecăind. Toate trei te conduc pînă la uşă. Jos în salon e linişte. Semiîntuneric. Aici, pe aceste scaune de vizavi de tejghea ai petrecut cu ani în urmă un revelion. Fremăta în jur societatea. Societatea ta. Polemizai cu Pálos Miki. Despre ce, oare? Închizi ochii. Camera se umple de lumină. În jurul becurilor — lampioane, baloane mari, colorate. Gălăgie. Sticle de şampanie desfundate. Clinchetul paharelor. Trăncăneală ca la beţie. Despre lume, muzică, Beatles, voi, plete, viaţă, Peru, primăvara pariziană, *Blow-up,* Beckett, Pele, Malaparte, Brummel, campionatul mondial de şah, Újpesti Dózsa, Troţki. În funcţie de temperament.

O fată cu părul lung plînge într-un ungher. E aşa de beată că n-o mai ţin picioarele. Lîngă ea stă o altă fată şi

o mîngîie. Are şi ea părul lung şi e la fel de beată. Se sparg paharele izbite de pereţi. Vinul vărsat pe faţa de masă ia conturul Italiei.

Actorul se apropie clătinîndu-se. — „Buricele ni-s sigilate cu azbest. Alte vremuri, tăicuţă, alte vremuri!”, urlă el.

Jakab se uită la el. Pe chip i se citeşte deruta. Nu înţelege ce are actorul.

— Tu nici n-ai buric — îi zici, privindu-l în ochi.

— Toţi avem buric — zice actorul aşezîndu-se lîngă Jakab, care se prăpădeşte de rîs. Strîmbă din nas, şi-l suflă, ia paharul tău, ţi-l goleşte, îi ia şi pe al lui Jakab, îl goleşte şi pe acesta, le izbeşte de perete, îşi suflă nasul, se strîmbă.

— Tu ai buricul sigilat cu azbest? — îl întrebi.

Jakab rîde. — Ce ai? — îl întreabă pe actor. Mustaţa îi flutură ca penajul unei bufniţe împăiate în vînt.

— Vreau să mă realizez — zice actorul strîmbînd din nas. Deoarece nici o privelişte nu e mai sumbră ca a noastră înşine. Dar noi trebuie s-o depăşim.

— Clasa învaţă primii paşi — pufneşti în rîs.

Beţi. Imaginea aceasta îţi rămîne întipărită în memorie aidoma unui foto negativ, întunecat. Staţi toţi trei la o masă. Sticla de rom trece din mînă-n mînă. Chipurile voastre îşi pierd conturul în negura anilor.

— Si ce-o să fie dacă învaţă paşii? — întreabă Jakab.

— Revoluţie — îi spui. Pentru că, între timp, unii, adică avangarda, vor şti deja să zboare.

— Iar noi, descendenţii predestinaţi ai privitorilor din buric, vom rîde de ei — urlă actorul. Da’ pînă cînd dom’le, da’ pînă cînd? Că odată şi odată o să se consume şi societatea de consum.

— Asta mă întreb şi eu — se apropie o blonda. Pînă cînd o să mai daţi din gură?

— Ia nu-ţi băga nasul — îi zice Jakab. Îi flutură barba, mustăţile i-s tentacule de scarabeu iritat. Freamătă gata-gata de atac.

— Aş vrea să cînt ceva!

— Du-te dracului — urlă actorul, îmbrîncind-o pe fată. Du-te şi cîntă pînă te saturi, da’ scuteşte-ne.

— Ar putea şi actorii — îi sare fetei muştarul — să-şi mai măsoare cuvintele.

Actorul îi mai face o dată vînt. Fata cade grămadă în braţele împleticitului de Fedák Laji. Se depărtează la braţ, ea cu capul pe umărul lui.

— A ruginit frunza din vii — se aude din colţ. Fata şi Laji se mistuie pe treptele anilor. Iată-i copii, culegînd floricele pe o mirişte, se joacă de-a v-aţi ascunselea, patru pietre, se joacă de-a tăticu' şi mămica, hoţii şi vardiştii, vaporaşe, măgarul la mijloc. Se fac tot mai mici. Fetiţa plînge în scrînciob, Laji face acum primii paşi, porneşte de lîngă piciorul mesei înspre sobă, se poticneşte, izbucneşte în plîns.

— Omul se defineşte prin conduita lui — te întorci către Jakab.

— Bineînţeles — hohoteşte actorul. Şi nu admite nici un compromis.

— Nu admite niciodată — strigă şi Jakab. Păleşte la faţă.

— Spuneţi că nu admitem nicicînd compromisurile — strigă actorul, trăgîndu-i lui Jakab una peste umăr.

— Spuneţi-o, nu ne temem — urli şi tu.

Jakab se uită la voi. — Sînteţi nişte tîmpiţi — zice el. Irecuperabili.

— Dom'le, uite, eu am cinci copii. De-aia am şi terminat cu tribunalul. Aveţi idee cît cîştigă un judecător? N-are cum întreţine din atîta o familie. — Păleşte şi barmanul. Îi tremură mîinile. — Trebuie să mai şi trăieşti din ceva.

— Şi e mai bine, aici în locul ăsta uitat de Dumnezeu? — întreabă Jakab un pic prea dur, apoi se mistuie. Din barbă nu-i rămîn decît două-trei fărîme suspendate în aer. Dispar si fetele, se topeşte şi Fedák Laji şi fata cea blondă care mai adineauri îşi lăsase capul pe umărul lui. Se evaporă şi actorul. Dispar şi lampioanele şi baloanele. Iarăşi domneşte ordinea în salon, doar la masa din fund bea un tăietor de lemne.

— Nu te priveşte — îi zice barmanul. Tot nu pricepi nimic.

— Din ce cauză? — îl întrebi. Habar n-ai despre ce discută.

— Pentru că vă preocupă numai persoanele voastre. — Are o figură inexpresivă. Roşeşti.

— Ei, ia-ţi apa minerală — îţi zice. I s-o fi făcut sete fetiţei. — Se întoarce cu spatele. Toarnă rom într-un pahar.

Urci treptele. Cu o sticlă de apă în mînă. Biborţeni. Mai rău nici că se putea, dar altceva n-au. Lumina filtrată prin fereastră îţi împunge ochii.

— Încotro ai zburat? — o întrebi pe Ági, care se dezmeticeşte. Anna rîde. O pufneşte imediat rîsul şi pe Mária. Între timp Ági adormise la loc, iar acum clipeşte năucă.

— Cînd?

— În vis.

— De unde?

— Din mlaştină.

— Care mlaştină? — face ea ochii mari şi bea apă.

— Ai visat că te afli într-o mlaştină şi că trăgeau în tine nişte bărbaţi cu feţe de oameni răi.

— Aha. Mi-am luat zborul.

— Dintre bărbaţii cu feţe de oameni răi? — rîde Mária. Cîtă uşurătate din partea ta.

— Încotro?

— Spre camera asta — rîde ea. Izbucnesc în rîs şi Anna, şi Mária. — între timp m-am trezit. Mi-a fost aşa de frică încît m-am trezit.

— Ţi-a fost frică şi în vis?

— La început, nu. Pe urmă, o vreme, da. Pesemne de faptul că mă vor ucide. După ce m-au drogat, mi-a trecut. Eram doar nervoasă la gîndul că nu voi putea zbura.

— După aceea ai mai visat ceva? — o întreabă Mária deschizînd geamul. Luna s-o cocoţat în vîrful brazilor. Iar e frig, foarte frig.

— Cred că da — meditează ea. Dar nu mai ţin minte ce anume. S-a şters din minte.

— Johnny Mahre şi biblia viselor — zici. Ăsta e adevărul. Ar trebui să colecţionăm visele.

— Trebuie să fie monstruos — se strîmbă Anna.

— De ce? — te minunezi tu. De ce ar fi mai monstruos ca alte lucruri?

— De-aia — zice ea. Uite aşa, fiindcă-i monstruos. Dar tu nu vezi asta.

— Fiindcă pentru tine — încheie Mária — omul nu reprezintă decît un cobai.

Nu mai zici nimic.

— Mîncăm ceva? — întreabă Ági, apropiindu-se şi ea de fereastră. Stau şi te privesc de acolo toate trei. Jos, pe

malul lacului, un cîine fugăreşte un căţel. Îi priveşti fără să scoţi o vorbă. Staţi unul lîngă celălalt.

— Mîncăm ceva?

— Nu — zici. Eu nu mănînc.

— De ce?

— Nu vreau să mă îngraş. Să fac burtă. Mi-e silă de obezi.

— Las' că şi aşa eşti destul de umflat! — se strîmbă Mária. Le pufneşte rîsul.

— Închipuie-ţi cum aş arăta şi cu burdihan.

Dulăul ajunge din urmă căţelul. Se hîrjonesc în zăpadă. Se dărîmă unul pe celălalt. Împroaşcă zăpada cu regularitatea unui motor. Brazii adulmecă văzduhul, îşi iau zborul, ocolesc lacul, apoi, cu o viteză constantă, navighează spre nord. Căţelul se pune pe scheunat. Luna luceşte pentru ultima oară, dispărînd după un nor. Se înalţă în văzduh şi debarcaderul, legănat de vîntul ce poartă un ecou de trompetă. Îţi imaginezi trompetistul sus pe creastă, pe un pietroi, privind întregul ţinut în timp ce cîntă. Dulăul latră de mama focului şi o ia din loc. Acum căţelul este cel care îl urmăreşte. Pleci de la fereastră, apăsat din nou de senzaţia de neputinţă. În ochii privitorilor ţi se oglindeşte tremurul buzelor, dogoarea obrajilor. Ţi se albesc pumnii încleştaţi.

— Lui Rudolf îi plăceau şi sarmalele — îl auzi pe bătrîn, dar nu-i acorzi atenţie. Priveşti cei doi cîini din zăpadă, debarcaderul legănat de vînt, pîlniile ca de bombe lăsate în zăpadă de brazii dezrădăcinaţi, ce zboară acum către nord.

— Nu-i ungur adevărat cel căruia nu-i plac — o auzi pe bătrînă şi-ţi apeşi fruntea de geam. Priveşti lung crăpăturile negre ce se cască în pămînt. Ochii pămîntului.

— Cine munceşte nu se îngraşă — te împotriveşti şi-i faci bătrînului cu degetul.

— Există obezi şi printre truditori — se îmbufnează Mária, îşi face ghetele, îşi pune şosetele la uscat, frunzăreşte ziarul.

— E în firea lucrurilor — zice Anna. Frunzăreşte ziarul, îşi scoate şosetele curate din geantă, pe celelalte le pune la uscat, îşi curăţă ghetele, se îmbufnează.

— Nu ţine nici de mediul ambiant, nici de concepţia despre lume — zice Ági. Îşi pune şosetele la uscat, frunzăreşte ziarul, caută şosete curate, îşi face ghetele.

Te întinzi pe pat. Închizi ochii. Planezi deasupra unui oraş necunoscut, licăresc turlele scăldate de neon, deasupra bisericilor roiesc porumbeii. Te agăţi de dangătul clopotului.

— Mai bine fă-i sarmale — îi şopteşte bătrînul femeii. Flutură pînza, clinchetul zurgălăilor acoperă dangătul clopotului, te subjugă, este prelung şi înfiorător, fără de sfîrşit, bătrînul ţîşneşte speriat de după pînza de păianjen, îl urmează bătrîna, îşi face apoi apariţia şi nenea Samu, bătrînul lup de mare, bocănind cu piciorul lui de lemn, el încheie procesiunea, pufăie din pipa jegoasă pe care o ţine în dinţii lui cei gălbejiţi, rînjeşte. El este dascălul şi monstrul, demonul şi îngerul copilăriei voastre, vă dă cărţi, vă învaţă să citiţi, să fumaţi, să înjuraţi şi să minţiţi, el este bau-bau şi obiectul adulaţiei şi groazei voastre, cum zice bunică-ta că după-amiază n-aveţi voie să mergeţi la Samu, vă şi puneţi cu burta pe carte, mîncaţi, deveniţi săritori, cuviincioşi, chibzuiţi şi amabili (aşa cum se şi cuvine să fie copiii din familiile bune), nu ziceţi nici pîs, staţi aplecaţi deasupra cărţilor, rezolvaţi exerciţiile de aritmetică suplimentare, cu toate astea vă dă drumul foarte rar, cel mai adesea susţine că butoiul ăla de rom nu vă învaţă decît la prostii, piere bunătatea din oameni la bătrîneţe, dar din el n-are ce pieri, n-a avut nimic bun în el, că nici nu-i om, ci întruchiparea Satanei, altminteri n-ar tîrcoli pe la miezul nopţii prin cimitir, n-are nimic bun în el, într-o zi n-ar fi exclus să bage şi satul în vreobelea, cine ştie ce l-a făcut să renunţe şi la viaţa de marinar, o fi avînd sufletul împovărat de păcate, dar de păcate grele, pesemne că nu s-a mulţumit să ucidă, dar o fi şi mîncat oameni. Lui Albi îi mijea un zîmbet, o domolea pe bunica, îi spunea că exagerează, ce-i drept, bătrînul marinar le cam bea, dar cine a mai văzut marinar care să nu tragă la măsea? Voi găseaţi clipa prielnică şi vă strecuraţi pe uşă, singura voastră dorinţă era să treceţi pe la bătrîn, vă făceaţi drum pe la el aproape în fiecare după-amiază, bunică-ti şi bunicii lui J nici nu le trecea prin minte pe unde vă petreceţi timpul în loc să bateţi mingea (lucru sănătos pentru organismul vostru în creştere). Cocioaba bătrînului era la capătul satului, împrejmuită de un zid din piatră surpat, merii lăsaţi în paragină se luptau cu bălăriile, cu buruienile din grădină, pălămida invadase curtea, iar urzicile domneau în voie, sporindu-şi împărăţia de la o zi la alta, însă nenea Samu n-avea

ochi pentru toatea astea, stătea la soare în faţa casei gol pînă la brîu, burdihanul i se revărsa peste pantaloni, îşi prăjea la soare tatuajele, corăbioarele, cifrele, femeile goale şi anume părţi ale trupului femeiesc, nume şi semne, pe braţe, pe piept, pe spate nu-i rămăsese nici un locşor liber, în jurul buricului se legăna pe valuri o corabie cu pînzele arborate, gata de plecare, vă închipuiaţi că într-o bună zi va trage la chei în faţa casei, urcaţi pe punte, vîntul umflă pînzele şi iată-vă zburînd în larg, în briza sărată, deasupra voastră zboară cormoranii, peştii zburători nimeresc în tigaia bucătarului, vă urmăresc canibali cu pirogi, se agită de pomană, că tot n-au cum să vă ajungă, iar săgeţile lor otrăvite cad plescăind în apa mării; pufăia bătrînul cu ochii închişi gemînd de plăcere, scotea o vorbă la o jumătate oră, sau nici atît, cînd n-avea chef de vorbă, părea să nu se sinchisească de voi, dacă era în toane bune vă povestea, mai cînta şi refrene marinăreşti deocheate, vă punea să-l scărpinaţi pe spate şi la tălpi, zicea că uneori îl mănîncă şi talpa pierdută şi că asta aducea cu poftele bărbăteşti, se apuca să înjure de Dumnezeu, de toţi sfinţii, pomenea femeile din sat şi de primprejur din tinereţea lui zvăpăiată şi care îmbătrîniseră, unele muriseră chiar. N-avea bătrînul un vocabular tocmai obişnuit şi la beţie amesteca mai multe limbi, aveai atunci senzaţia că nici el nu mai pricepea ce zicea, iar asta îl îndîrjea şi mai şi.

Nea Samu, bătrînul lup de mare, aşază reproducerea cum trebuie (o întorsese cu faţa la perete, din gelozie, Anna sau Mária? sau Ági), priveşte ţiganca, fluieră a admiraţie, apoi se întoarce către fereastră. — M-am întors, fiule — îţi zice el un pic răguşit, scoate din sîn o sticlă de rom, trage o duşcă. Ochii îi scapără ameninţător. — Nu-mi prieşte nici sub ţărînă — zice el scuipînd straşnic pe ziarele de la capătul patului. Nicăieri n-am parte de odihnă.

— Vă place omleta cu ceapă? — renasc speranţele bătrînei, care îl pîndeşte din spate.

— D'apăi cum să nu-mi placă? — se întoarce bătrînul marinar şi o ciupeşte tinereşte de obraz. Tuşico, dacă-mi faci o omletă, te blagoslovesc în vecii vecilor.

— Vă fac, da' se poate?! — îi dă bătrîna peste mîini lui nenea Samu îmbujorîndu-se toată, dar la feî de amabilă. Cît ai zice peşte răsare şi soba la perete, sfîrîie uleiul în cratiţă, bătrîna amesteca ceapa, apoi ouăle bătute în far-

furie. — O să iasă o omletă gustoasă — zice ea. O să vedeţi ce gustoasă e. Ar putea-o mînca şi regele hotentoţilor în persoană.

— Regii nu mănîncă aşa ceva — zice bătrînul mîhnit, privindu-l pe marinar. Nenea Samu rînjeşte, se şterge la gură cu mîneca vestonului albastru, decolorat şi se aşează la masă pe scaunul ce se hîţînă sub el, se scarpină pe spinare cu coada pipei, îşi suflă nasul în faţa de masă, geme satisfăcut.

— 'Mneata ce cauţi aici? — îl ia la întrebări pe bătrînul ce-l priveşte chiorîş de după pînza de păianjen, şi-i face cu degetul.

— Casc gura — răspunde bătrînul cu arţag.

— Asta-i limpede, dar zapis ai? — îl întreabă nenea Samu, bătînd cu piciorul de lemn tactul unor melodii nemaiauzite.

— Cum adică? — încremeneşte bătrînul.

— Păi din care să reiasă că ai dreptul de a căsca gura pe-aici — hohoteşte nenea Samu.

Bătrînica îi aruncă pe furiş o privire satisfăcută, răstoarnă ouăle în cratiţă, la învîrte, pune sare, piper, marinarul ia seama, scoate cuţitul dintr-un buzunar, îşi dă jos cureaua, ascute cuţitul fluierînd.

— Îţi rîzi de mine, dom'le — îi sare muştarul bătrînului, se apucă să-şi smulgă barba fir cu fir. Dacă am zapis? Păi află că eu casc gura cînd vreau şi acolo unde am eu chef, cu sau fără zapis.

— Te-nşeli, colega — se prăpădeşte nenea Samu de rîs, iar ochii îi scapără din nou, pipăie lama cuţitului cu arătătorul, chicoteşte, are o privire absentă, parcă nici nu l-ar interesa toată tevatura. — 'Mneata rămîi pe loc — murmură el —, caşti gura aici doar dacă ai zapis la mînă. O patalama în care să stea scris şi să fie întărit cu sigiliu dreptul la a căsca gura.

— N-am zapis din ăsta — îşi lăsă bătrînul capul şi se ascunde la loc după pînza de păianjen.

— Atunci, şterge-o — hohoteşte marinarul şi trage un şut cu proteza în pînza de păianjen, auzi bufnitura şi-ţi ridici privirea, stai pe burtă la vîrsta de şase ani, lîngă J, priviţi prin binoclul şterpelit de la bunica spre cocioaba parca părăsită a marinarului, cu uşa închisă, cu geamurile acoperite

cu pături, nimic nu lasă să se creadă că ar mai fi cineva acasă, dar voi ştiţi că nenea Samu trebuie să fie acasă, n-a tras pe uşă drugul cu lacătul cel vechi de dinainte de război, semn că-i acasă, că n-a plecat nicăieri, cine ştie de ce s-o fi sihăstrii, s-a încuiat, nu vrea să mai vadă şi să mai audă pe nimeni, nici măcar pe voi, nici aseară nu v-a răspuns la semnal, cine ştie ce-o fi avînd, vă trec prin cap tot soiul de prostii, îl vedeţi zăcînd în pat mort de cîteva zile bune, îi roiesc în jurul gurii muştele, muşte mari verzi, au crăpat şi canarii de foame, n-a avut cine să-i hrănească, a crăpat de foame şi bătrînul papagal, deşi înjura aproape ca nenea Samu, staţi culcaţi pe burtă în grădină, ţineţi casa sub observaţie, s-a înserat, soarele a apus cu o oră în urmă cînd vă luaţi inima în dinţi să vă apropiaţi de ea, după un ocol uriaş poposiţi în grădina lăsată în paragină, zidul din steiuri înălţat odinioară de un strămoş războinic de-al lui nenea Samu are o gaură de care se folosesc cîinii vagabonzi şi uneori şi voi, vă strecuraţi cu gura închisă, ţinîndu-vă respiraţia, vă tîrîţi pe burtă pînă lîngă casă, daţi colţul, vedeţi un firicel de lumină ce se strecoară afară printr-o gaură a păturii, parcă se şi discută înăuntru, dar nu băteţi la uşă, ci vă urcaţi pe scara proptită de zidul din spate, chepengul podului e deschis, sînteţi siguri că nu vă vede nimeni, e beznă în pod şi linişte, mobila veche, mobila războinicilor strămoşi pîrîie pe alocuri, ţi se face inima cît un purice, precis că şi lui J îi este frică, dar tace chitic, zăboviţi o vreme, ochii vi se obişnuiesc cu întunericul, puteţi distinge contururile vagi ale obiectelor, vă tîrîţi cu băgare de seamă către mijlocul podului, prin cîteva crăpături de lîngă horn puteţi privi în cameră, vă dondăniţi o vreme care să se uite primul, e rîndul tău, îţi ţii răsuflarea, te apleci deasupra crăpăturii cu ochii închişi, numeri în gînd pînă la nouăsprezece şi deschizi ochii, bătrînul marinar şade în mijlocul camerei într-o putină şi două grăsane goale-puşcă îi toarnă apă chicotind, îi gîdilă burdihanul, ciotul ce îi pare neajutorat fără proteză, bătrînul chipurile se apără, dar le gîdilă şi el pe fete, se întinde după sticlă, sticla de rom e pasată de la unul la altul, una dintre fete se fîţîie prin cameră, cîntă, între timp bătrînul se sărută cu cealaltă, vrea s-o tragă în putină, dar grăsana îi face vînt, cîntă refrene deşănţate, aproape că te sufoci cînd îi faci loc lui J, care arde de nerăbdare să vadă ce se petrece

sub voi, cînd îţi vine din nou rîndul nu se mai vede decît putina goală, priveşti apa murdară şi băltoacele de pe podea, bătrînul şi grăsanele se tăvălesc în pat, se aud hohote, gemete, dar patul nu se vede, n-ai idee ce-or fi făcînd acolo tustrei, ţi-e frică să nu se rupă patul, bătrînul se-apucă să înjure la modul nu tocmai ortodox, vă trec fiori, vă temeţi că v-a zărit, vă retrageţi de-a buşilea, cît pe-aci să trageţi şi scara după voi, aterizaţi în urzici, îţi aperi obrajii cu mîinile, ai un pulover gros şi pantaloni de cînepă, dar palmele ţi se băşică de la urzici, goniţi pînă la cimitir, aici n-are cine să dea peste voi, îţi trece ţie prin minte, vă trageţi sufletul pe mormîntul clopotarului răposat nu cu mult timp în urmă, „ai înţeles ce făceau?", te întreabă J sugrumat de emoţie, „ceea ce fac bărbaţii cu femeile", te grozăveşti tu, iar apoi amuţeşti, dacă ţi-ar mai pune vreo întrebare n-ai prea şti să-i dai şi alte lămuriri, crapă de ciudă că ştii mai multe, crapă de ciudă că e depăşit de situaţie, îşi muşcă buzele, îi e ruşine că s-a dat de gol în curiozitatea lui, dar nici tu nu simţi nevoia să faci caz de asta; a doua zi bătrînul stă la soare gol pînă la grîu, nişte pete roşii îi urîţesc tatuajele, mai ales pe umeri şi pe gît are multe asemenea pete, cînd îl întrebaţi ce-s alea rîde cu amărăciune, bea apă, vă trimite după bicarbonat de sodiu, ia o porţie, geme, dă drumul la înjurături, se suduie pe el însuşi, apoi şontîcăie pînă în casă, aduce cu el lada, de cîte ori o deschide e un eveniment în viaţa voastră, vă arată un sextant, ocheane de diferite mărimi, nuci de cocos, banane şi ananaşi deshidrataţi, hărţi, pantaloni de damă, şuviţe de păr, zahăr candel, un magnet în formă de potcoavă şi alte aiureli care numai în ochii voştri pot avea o valoare inestimabilă, îi priviţi corabia, corabia tatuată pe buricul lui o ia la vale, e tot mai mare, nici n-apucaţi să vă minunaţi de una ca asta cînd în ogradă se aude clipocitul apei, vă ajunge la glezne, la genunchi, la brîu, vă înecaţi, vă zbateţi, scînciţi, vă vedeţi moartea cu ochii şi atunci bătrînul lup de mare care, să vezi minune, nu mai are deloc burdihan, însă are în schimb două picioare, îşi dă jos hainele, îmbracă pantaloni de pînză decoloraţi, mîncaţi de sare, un tricou jerpelit de marinar, vă aburcă pe punte, casa dispare înghiţită de valurile spumegînde, vă mai însoţesc o vreme strigatele celor două fete, în fine, vă legănaţi în larg, din luncă n-a mai rămas nimic, dispar floricelele

galbene, cît cuprinzi cu privirea doar apă, apă şi iar apă, „nu le luăm şi pe tanti?” întreabă J sfios, pe marinar îl pufneşte rîsul, „nu ne trebuie nouă tanti”, zice el întinzînd pînzele, munceşte cît zece, pe tine te postează cu binoclul pe puntea de comandă, iar pe J la timonă, se înteţeşte vîntul şi umflă pînzele deasupra ta, zburaţi tot mai repede către alte glasuri, alte încăperi, spre alte case şi alte ţărmuri, după ce a întins pînzele nea Samu (căruia i-a crescut o barbă pînă la piept) a trecut la timonă, pe tine te lasă pe punte, iar pe J îl trimite sus la gabie, el e de cart, „cum vezi ceva, sa ne dai de ştire”, zice el de la timonă, se uită pe furiş la J, i se leagănă făptura uriaşă, „ce mai faceţi, puţoilor?”, vă întreabă el hohotind, dă cep unui butoi cu rom de lîngă timonă, după o jumătate de oră e stacojiu la faţă de zici că acu’ îl loveşte damblaua, se tolăneşte lîngă J, sforăie, treceţi pe lîngă corăbiile pieirii, pe care cîntă sirenele, vă poftesc la ele fără pic de jenă, dar J nu priveşte decît înainte, conform ordinelor, iar tu priveşti prin binoclu crestele valurilor, nea Samu doarme, rîde în vis, pînzele umflate de vînt îi amplifică hohotele, sirenele se mîngîie unele pe altele pe corăbiile pieirii, navigaţi spre sud, în jur doar apă, uneori cînd treceţi pe lîngă vreo insulă pe corabie se lasă cormorani sau păsări gureşe nemaivăzute, dar bătrînul lup de mare susţine că păsările n-au purtat şi nu vor purta vreodată noroc marinarilor, aşa că J, care trage cu praştia foarte bine, le doboară şi le rumeniţi pe punte, după carnea de cormoran sau de pasăre în general beţi rom, mîncaţi peşti zburători, din nou copane de cormorani, pe corabie n-aveţi apă, dar nici nu-i simţiţi lipsa, e destul rom şi asta face toţi banii, în urma voastră se pripăşesc uneori rechini, din boturile căscate le răsar dinţii ca nişte bucăţi de cretă, dar nu vă sinchisiţi de ei, îi trataţi cu indiferenţă, navigaţi spre sud, mereu către sud, în urma voastră se pripăşesc rechini, calcani, anghile, apoi delfini ghiduşi, vedeţi balene împroşcînd apa în văzduh, periscoapele submarinelor, li se aude duduitul motoarelor, J ţinteşte la pariu un periscop de două ori, la care submarinul porneşte către voi cu o viteză uluitoare, pe-o parte i se zăreşte zvastica un pic încîrligată, însă bătrînul lup de mare îi smulge lui J praştia din mîini cu o înjurătură, trage în submarin cu un calup de dinamită, se cutremură toată marea în urma exploziei, în jurul vostru plutesc cu burta în

sus rechinii morţii, întinderea de apă se deschide făcînd loc unei scări în spirală, marinarul vă înşfacă din nou şi coboară treptele în fugă, cu voi în cîrcă, mături pămîntul cu pletele, mîna lui J atinge pămîntul, vă smiorcăiţi, dar nu se opreşte, goneşte pe trepte fredonînd uvertura la cavaleria uşoară, în curbă ai impresia că alunecă şi se poticneşte, dar îşi continuă goana, treptele conduc către o sală uriaşă, în urma voastră faldurile apelor se închid maiestuos, nu există cale de întoarcere din sala către mijlocul căreia se îndreaptă ceva mai domol nea Samu, vîntul, care cine ştie cum s-a aciuat tocmai aici, mlădiază tarlalele de grîu din care îşi iau zborul prepeliţele, ţopăie şoldani, privirea cercetătoare se poticneşte de muşuroaie, aici pasc cobaii, hohoteşte bătrînul lup de mare întinerind cu fiecare minut, devine tot mai tînăr şi mai vînjos, se opreşte în mijlocul sălii, se aşază în iarbă, vă pune pe picioare, îşi fac apariţia şi cobaii, pasc molcom în apropierea voastră, soarele portocaliu de deasupra mării te leagănă mai-mai să te adoarmă, domneşte pacea în imensa sală, vă dau ocol trupeşe fecioare încălecînd hipopotami poznaşi, bătrînul lup de mare e un uriaş vînjos de douăzeci de ani, sare în picioare, se pune în gardă, o nimfă cu părul negru se dă jos de pe hipopotam, aleargă spre voi, face un semn către celelalte, răsar nişte uriaşi cu gigantice colivii, vă bagă în colivie, acoperă coliviile cu ştergare, auzi cum rîd fetele, ţi-e teamă de beznă, întunericul te trezeşte, eşti în pat, în cameră nu e nimeni, în lumina palidă a lunii care şi-a făcut iar apariţia ţopăie spiriduşi, priveşti pe fereastră debarcaderul aduce cu un ditamai coşul strunjit de lună, n-ar fi de mirare dacă şi-ar lua zborul la prima viscolire. Îţi reazemi fruntea de geam.

— Posacul ăla era prietenul dumitale? — îl auzi pe bărîn şuşotind de după pînza de păianjen.

— Da — zici şi nu vezi nimic ruşinos în asta.

— E cam mitocan — zice indignat bătrînul. N-are nici cei şapte ani de acasă. Dar deloc.

— Unde a dispărut? — întreabă bătrîna. E gata omleta. Jonglează cu farfuria, trebăluieşte domol, cîntă, soba încinsă duduie, alergi pe coridorul întunecos, eşti urmărit, presimţi că undeva, în faţa unui zid, eşti aşteptat de către un bărbat cu ceafa chilugă, ajungi acolo cît ai zice peşte şi rămîi lîngă el, ferestre nu există acolo, în răstimpuri gonesc pe lîngă

tine, fără a te atinge, umbre, deodată coridorul se lăţeşte, înaintea ochilor îţi răsare o sală spaţioasă cu o masă de piatră la mijloc, la masă trage la aghioase nea Samu cu un nimb luminos deasupra capului, lumina albă învăluie totul. Tresari. Mária stă la uşă. Pesemne că a aprins lumina, strălucirea te orbeşte. Te freci la ochi.

— Îmbracă-te — îţi zice.

— Jos se dă muzică bună — remarcă Anna.

— O să dansăm — Ági e îmbujorată. S-o fi plimbat pe mal. Te îmbraci cu mişcări domoale.

Salonul n-are de gînd să se mai metamorfozeze. S-a dus pentru totdeauna şi revelionul acela.

— Bla-bla — zice Mária. Aşa-i trebuie. Să-şi vadă de treabă.

Îţi ridici privirea. N-ai idee despre ce trăncăneşte. Barmanul aranjează paharele în dosul tejghelei. E posac şi arţăgos. Ca şi atunci, de revelion.

— Nu ne putem debarasa de sentimentul zădărniciei noastre — zice Ági.

— La urma urmei aicea-i buba şi de aici se trag toate necazurile — zice Mária.

Barmanul o priveşte ironic, fără un cuvînt.

— Vorba lungă, sărăcia omului — zice Anna.

Se auzi scîrţîitul uşii, ca un semnal de avertizare. Mária păli, i-ai urmărit privirea şi te-ai uitat la barman. Îşi tot făcea cruce. Îi dispăruseră aerele ironice de adineauri. Devenise un butoi de bere cu un şorţ de piele, postat în dosul unei tejghele, bun doar să-şi facă cruce de zor, mişcînd temător buzele. Părea protagonistul unui happening imprevizibil. Iar voi n-aveaţi cît de cît idee care erau regulile acestui happening.

— Ce-i cu dumneata — a strigat Ági la barman. Uşa se deschise şi apăru tăietorul de lemne. Acelaşi pe care îl văzuseşi şi după-amiază, cînd ai coborît după apă minerală. Traversă sala cu o privire tulbure, iar din comportamentul său se puteau deduce destule. Te aşteptai să-i crească aripi şi să se înalţe în zbor, cînd colo se întoarse din uşă şi îşi pironi privirea asupra voastră cîteva secunde.

— Ei, mergem la plimbare? — ai întrebat.

Ági te privi şi dădu nehotărîtă din cap.

— Nu plecaţi — grăi barmanul pe neaşteptate. Nu mă puteţi lăsa aici. Înţelegeţi? V-aţi mai dovedit bunătatea şi cînd i s-a întors spatele lui Isus. L-au tăvălit prin noroi. Au dat cu pietre în el. Deşi Isus fusese bun cu toată lumea.

— Ai băut cam mult, amice — i-ai spus. Asta-i chestia.

— Să nu crezi cumva că aiurez — scînci barmanul de după tejghea. Nu. Eu unul, rogu-te frumos, ştiu bine ce vorbesc. Mi-e clară şi valoarea şi semnificaţia celor afirmate.

— Atunci de ce te crezi Isus? — l-ai întrebat, dorindu-ţi tare mult să te vezi odată afară.

— Dar nu crede asta — reapăru tăietorul de lemne. Era un tinerel vînjos, cu faţa ridată.

— Dar ce crede? — întrebă Ági întorcîndu-se către tăietor.

— Dar el nu crede! Asta-i chestia, domnişoară, că nu crede — şopti tăietorul uitîndu-se la voi. Te simţeai ca strîns în menghina ridurilor lui. Ţi s-au tăiat picioarele.

— Să mergem — i-ai zis lui Ági, luînd-o de mînă. Ajunseseră ţi pe terasă cînd l-aţi auzit pe tăietor strigînd în urma voastră.

— Zice că el e Isus Cristos şi mai zice că eu sînt Pilat din Pont, care o să-i facă felul. Şi mai zice că s-a săturat să tot moară de altruism pentru alţii şi că i-a ajuns pînă în gît cu mîntuirea. Înţelegeţi chestiunea?

Nu, n-aţi apucat s-o mai înţelegeţi. În acel moment eraţi doar două siluete pe potecă. Sub ocrotirea pomilor încărcaţi de zăpadă.

A cincea secvenţă:

tresari într-o cameră întunecată, bîjbîi într-o cameră întunecată, la început nu-ţi vezi nici lungul nasului, nici de auzit n-auzi nimic, tot ce cunoşti în acest univers palpabil este patul, în măsura în care se poate stabili un contact tactil, trebuie să fie o canapea dublă, la cealaltă constatare ajungi în timp ce bîjbîi, lîngă tine doarme cineva, habar n-ai cine-o fi, ciulind urechile îi poţi percepe şi respiraţia domoală, ţi-e tare sete, ţi-e gura amară, abia mai poţi înghiţi, ţi s-au încleiat dinţii şi cerul gurii în somn şi somnul te-a

buimăcit, cîteva minute bune n-ai nici cea mai vagă idee unde te afli, cine respiră lîngă tine şi de ce e aşa beznă

un singur lucru ţi-e limpede, anume că înainte de a adormi ai băut bere şi din cauza asta ţi-e aşa de sete, din cauza asta ţi-e gura aşa de amară, astfel se explică sfîrşeala care te-a cuprins, zvîcnetul dureros din cap, mîzga cleioasă din cerul gurii, da, berea explică totul, ia forma unei tăvi pe care îţi poţi aşeza toate ipotezele, dar visul nu te lasă să gîndeşti, nu te lasă să te rupi de această beznă stranie, se derulează ca un film de Godard şi nu ştii ce să te faci cu el, nu-i poţi descifra corect întorsăturile, ţi-e neclar sensul spre care tinde, pur şi simplu nu îl înţelegi, intuieşti doar că, probabil, într-un fel, este strîns legat de scena aceea grozavă de la cabană, care ţi-a precipitat plecarea, e strîns legat de barmanul care se credea Cristos şi de viziunea tăietorului de lemne care voia să îi înţeleagă comportamentul, ba chiar să-l şi explice altora, nu intuieşti însă care moment al visului reprezintă suprafaţa de contact, dacă ai descoperi asta ţi-ar fi uşor să deduci, să găseşti numitorul comun al celor două situaţii şi să pui capăt acestei tîmpenii mistice care se agaţă de tine ca un polip, care nu-ţi dă pace, dar mai bine renunţi, aşa măcar nonsensul e total

să vină visul

băiatul (care, mai mult ca sigur că tu erai, deşi n-aduceai cîtuşi de puţin cu eul cunoscut din oglindă) pleacă din oraş; ce ar fi ca prima observaţie să fie însoţită de o a doua: în vis vîrsta băiatului se schimbă în mai multe rînduri, dictată ca de o anume legitate, avîndu-şi parcă o semnificaţie imanentă, de parcă şi visul tău ar fi vrut să atragă atenţia (treptat) prin simboluri suprarealiste asupra aleatoriului, asupra imprevizibilului proceselor: pleacă din oraş tînărul de opt-sprezece-douăzeci de ani (reproducînd visul pentru întîia oară în camera aceea întunecată, întins pe patul dublu, ascultînd respiraţia celei de lîngă tine, atît îţi pare că trebuie să fi avut), porneşte către o copilărie abandonată, vîndută la licitaţie, trăită şi apropiindu-se de ea întinereşte; e un băieţandru de doisprezece-treisprezece ani, se uită pe furiş ba după vecină, ba seara după îndrăgostiţii din parc, ba prin gaura sfredelită la umblătoare după fetiţa din vecini, cu care se şi încuie înăuntru într-o după-amiază de vară cu bîzîitul muştelor mari, verzi, le jură credinţă puştanilor din

stufăriş, mîngîie sînii rotunjori ai fetiţei dezbrăcate în pielea goală, „vom fi împreună cît trăim?”, întreabă fetiţa roşind, „vom fi împreună”, zic puştii, soarele atîrnă deasupra lor, de departe se aud pînă aici chiotele celor de la ştrand, „acum dezbracă-te şi tu — spune fetiţa bătînd din picior nerăbdătoare —, vreau să te văd”, îţi dai jos pantalonii cu sfiiciune, o priveşti în ochi, e speriată şi mirată, „de ce-i aşa de mare?”, întreabă ea, „dacă o să avem bani ne luăm un automobil sport, decapotabil”, zice unul dintre băieţi, „dacă”, zici tu la doisprezece-treisprezece ani şi iată-te galopînd, lăsîndu-ţi în urmă o dată în plus, irevocabil, copilăria, călăreşti o mîrţoagă priponită de ţigani, pe o mîrţoagă priponită de ţigani călăreşte băiatul care eşti tu, care ai fost tu, o ţine drept încoace, spre această cameră întunecată care pe moment, la cîteva minute de la trezire, nu aduce cu locuinţa nici unei dintre iubirile tale, prin urmare rămîne de neidentificat, de ghicit, fireşte, ai tot putea ghici, dar de ce o fi întunericul ăsta de să-l tai cu cuţitul? — orice locuinţă mai acătării are o fereastra prin care se strecoară lumina felinarului din stradă, a vreunui tub vlăguit de neon, nu-ţi închipuiai că există un asemenea întuneric, pipăi cu degetele, întins pe spate, la periferia ultimă, dar absolut ultimă a stării de veghe, etalîndu-şi invincibilitatea face salturi acrobatice conştiinţa ta, pleoapele ţi se lipesc în răstimpuri, dar nu adormi, pleci din oraş în ipostaza băiatului de optsprezece-douăzeci de ani, nu ştii din care anume, dar nici nu trebuie, acest oraş este ORAŞUL, simbol al vieţii tale, ca să n-o lungeşti, băiatul (în ciuda celor spuse) e bine dispus, merge la pas în ritmul unei melodii pe care o fredonează (din Băţani ai plecat odată aşa, îţi mai aminteşti — n-aveai bani şi îţi era ruşine să le ceri cunoştinţelor, te gîndeai că vei ajunge cumva pînă la Baraolt, iar de acolo vei face autostopul, tot timpul ai fost bine dispus, ai fredonat cîntece, te-au binedispus soarele, păsărelele gureşe, pomii cu fructe de pe marginea drumului, te-a binedispus şi buna ta dispoziţie, faptul că mai erai în stare să fii binedispus, că n-ai uitat ce e buna dispoziţie) şi această bună dispoziţie a revenit şi în plimbarea din vis, căci fusese o trăire de o intensitate catarctică, chiar şi a doua oară, reflectată de oglinda visului; în schimb unora, cum nu o dată ţi-ai dat seama, peisajul le apare din ce în ce mai mohorît, iar priveliştea luxuriantă îi decepţio-

neazǎ, îi mîhneşte, numai lor trebuie să le fi părut mohorîte împrejurimile pe unde trecea fredonînd, uitîndu-se în jur, eul tău întinerind din senin, iubea natura în degradarea ei latentă, cu rînduiala-i dezlînată, îşi descoperea buna dispoziţie în acest peisaj nemaivăzut, nici n-avea de gînd să răzbată la lumină de sub umbra caişilor şi a castanilor sălbatici, a platanilor şi a duzilor cu braţe întinse în neştire spre cer, sorbea din priviri baobabii uriaşi care se dădeau binevoitori în lături, în umbra lor stejarii străjuiau tăcerea, treptat drumul se îngustă pînă se făcu potecă, iar poteca şerpuia mută printre copaci asemeni unui şarpe uriaş, capătul nu i se vedea, însă tu nu te temeai, înaintai tot mai adînc în codru, întorcîndu-te parcă în timp, în existenţa ta efemeră: întinereai, întinereai întruna, şi prin minte nu-ţi trecea ce te aşteaptă la capătul drumului, nici pe departe nu te-ai gîndit la finalul extrem de naiv, care sugera doar o unică soluţie, în schimb camera întunecată te pune acum pe gînduri, brusc ai revelaţia că te puteai întoarce pînă la stadiul de sugar, într-o viaţă ce ar fi putut lua o altă turnură (mai sălbatică? mai firească?), de abia atunci ar fi început balamucul, ce ar fi urmat? pînă aici n-ai ajuns însă nici în vis, drumul s-a sfîrşit brusc, aşa cum şi începuse, în pragul adolescenţei tale, ai ajuns pe malul unui lac, pe malul unui lac uriaş, de necuprins cu ochii, poteca înainta pe malul lacului, ai pornit fără şovăială mai departe la cei doisprezece-treisprezece ani ai tăi către noi aventuri! aşa o fi fost? să zicem, dacă iei de bună, în ultimă instanţă, mărturia vinului şi aşa destul de rar; înaintai, doar nu te plimbai, pesemne că drumul tău avea un scop, fie şi inefabil în acel moment, priveai sălciile de pe mal, lacul, brazii care răsăreau ceva mai departe, stejarii străjuind printre ei, petele maronii care formau insuliţe pe suprafaţa lacului, de aproape ai văzut că sînt păsări strînse una într-alta, într-o piramidă pestriţă, eterogenă, bulucîndu-se şi împingîndu-se; era ameţitoare şi în acelaşi timp înspăimîntătoare această cariatidă din păsări ori statui din păsări, această geometrie a păsărilor, aceste sfere din păsări şi piramide din păsări, acest megalit din păsări; la început erai convins că nici nu trăiesc, apoi din senin s-a auzit un ţignal, insulele s-au umplut de viaţă, ţipete, croncănituri, cîrîieli, huhuit, s-au înălţat în zbor pe rînd înnegrind zarea, „va ploua!”, ai auzit o voce aspră în spatele tău, pînă să

întorci capul dispăruse, „l-a înghiţit pamîntul”, a zis mîhnită aceeaşi voce şi în spatele tău ai descoperit o falie, o falie ca o uriaşă gură căscată; ţi s-a făcut inima cît un purice şi ai luat-o la fugă pe mal, „degeaba alergi — ai auzit din urmă —, şi pe tine te va înghiţi, cînd o să-ţi bată ceasul, degeaba alergi”, iată-te în pantalonaşi scurţi, cu o bluză cu buline roşii, cu o bretea ruptă, cu genunchii pictaţi de julituri cît o monedă de cinci bani, cu praştia la gît, noroiul ţi se usucă pe tălpile goale, în urma ta aleargă o fetiţă blondă cu ochi albaştri, într-o rochiţă albă, rochiţa e mînjită de pete de noroi cît mingea de tenis, îşi ţine săndăluţele în mînă, pe semne că pe picioare e şi mai murdară decît tine, Fedák Laji e ultimul, şi el are o praştie la gît, „grăbiţi-vă”, urlă el enervat, „grăbiţi-vă”, măcar că ţine mult la voi, el e cel care vă ţine de şase în după-amiezele cînd vă încuiaţi la umblătoare, vă anunţă din timp cu un ţignal cînd se apropie cineva, acum e nervos, breteaua maron de la pantalonii de catifea îi flutură în fugă ca un steag, nici nu are cămaşă, noroiul clisos i se usucă pe trup, „mai poţi, Katica?”, întorci tu capul, „da”, gîfîie fetiţa, „o să ne odihnim la copacul ăla mare”, strigă Laji arătînd cu degetul, pe mal, un pic mai sus de nivelul lacului domneşte un stejar uriaş, „ne urcăm în copac, acolo n-or să dea de noi”, „cine?”, întreabă micuţa Kati speriată, „urmăritorii noştri”, zice Laji, „păi sîntem urmăriţi?”, încremeneşte copila, „bineînţeles — spune Laji, — bineînţeles că sîntem urmăriţi! ce, nu ştiai?”, „de cine?”, încremeneşti şi tu, „nu mai trăncăniţi atîta, c-o să obosiţi! puturoşilor”, zice Laji printre dinţi, vă lasă în urmă fără veste, ajunge primul la copac, urcă în el fără să piardă timpul, ai impresia că e gata-gata să cadă de pe trunchiul abrupt, dar ajunge cu bine la creanga cea mai de jos, o încalecă, priveşte la dreapta, pe chip i se citeşte îngrijorarea şi dispare în frunziş, priveşti şi tu în dreapta, nişte puşti necunoscuţi, mascaţi se năpustesc asupra voastră, ţii minte că parcă te-ai şi bătut cu ei, unuia îi tragi un pumn în nas de îi dă borşul, Kati ţipă asemenea femeilor îmbrăcate în mătăsuri foşnitoare cînd sînt răpite în filme, amîndoi sînteţi trîntiţi la pămînt, pe tine te leagă cu curmei de un pom mai subţire şi cel căruia i-ai dat borşul îşi pipăie nasul însîngerat şi îţi trage două palme zdravene, „las’ că pun eu mîna pe tine”, scrîşneşti tu, lui Kati îi umplu gura cu cîrpe şi o iau

cu ei, dispar printre copaci, puştiul rînjeşte şi te scuipă în ochi, Laji se dă jos din copac, se furişează pe la spate, îl înşfacă şi dă cu el de pămînt, îl îndoapă cu batista, îi leagă mîinile cu breteaua ruptă, vine la tine şi te dezleagă, îi tragi două picioare puştiului întins pe jos, îl scuipi, apoi porniţi pe urmele bandiţilor mascaţi care au răpit-o pe Kati

toate astea ţi le-ai reamintit în camera întunecată; a doua revelaţie ai avut-o mîngîind braţul lui Ági, care dormea (între timp realizezi că nu poate fi altcineva), ca s-o trezeşti; într-un tîrziu acceptă să-ţi ţină de urît în camera întunecată, pe măsuţă (spre ghinionul tău te şi ciocneşti de ea, iar durerea ascuţită din genunchi te trezeşte definitiv) dai de Olymposul lui Alvaro, scoţi dopul şi tragi un gît; „nici aşa de acru!”, şopteşti tu, „fiindcă nu e concentrat”, murmură Ági, ea nu vrea să bea, „ce ai?”, te întreabă, „vreau treaba mică”, îi spui tu, te rostogoleşti pe covor hohotind de rîs, în cele din urmă îţi aminteşti unde te afli în realitate, dar inconştienţa de mai devreme şi visul cel straniu nu-ţi dau pace, ai senzaţia că, dacă te opreşti din rîs şi deschizi ochii, totul va dispărea odată cu întunericul, totul a fost doar o himeră evanescentă şi te vei trezi într-o iarnă pe o şosea naţională, în uniformă militară şi îţi va fi frig, fiindcă e foarte frig pe şoseaua aceea naţională, foarte frig; lîngă tine umblă mărunt un om în haine de postav, cine ştie ce vînturi l-au purtat pînă în Bărăgan pe tovarăşul tău de drum cel ţîcnit care se pripăşise pe lîngă tine în apropiere de Băţani, „ăştia ca mine nu poa’ să cumpere de la prăvălie decît dacă duc ouă”, se lamentează la nesfîrşit, cum fără de sfîrşit erau basmele pe care ţi le spunea bunica în copilărie, „poa’ să cumpere ceva doar dacă duc ouă la prăvălie, poa’ să cumpere doar dacă duce prăvălia la ouă, dacă între ouă şi prăvălie îşi clădeşte zidul plîngerilor, dacă face acoperişul prăvăliei din ouă, dacă face din ouă un ascunziş pentru prăvălii, dacă expune ouă în vitrina prăvăliei, dacă între ouă şi prăvălie întinde o funie împletită din plîngeri şi face acrobaţii pe ea, acrobatul plîngerilor, campionul plîngerilor, liderul recunoscut al plîngerilor”, dai din umeri, grăbeşti pasul şi în ziua aceea minunată de primăvară, nu poate ţine pasul cu tine decît alergînd, însă te urmează ca un cîine credincios, îi merge gura ca o meliţă, întrupare a văicărelii, lîngă tine s-a aciuat

fremătînd o mare de văicăreli, îţi laşi puşca mai lejer pe umăr şi te opreşti, se porneşte şi crivăţul, viscoleşte zăpada, o după-amiază în Bărăgan, o după-amiază de iarnă, omul dispare în torentul plîngerilor sale, o boare primăvăratică îl mînă de colo-colo între ouă şi prăvălie la nesfîrşit, hainele lui de postav — precum odinioară aripile îngeraşului la fereastră — se ivesc pentru ultima oară în văzduh, apoi zidul alb al fulgilor de nea îl acoperă, fiindcă în cîmpia asta, dacă bate vîntul, dacă se porneşte vîntul, e ca şi cum ar ninge, ţi-l poţi imagina pe Moş Gerilă mormăind pe cînd îşi scutură uriaşa barbă şi încet-încet lumea se îmbracă în alb, într-un alb lăptos, un alb neîntinat, e frig, fulgii îţi aterizează disperaţi pe obraji, habar n-ai unde te poţi afla, la ce distanţă de obiectiv, priveşti înfrigurat stîlpii de telegraf, nu cumva să rătăceşti drumul şi ştii că acum ar trebui lăsat totul baltă, ar trebui să te adăposteşti sub un stîlp şi pînă dimineaţa totul s-ar sfîrşi, „ce ai?”, o auzi pe Ági, deschizi ochii, stă aplecată deasupra ta, în mîna ei o flăcăruie galbenă se luptă cu bezna, îţi apare mobila o clipită, zaci lîngă fotoliu şi tremuri ca varga, deşi în cameră e cald, „scopul nu trebuie atins niciodată!”, afirmi tăios, „ce-o să fie dacă-l atingem?”, „m-ai trezit ca să mă întrebi una ca asta?”, se înfurie Ági, „te ţii numai de prostii”, bombăne ea, „şi aseară ai adormit una-două, toţi erau treji, numai tu te-ai dezumflat şi ai adormit!”, întrezăreşti ce s-a întîmplat, vag, aidoma siluetelor ce se mişcă prin fum sau ceaţă, ori aidoma negativelor foto, ori aidoma marionetelor de nicăieri dintr-o reverie

zidul tăcerii este înălţat în beznă, pe el aleargă cocoşi negri cu patalama epidemică atîrnată la gît, „trebuie să aşteptăm — cîrîie unul — trebuie să ne deprindem cu aşteptarea!”, celălalt se căzneşte să care un contrabas, îl pune jos în dreptul tău şi se apucă să-i ciupească strunele cu pliscul, al treilea, cu cravată albă la gît, stă lîngă tine şi cîntă „nu e om pe lumea asta să nu simtă macar o dată nevoia de a plînge”, „cît ai de gînd să mai stai acolo?”, întreabă Ági, zidul aproape că o acoperă, taci, e întuneric, doar cocoşii se mai foiesc pe dinaintea zidului tăcerii, şezi faţă-n faţă cu tine într-o tăcere acuzatoare; „la ce te aştepţi?”, te întrebi, „olala, la o mulţime de lucruri”, „?”, „la un autobuz, la aplauze, bani, femei, căldură, dragoste, viaţă, moarte, răz-

bunare, îndurare", „prostii", te baţi tu pe umăr, „iată vîrsta bărbăţiei, atît de aşteptată, iat-o, iată minciuna, iată femeia, iată banii", „mi-e frică", răspunzi pe loc, „de ce? — rămîi uimit —, de ce ţi-e frică?", „nu ştiu", „e la modă angoasa — te ironizezi —, toată lumea se teme", „păi tocmai mie să nu-mi fie teamă?", „tocmai ţie — zici cu asprime —, tu nu te-ai născut nici soldat, nici ca să te temi!", „nu termini odată? vine o vreme cînd trebuie să laşi totul baltă! şi-atunci ce va mai rămîne?", „amintirea", „iar teama?", „tu crezi totuşi în tine — bîigui întorcîndu-se de pe spate pe burtă —, de asta l-ai dispreţuit dintotdeauna şi pe Pálos Miki, fiindcă el nu îndrăznea, n-avea tăria să creadă nici în el însuşi şi dădea mereu vina pe împrejurări!", „pe Miki nu l-am dispreţuit nicicînd", zici cu hotărîre, ridicîndu-ţi arătătorul, iar eşti singur, sub pleoape goneşti din nou înapoi sărind din doi în doi ani

căci a fost odată o după-amiază de vineri, o seară de luni, o dimineaţă de duminică, da, da, pe scala timpului într-o dimineaţă de luni, într-o noapte de sîmbătă ai avut senzaţia unei descoperiri pe cînd citeai din József Attila sau înotai în susul unui rîu şi aveai ceva în minte, cînd voiai să-ţi aşterni gîndurile pe hîrtie acel ceva dispărea, dispărea de fiecare dată, l-ai uitat, doar cuvintele au mai rămas, cuvintele, iubire, teamă, tată, mamă, piuă, viaţă, stea, firmament, zeu, împărat, moarte — te-au învelit, te-au acoperit, te-au ascuns de ochii lumii, te-au ascuns şi pe tine de eul tău; atunci să fi început; mai tîrziu? dar pe urmă n-au mai existat opriri, n-a mai existat o cale de întoarcere, căci nu există întoarcere din împărăţia cuvintelor, deşi în conştiinţa ta lumea există prin imagini, la fel există şi azi, le converteşti în concepte, dar atunci pe scala timpului, într-o după-amiază de vineri, într-o seară de luni, meditînd asupra unei cărţi de József Attila ori înotînd gol în susul unui rîu, mereu în sus, ţinînd-o de mînă pe Ági, privind lumina soarelui răsfrînt în oglinda lacului pe înserate, totul îţi apărea altfel, cu totul altfel, poate chiar mai frumos, o cameră întunecată îţi trebuia ca să ajungi pînă aici? şi mai departe? de faţă n-ai fost nici în locuinţe străine, nicicînd tu n-ai fost de faţă, nu te-a preocupat decît scurgerea timpului, faptul că trebuie să te întorci în lume şi te temeai, dîrdîiai la gîndul că într-o bună zi în casa scării sau în uşa unei locuinţe

străine, confruntat cu oglinzile ori trucurile*, vei fi întrebat: „ce cauţi aici, dom'le? n-ai de gînd să-mi spui ce cauţi aici? te urmăresc de mai mult timp, devii tot mai suspect pe zi ce trece, mărturisesc că îmi devii tot mai suspect, spune-mi ce cauţi aici, de nu, chem poliţia!", iar tu n-ai fi ştiut ce să-i răspunzi într-o asemenea situaţie, n-ai fi avut ideea ce ar fi trebuit să faci, te scotea din sărite laşitatea ta, te căzneai minute în şir cu broaştele uşilor, roşeai, mîinile îţi tremurau, te treceau apele, în piept ţi se surpau palate întregi; mai tîrziu ai învăţat să-ţi stăpîneşti reacţiile, dar tot nu erai în stare să urmăreşti ceva pînă la capăt, orice zvon adulmeca urmele tale, pe tine te căuta fiecare pas, nu existau concesii, nu puteai opri în loc nici o clipă, ţi-era teamă, tremurai ca un bigot la gîndul că într-o bună zi se va termina totul, te vei trezi şi vei lua totul de la capăt, nu te puteai confesa nimănui, ţineai ascuns totul, strîngerile de inimă îţi rămîneau mute, luau proporţii în tine, ţi-era teamă că într-o bună zi totul se va dărîma peste tine, te va îngropa, ai dus-o aşa ani în şir, aşteptîndu-ţi sfîrşitul în clipa următoare şi apoi vei putea poposi din nou sub zidurile albe, într-o linişte ca de mormînt, însoţit de ţiganii şi ţăranii copilăriei, de bunicu', bunica, dulăii cei reînviaţi ai Văduvului, ştiind că trebuie să-ţi continui drumul pînă la capăt şi ştiind că nici nu există vreun drum, că drumul e tot o născocire de-a ta, deoarece faptele te înspăimîntă, ba încă din ce în ce mai rău, te simţeai ca o muscă străpunsă cu un ac cu gămălie, te zbăteai fără scăpare

în noaptea aceea, la picioarele unui fotoliu biedermaier din camera întunecată, la cîţiva paşi de Ági, care respira egal, ciulind urechile la zvonurile dinspre pavilionul de vînătoare cufundat în somn, ţi-ai reconsiderat visul, goana din vis, te-ai străduit să descifrezi întîi sensul întineririi tale fără rost, apoi legarea de copac, ai încercat să le interpretezi ca simboluri dar ele continuau să rămînă inabordabile, asemeni unei uriaşe păsări albe visul plana deasupra ta şi n-avea umbră, ăsta era cel mai cumplit lucru, căci soarele dogorea în deşert, şedeai turceşte faţă-n faţă cu bunicu', care răsfoia

* Joc de cuvinte în original: trükkök (trucuri) şi tükrök (oglinzi) (N. trad.)

gramatica limbii ruse, la cîţiva metri deasupra voastră plutea uriaşa pasăre şi nu avea umbră, te sileai să nu te gîndeşti la nimic, îl priveai pe bunicul, te-ai lăsat pe spate, deşertul se preschimba sub tine în covor, erai întins în tihnă ca un arab făcîndu-şi siesta în deşert, îţi lăsai frîu liber gîndurilor, ţi se perindau chipuri prin faţa ochilor, prin faţă îţi treceau cu o monotonie greţoasă încăperi străine, te vedeai printre oameni în diferite situaţii:

te apropiai călare urmat de călăreţi pe un ogor, pămîntul aburea iar iataganul îţi sclipea ca un semn de întrebare în razele soarelui matinal

şedeai pe bancheta din spate a unui jeep decapotabil, îţi flutura părul, vîntul îţi şfichiuia faţa, „mai repede — îl îndemnai pe şofer —, şi mai repede", pe marginea drumului pomii dispăreau ca şterşi cu guma

scandai lozinci în mijlocul unui convoi de grevişti cu o pancartă în mîini, două blonde te-au luat de braţ, fete necunoscute pe străzile necunoscute ale unui oraş necunoscut, scandaţi lozinci într-o limbă necunoscută

fugeai de poliţie într-o piaţă necunoscută, printre oameni necunoscuţi, în aer explodau bombe lacrimogene, piaţa fu înconjurată de maşinile pompierilor

jucai biluţe cu puştanii la temelia unei case vechi şi cîştigai, cîştigai întruna, n-avuseseşi parte de aşa ceva în copilărie (n-avuseseşi parte întotdeauna), acum o nimereai din prima, ţi-era imposibil să te pontezi atît de aiurea încît adversarii să nu se ponteze şi mai aiurea şi cîştigai, cîştigai, cîştigai

te sculai de lîngă o femeie, de lîngă o femeie necunoscută, nu-i vedeai chipul, i-l acoperea părul blond, lung (pesemne că era una din fetele dinainte), bîiguiai ceva şi porneai către baia necunoscută a locuinţei necunoscute, te ardea la tălpi cimentul rece, apă caldă nu era, încă de-atunci picură apa, sirenă de neoprit

şedeai singur pe o creastă de munte, vizavi albăstreau piscurile altui munte, primprejur nu era nimeni — asta a fost cea mai originală viziune —, însă tu vorbeai, te disculpai, o ţineai pe-a ta, că nu eşti vinovat, apoi te-ai înălţat în zbor, te-ai rotit în cercuri deasupra prăpastiei, în mijlocul prăpastiei erau înghesuiţi ciorchini ţiganii, cu fetişcanele des-

puiate la mijloc, iar soldaţii se apropiau de ei gata să tragă la nevoie

„ce faci?”, te-a întrebat Ági în clipa în care voiai să le spui soldaţilor să nu tragă; se făcuse dimineaţă, de după perdeaua care atingea pămîntul îţi împungeau ochii razele soarelui, „de ce-ai dormit pe jos?”, n-ai răspuns, ai strîns din dinţi, ai deschis ochii, era beznă în pavilionul de vînătoare, din camera de alături răzbătea un sforăit uniform, te-ai sculat, ai deschis geamul şi ai tras cu grijă perdeaua la loc, freamătul plopilor te-a adormit, n-ai visat nimic, ai adormit pe jumătate întins, pe jumătate şezînd pe jos (sprijinit de fotoliu), iar dimineaţa te-a trezit soarele, te-ai bucurat că prevăzuseşi cum soarele îţi va dogori în ochi, „ce faci?”, întreabă Ági rămînînd în fund, surprinsă, „de ce ai dormit pe jos?”, te scoli, te împleticeşti, te întinzi pe marginea patului şi, cînd să-i răspunzi afişîndu-ţi pe mutră surîsul universal al copiilor cretini, se deschide uşa, închizi ochii, tragi pledul peste tine, te prăbuşeşti, te prăbuşeşti într-o fîntînă, strîngi din dinţi ca să nu strigi, „cum aţi dormit?”, te urmează glasul, e vocea Kingăi, mîinile întinse înainte ţi le duci la urechi, răspunsul se aude ca un zumzet, zumzet de albine, în şcoala primară o enervai pe tovarăşa învăţătoare zumzăind, clasa şedea chipurile cuminte, disciplinată, dar vă puneaţi pe zumzăit de cum se întorcea la tablă, pe loc te alăturai şi tu corului, tu, preferatul ei, elevul-model, cum se întorcea cu faţa la clasă zumzetul înceta deîndată, nu reuşea, nu putea stabili niciodată cu exactitate care din voi zumzăia, se enerva, i se aprindeau obrajii, ţipa la voi, apoi îi pierea graiul, „de ce nu scrii despre asta?”, întreabă Fedák Laji la un şpriţ, „deh, mari golani mai eram în pruncie, ţi-aminteşti? Cetatea Bufniţei? biserica română de vizavi de şcoală, bătaia cu roşii? malul Oltului?”, „aha, da, malul Oltului”, zici tu lipăind vinul, un vin dulceag din coacăze, e aproape rubiniu, în faţa ta pe ecran un film rusesc, „o să scriu — zici —, o să scriu şi despre asta, o să scriu despre toate”, „n-o să scrii niciodată — îţi zice —, că eşti leneş, eşti un puturos”, băieţelul trage în soldatul german, trenul porneşte către gara cu romanticul nume de „Cer”„ nemţii cad seceraţi pe cîmp pînă la unul, ca nişte boboci de o zi, comandantul partizanilor îl îmbrăţişează pe băieţel, compania de onoare trage o slavă din piaţă, ecranul licăreşte

şi dispare, dispare şi Laji cu voce cu tot, te afli în fundul fîntînii, toropit de somn, îţi apuci capul în mîini, glasurile nu mai pot răzbi pînă aici, în schimb aici ai parte de linişte

în dreptul tău se opreşte un uriaş soldat de plumb, pocneşte din călcîie, îţi dă raportul, chipul de plumb îi rămîne impenetrabil, îi vezi dinţii şi limba cenuşie însă vocea nu i-o auzi, n-ai idee cine poate fi, despre ce anume turuie atîta, îi faci semn că poate pleca, pocneşte din călcîie, face stînga împrejur şi dispare, te afli de unul singur în fundul puţului întins printre frunzele de brusture şi ţi-e cald de parcă ar dogori soarele, îţi pui o frunză pe cap, te întorci pe o parte, te propteşti în cot, ce-o fi vrut soldatul ăla de plumb?, cugeţi dar nicicum nu sesizezi ceva de natură să te îngrijoreze, dintr-o altă frunză îţi faci evantai şi îţi răcoreşti obrajii încinşi, sunetele dimprejur reduse la un zumzăit îţi poposesc pe timpan fără a avea acces mai departe, reapare soldatul de plumb, vrea să-ţi dea raportul, dar îi faci semn, la care, cu gesturi mecanice, face o tumbă, acum îl recunoşti, seamănă cu bătrînul colonel polonez care, într-un film de Wajda, înoată la vale prin apa galben-murdară a canalului, mai face cîteva tumbe, apoi îşi scutură uniforma şi se aşează lîngă tine printre frunzele de brusture, după o scurtă ezitare îşi dă jos vestonul, apoi şi cămaşa, flanelă nu poartă, „ce e, domnule colonel?”, îl întrebi privindu-l de sub frunze, „te-a întrebat cineva ceva, soldat?”, îţi răspunde cu o voce sugrumată întorcîndu-se către tine, „ar trebui să înveţi odată în viaţa asta căcăcioasă că n-ai voie să vorbeşti neîntrebat!”, „şi dacă nu mi se pun întrebări?”, „atunci taci!”, „eşti nebun!”, îi zici pufnind în rîs, zîmbeşte şi el, nici urmă de tulburare pe chipul lui, „voi, ungurii — continuă el —, aveţi un poet, dacă nu mă înşel el este cel care a scris undeva: fii disciplinat! tu nu l-ai citit, soldat, ori dacă totuşi l-ai citit, nu l-ai înţeles, prin urmare nu l-ai citit ca lumea, îţi recomand să-l mai citeşti o dată!”, „ce ai cu mine?”, îl întrebi lăsîndu-te din nou pe spate, nu te mai uiţi la el, nici nu te interesează cine ştie răspunsul lui, observi cum îi momeşte bunicu’ cu bucăţi de carne pe cîinii înviaţi ai Văduvului, Văduvul îi priveşte de sub copac, schimbă cîteva cuvinte cu bătrînul, dar vîntul le poartă într-altă parte, aşa că nu pricepi o iotă din ce discută, „ţi-am

spus că vorbeşti prea mult, soldat”, o ţine colonelul pe-a lui, „nu sînt soldat”, te burzuluieşti, „nu sînt soldat, pricepi?”

„ce ai!”, te zgîlţîie cineva de umăr, frunzele de brusture, fîntîna şi colonelul dispar, dispare şi bunicu-tău cu carnea, sub copac mai rămîne doar Văduvul, stă cu faţa la tine, deschizi ochii, eşti întins în pat, deasupra ta stă aplecată o fată, părul i se revarsă mîngîindu-ţi obrajii, îi vezi sînii prin decolteul larg, „păi ai răcnit că nu eşti soldat”, îţi zice, „dar ce, chiar sînt?”, te pufneşte pe tine rîsul, „nu, nu eşti soldat, eşti nebun de legat”, zice ea întorcîndu-ţi spatele; habar n-ai cine o fi, străinii sînt mulţi la număr în casa asta, mereu sînt mulţi, sînt invitaţii fiicei doctorului, fiica doctorului, musafiri, case, oare ce voia colonelul şi cum a scăpat cu viaţă din canal, asta nu mai apărea în film, ar fi trebuit să-l întrebi.

Te scoli. Faci un pic de gimnastică, apoi te propteşti în palme. La a douăsprezecea flotare te dai bătut. Azi nu-ţi arde de aşa ceva. Îţi tragi blugii şi, cu bustul gol, pregătit pentru orice eventualitate, porneşti către baie sugîndu-ţi burta. Masa de optsprezece persoane din sufragerie este pusă. La masă stau băieţi. Adierea care intră pe fereastră le flutură pletele. Ascultă muzică. Un cîntăreţ englez peltic glorifică primăvara. Treci ţanţoş pe lîngă ei, Milan*, ex-regele, îţi trece prin minte. Te împiedici de-un picior întins. Te întinzi cît eşti de lung. Întorci capul. Vă uitaţi lung unul la altul.

— Ce-i, băi ţîcă? — te întreabă în cele din urmă trăgîndu-ţi un bobîrnac în nas.

— Nimic — îţi pleci tu capul sfios. — Iartă-mă.

Îţi rînjeşte îngăduitor, iată momentul prielnic, loveşti. Cu pumnul în barbă. Aterizînd pe canapea după un zbor de cîţiva metri. Toată trupa sare pe tine. Sar peste masă zbierînd. Camera se volatilizează pe neobservate. Vă tăvăliţi în iarbă. Zăreşti o furnică ce-şi caută scăparea şi încerci să te eliberezi din strînsoare. Nu ţine. Ei sînt cinci. Şi, ce-i mai rău în toată povestea asta, ştii bine că eşti păţit. Ai dat atunci ca şi acum şi în stînga şi în dreapta şi tot te-au bătut. Te vor bate şi de data aceasta. N-ai ce face.

* Personaj bonom notoriu de la sfîrşitul secolului al XIX-lea, pretendent la tronul Serbiei. (N. trad.)

— Scuză-mă — zice băiatul roşind. Nu vă aflaţi în luncă... Staţi lîngă masa pusă din sufragerie. Ceilalţi nici nu te bagă în seamă. Ascultă muzica. Pe cîntăreţul peltic care preamăreşte primăvara în engleză.

— Unde-i Gabi? — îl întrebi tu posomorît.

— Cine mai e şi asta? — rămîne el surprins. Gabi aia?

Îl plesneşti. Vă trageţi de păr, vă muşcaţi, vă aflaţi totuşi în luncă, vei mînca bătaie. Degeaba-i tragi un şut în burtă puştiului în blugi, greoi ca un urs. Nu poţi fugi. Nici acum, a doua oară. Sînt şase la număr şi-s beţi.

— Hai la micul dejun — îţi zgîlţîie cineva umărul. Masa din sufragerie şi din luncă se topesc treptat. La fel şi beţivii. Nu eşti pe munte.

— Nu mi-e foame — zici tu întorcîndu-te cu faţa în jos. Ăştia-s nebuni. Te trezesc cînd li se nazăre lor. Ce gaşcă.

— Cît ai de gînd să mai dormi? — te urmăreşte vocea tocmai cînd să baţi în retragere. Ai luat-o la fugă pe un coridor întunecos către luminator, ştiai că pe acolo poţi sări în curtea interioară, unde ţopăie în aer paraşutişti negri ca nişte negative.

— Dă-mi pantalonii — zici tu săltîndu-te în fund. Între timp camera s-a umplut de lumină. Cineva a dat la o parte şi perdelele. Te învăluie lumina.

— Cît ai de gînd să mai dormi? — auzi vocea din nou,, dar nu-ţi dai seama cine poate fi şi degeaba te întorci cu faţa spre cea care vorbeşte, soarele te orbeşte. Pe dinaintea ochilor vezi cerculeţe violete, prin cercuri sar tigri şi rinoceri. Duci mîna la ochi.

— Dă-mi pantalonii — zici tu, de data asta mai energic- şi iată-i zburînd spre tine. Te salţi în şezut. Faci un pic de gimnastică, dar te plictiseşti. Chiar că e pusă masa în camera cea mare, dar îi cunoşti pe toţi cei adunaţi în jurul ei. E aici şi Ági, şi Mária, şi Gabi despre care pletosul habar n-avea. cine e, şi Anna şi Alvaro. Chicoteşti. Alvaro încă nu s-a prins că astă-noapte i-ai băut Olymposul.

— Ei, ce e? — rîde Mária. Te-ai sculat?

Te duci la baie. Te însoţeşte rîsul ei. Tragi uşa după tine. Din oglindă te priveşte o figură tristă. Nu te-ar mira nici nişte urechi de măgar răsărite peste noapte. Nu ţi-au crescut, aşa că te miri. Îţi studiezi faţa. Clipe de intimitate. „Parcă ne-am ma' văzut undeva, domnule — faci tu o re-

verenţă. Ne-am mai întîlnit undeva.” Dacă ar fi de faţă, s-ar întrista şi soldatul de plumb. Dar nu e. S-a metamorfozat pentru totdeauna într-un colonel polonez. Să ne veselim, prin urmare. Îi rînjeşti imaginii din oglindă, scoţi din trusa de voiaj — aseară, pe jumătate beat, o aruncaseşi în baie — crema de ras, pămătuful şi briciul. Căşti şi îţi întinzi crema albă pe faţă. Apoi îţi treci peste obraji pămătuful înmuiat, începe să clăbucească. Dacă n-ai fi singur, ai avea cu cine vorbi. În asemenea momente te simţi foarte isteţ. Te bărbiereşti. Speli briciul cu spirt şi o iei de la capăt. „Viorele, viorele violete”, fredonezi între timp, apoi închei vijelios cu acordurilc marşului nupţial. Speli briciul, laşi pămătuful sub jetul de apă. Ai o nouă zi înaintea ta. Iei apă în palme şi îţi clăteşti obrajii. De tine depinde ce vei fi azi. Numai de tine. Se derulează filmul în oglindă. Cu o viteză incredibilă. Fragmente ale vieţilor tale. Ceea ce s-a păstrat. Din atîtea cavalcade şi atîta amorţeală, atîtea iubiri şi certuri, toate inutile, de pe urma trădării şi decapitării tale, a jelirii şi a îngropării stîrvurilor tale de păun, ceea ce s-a mai păstrat în vîrtejul ăsta dintre inventarieri, ceea ce a dăinuit, aşteptai venirea zorilor cu limba încleiată în grădina-restaurant, deasupra ta dădea ocol un trîmbiţaş, erai singur în tăcerea aceea geometrică de pe treptele amfiteatrului, în zori. Mişcările îţi sînt însoţite întruna de arme invizibile. Se păstrează doar inefabilul. N-ai nimic de-a face cu datele tale personale. În amintiri eşti un altul. În fiecare zi altul. Eul tău de odinioară este irepetabil şi nu-l poţi descoperi vreodată. Reală este beţia, a zis un tip cîndva. Generalizarea animalică a vieţii. Marea sinteză. Nu mai există o asemenea beţie, i-ai replicat tu atunci. Iar vouă nici nu vi se oferă aşa ceva, nu, nu vi se oferă.

Rugăciuni şi sudalme îţi garnisesc frazele precum pescăruşii albastrul cerului deasupra mărilor. Cavalcada pescăruşilor. Imnul pescăruşilor. Bocetul pescăruşilor. Pescăruşul pescăruşilor. Anexele vieţii tale. Dacă te priveşti uneori în oglindă (şi te priveşti!) transfigurîndu-ţi şi lepădîndu-ţi cîteva clipe trupul, te potopesc imagini. Ploaia de imagini. Procesiunea unor chipuri. Chipurile, fragmentele, suprafeţele, planurile, situaţiile, dezavantajele şi avantajele unei vieţi. Ceea ce s-a păstrat. Pe drum şi după sosiri. Deoarece plecai

la drum şi soseai întruna. Rămîn jumătăţi de drum, alergături şi retrageri, pomi pe margine de drum şi nopţi.

Viaţa continuă să-ţi tie o coală de hîrtie goală. Nimic nu te leagă de anii trăiţi pînă în prezent. Ar fi de prisos să ascunzi şi documentele obiective. Poţi avea şi amintiri, cîte vrei. Sînt cel puţin şapte situaţii posibile, statice, care de-a lungul celor douăzeci şi cinci de ani de existenţă alcătuiesc drumurile secundare ce ar fi putut deveni şosele dacă te-ai fi orientat, însă tu n-ai mers nicicînd pe ele, nicicînd, iar undeva, la capătul drumului, ştergîndu-şi lăpticul de la gură, e sugarul. Te îmbie tristeţea răzvrătirii. Bebeluşul se apucă să urle. Neaşteptat, uluitor de tare. Guriţa căscată. Obrăjori înfierbîntaţi. Risipă de energie. Vocea aceea este un cutremurător drum de centură. Porneşti la drum iar şi iar! Nu există decît ofensive şi defensive. Pînă ce ajungi la tine însuţi, în oglindă. Pînă ce te contopeşti cu eul tău. Un trup şi un suflet? Ce tîmpenie.

Pielea iritată ţi se înroşeşte. După spirt îţi dai pe faţă cu cremă Nivea. Lacrima care îţi dă în colţul ochilor poate fi şi semnul puterii. În acel moment recepţionezi mesajul unui îngeraş, ai toată viaţa înaintea ta, se sting în tine focuri de păstori şi se înalţă zgîrie-nori, turle. Erupe în oglindă ceea ce s-a mai păstrat şi de care eşti la fel de puţin de legat ca şi de primul război mondial sau de Hiroşima.

Colonelul polonez preschimbat în soldat de plumb pocneşte din călcîie. Salută şi încremeneşte. În oglindă se revarsă Oltul cu tot tacîmul copilăriei tale:

şi tu ai avut felinar din dovleac, sanie, minge din cîrpe, iubite, toate s-au măritat, toate, şi tu ai avut o minge de fotbal (tu cu piciorul pe ea, dumnezeiască poză, avînd drept fundal o grădină de flori şi undeva în iarbă, ţii minte?, e prăjitura cu mac pe care o aruncaseşi, de pe atunci nu îţi plăcea şi, cînd toată familia s-a uitat o clipă la fotograf, i-ai dat drumul în iarbă cu viclenie, pîndind cu o figură şoltică dacă te observă cineva sau nu), şi pisică, cîine, album filatelic, arc, sabie din lemn, căluţ de lemn, maşină de pompieri, băşici de la urzici, şi tu ai avut, şi tu ai avut, şi tu ai avut

revezi şi joaca de-a v-aţi ascunselea, cu Laji te ascundeai mereu în pod, fiindcă acolo nu îndrăznea să urce nici surioara lui, nici a ta, de podul întunecos se temeau şi cei-

lalţi, Nicu cel din vecini şi Lányi Jenő, pe care mereu voiaţi să-i bateţi, voi eraţi kuruţi, doar kuruţi, îi prigoneaţi cu săbiile de lemn în mînă pe ei, pe labanţi*

da, da, ai avut şi tu o copilărie

vibrează aerul în oglindă

aşa-zisa copilărie a noastră, a copiilor din strada Mareşal Malinovski, strada Ciucului de mai tîrziu (prilej de mîndrie pentru toată lumea, căci individul, aşa cum îndeobşte se afirmă, îşi cîştigă contururile tocmai cu trecerea anilor de neuitat ai copilăriei, ani tot mai frumoşi de fixare a trăsăturilor lui pozitive sau negative — în funcţie de şansă, de împrejurări), s-a consumat pe porţiunea de stradă cuprinsă între librărie (deasupra ei prin cincizeci şi trei — cinzeci şi patru mai putea fi văzută firma de odinioară: cafenea) şi miliţie, prin curţi, grădini, beciuri şi poduri, fără a mai pune la socoteală curtea şi ditamai grădina lui Laji; această curte (şi grădină) era chiar lîngă miliţie şi, cînd ne încumetam să intrăm aici prin cincizeci şi şase-şapte, căţărîndu-ne în pomi sau pe zidul de piatră acoperit de muşchi, îi puteam vedea şi pe deţinuţi stînd în curte, la soare; miliţienii stăteau la umbră, lîngă ei cîinii gîfîiau cu limbile atîrnîndu-le de un cot; după aceea ne-am luat inima în dinţi şi ne-am aventurat ceva mai sus de curtea lui Laji, pe malul rîului Debren, deşi, trebuie să vă mărturisesc, nouă, copiilor din strada Ciucului fostă Mareşal Malinovski, ne era groază de malul acestui rîu din pricina căcatului, fiindcă încă de pe atunci se adunase tare-tare mult

ajunge — urli tu

oglinda se goleşte, se iveşte apoi şcoala, însă în prealabil, pînă să ajungi la fosta şcoală reformată din strada Băii de Aburi, unde ajungeai mergînd de fiecare dată pe malul rîului Debren, preferind porţiunea interzisă de drum dintre cele două poduri, care era cu mult mai scurtă, reînvii o altă secvenţă:

oglinda este traversată de copii cu ghiozdane în spate, încolonaţi cîte doi

* Kuruţii — nume dat participanţilor din Ungaria şi Transilvania la lupta antihabsburgică în secolele XVII şi XVIII, care a culminat cu răscoala condusă de Francisc Rákóczi al II-lea (1703—1711); labanţii — partizanii Habsburgilor. (N. trad.)

iată şi prima amintire legată de şcoală! nu ştii ce cauţi! pe strada aceea, ţinînd-o pe bunica de mînă, pesemne veţi fi fost la tanti Veress, mda, aşa o fi, pe atunci ea vă vindea lapte, „cine sînt copiii ăştia?”, ai întrebat-o pe bunica strîngîndu-i mîna, „şcolari — ţi-a zis ea —, şcolari, băiete”, „da' eu îi pot bate la o adică, nu-i aşa?”, ai întrebat-o tu, „da — a zîmbit bunica dîndu-şi la iveală proteza nou-nouţă — bineînţeles că da, tu eşti puternic, la fel de puternic ca şi bietu' bunică-tău”

apare *în oglindă un* rîu, e *lung şi* rece

da, la început fusese vorba că or să te dea la liceu, stăteai în îmbulzeala de pe coridor aşteptînd-o cu o figură plîngăreaţă pe mămica, dispăruse în dosul unei uşi albe pe care era desenată cifra opt, te-ai sforţat să silabiseşti inscripţia, ştiai să citeşti deja de cîţiva ani buni, te învăţase la ţară bătrînul lup de mare — pe uşă scria *Director,* doar atîta: *Director,* dar nu pricepeai ce înseamnă şi nu îndrăzneai să întrebi pe nimeni, stăteai tăcut

în cele din urmă te-au dat la fosta şcoală reformată, pe-atunci numărul trei, acolo ţi s-a desfăşurat toată copilăria, au transformat-o în casă a pionierilor şi de cîte ori te poartă paşii într-acolo inima nu-ţi ticăie mai repede, intrînd în clădire nu simţi nimic

în oglindă îşi face apariţia Bakk Anti, îţi arată monezile de un ban, nu prea are prieteni, e de multe ori repetent, îi urăşte pe toţi şi e urît de toată lumea, dar tu erai de pe atunci un mic profet, te apropii de el instinctiv, nici singur nu te temi de nimeni, nici măcar de cei dintr-a patra, însă în doi sînteţi, indiscutabil, de neînvins

împreună bateţi coclaurile, în oglindă răsare o porţiune de stradă, „sări pe cal!”, îţi strigă Anti şi încalecă mîrţoaga, căruţaşul e în cîrciumă, se cinsteşte cu o litră de vin, scuipi şi te caţări pe cal, îi daţi bice, din urmă se mai aude doar vocea căruţaşului uimit: „staţi aşa, mama voastră de derbedei, staţi aşa”

galopaţi, oglinda se crapă pentru a vă putea urma, oare unde v-aţi dus atunci?, memoria nu te mai poate îndruma prin labirintul zilelor pierite

nu poate, nu poate, nu poate, apoi îl revezi pe Anti dat afară din organizaţia de pionieri în care intrase atît de greu în urma intervenţiei tale (îi dăduseşi patru timbre lui Bákay,

instructorul), este dat afară, acuzaţia: colecţionează monezi de un ban şi, după părerea reprezentantului utemist dintr-a opta, periclitează finanţele ţării, care tocmai sînt în curs de stabilizare, Anti, roşu ca racul, se apără, pe el îl interesează experienţele de electronică, de-aia are nevoie de monezi, utemistul, supărat pe el fiindcă duminică Anti îl întrecuse în concursul orăşenesc la opt sute de metri, rămîne neînduplecat şi cravata roşie este dată jos de la gîtul lui Anti, stai ca paralizat, ţi-a pierit graiul, se discută deja despre cu totul altceva cînd te trezeşti strigînd: „boilor, idioţilor"; te năpusteşti afară, Anti te urmează, goniţi pînă la rîu, „nu te necăji", te consolează Anti, „doar ştii cîte parale fac toate astea pentru mine".

Te întorci de la oglindă. Îţi pui cămaşa. Închei nasturii. Ar trebui să ieşi cu fruntea sus, ca un păun. Să intri ca un comandant de oaste după o bătălie cîştigată. O ultimă privire — te tocmeşti cu tine însuţi —, o ultimă privire în oglindă.

colonelul te salută preschimbîndu-se apoi în soldat de plumb şi dispare, în oglindă apare un stol de porumbei, se iveşte podul liceului, erai pe-atunci într-a şaptea sau a opta? naiba ştie, dar cu cine ai suit atunci în pod? ferestruicile din pod, ţii bine minte, aveau canaturi groase cam de vreo jumătate metru, te-ai strecurat într-unui, nici nu ţi se părea că eşti sus şi, totuşi, oamenii de pe corso apăreau tare mici

o inimă din turtă dulce acoperă totul, în oglinjoara ei se răsfrînge societatea adunată de revelion

în imagine se perindă fetişcane, fete dansînd, inima din turtă dulce ia foc şi încet-încet se risipeşte în văzduh, oglinda e acoperită de o perdea de fum, în spatele ei siluete vagi, şovăielnice: apare ba un braţ, ba o jumătate de mustaţă, o sticlă goală, alta pe jumătate plină, glezna unei femei, coapse goale, totul pare o reclamă pentru ciorapii de mătase, pluteşte un chip în oglindă, cine o îi?, o jumătate de mustaţă, obrazul-proteză care ţine de mustaţă, o fată dansează contorsionat, nu i se vede chipul, nu încape în oglindă, în casă e penumbră, afară se zbînţuie vara, vara lui 1972, „leagă-nă-te!"*, în oglindă zburătăcesc chipuri, se succed chipuri:

* Aluzie la *Ringasd, el magad,* succes muzical internaţional al grupului budapestan de muzică pop Lokomotiv GT. (N. trad.)

societatea adunată de revelion la înmormîntarea lui 1972

— Acolo ai de gînd să mori? — auzi de-afară.

— Vin imediat — scoţi capul pe uşă, apoi îţi întinzi pastă de dinţi pe periuţă. Iar s-a sfîrşit ceva. Iar a început ceva. Navetînd între copilărie şi viitor. Croindu-ţi drum printre dorinţe şi împliniri. În pauză. Dar ce-o fi vrînd colonelul? Şi de ce se tot metamorfozează în soldat de plumb? Şi cine te-o fi zorit adineauri? Că doar nu eşti făcut să fii soldat. Asta ar trebui s-o priceapă odată toată lumea. Numai recunoşti nici vocile, nenorocitule? Asta e culmea decăderii! Precis. Dar pe cine doare cînd şi cît stai tu în baie? De-ar avea aici şi o toaletă. Dar e separată. Asta e totuşi un pavilion de vînătoare. Pavilionul de vînătoare.

Te studiezi în oglindă. Insuliţe de Nivea sub urechi, un chip surprinzător de alb. Întinzi crema, aştepţi o clipă, nu îndrăzneşti să mai priveşti în oglindă, numeri încet în gînd, abandonezi la douăzeci, te întorci şi ieşi. Coridorul e pustiu. Ca o bandă de magnetofon ştearsă.

Unde or fi ceilalţi?

Tot mai bine e în camera întunecată, mormăi. Solitudinea să fie solitudine. Ar trebui să te dezbari de astea, scandezi în surdină, animal tîmpit ce eşti. De observaţiile astea ieftine. Nu-ţi mai comenta atîta viaţa. Şi în general nu mai comenta.

E pustiu coridorul. Stai cu spatele spre baie. În spatele tău, în oglindă ţi se derulează viaţa. Ceea ce s-a mai păstrat din ea. Dacă te-ai întoarce ai vedea totul

ieşirea din copilărie călare pe un măgar, să fie de clasă, încălecînd calul priponit al ţiganilor, îl asociezi cu o răbufnire într-o după-amiază la ora patru în faţa unui magazin care nu vrea să mai deschidă odată, nu-ţi mai aminteşti pentru ce stăteai la coadă, îţi vine în minte doar schimbul de cuvinte, or fi avut sensuri simbolice, spaimă, palme transpirate, tranşee în plan îndepărtat şi apropiat, drumuri neterminate, la capătul fundăturii mormîntul cu epitaf de neon: eu sînt o fundătură, evitaţi-mă, vă rog, urmărire, te urmăresc în vis cîini poliţişti şi tu însuţi te urmăreşti petine însuţi, fugi de tine însuţi, dinţi încleştaţi, privire deschisă, dorinţe în faţa oglinzilor şi în faţa oamenilor, filmul mut al amintirilor iar şi iar, imaginaţia prinsă în cămaşa de

forţă a disciplinei, scrierea oarbă a trupurilor, greaţa şi cunoaşterea, vis despre revoluţie, procesiune de băieţi şi fete pe autostrada numită libertate, prea multă energie aruncată în joc, surpări chiar în obiectiv, bodogăneli, suprafaţă vizibilă doar ochiului, suprafaţă ce destramă şi năruie unitatea, geometrie ce mai poate salva cîte ceva, proporţii şi femei, greaţă şi cunoaştere, ochi prea mari ca să poată vedea departe, stop-cadru din panteon: un sugar plîngînd, căci aici te reîntorci de fiecare dată, viaţa ta este o parabolă neterminată, reîncepe, totul reîncepe; măcar de n-ai şti, aşa cum azi ţi-e imposibil să şi crezi, măcar de n-ai simţi, măcar de n-ai înţelege, mai limpede, licărirea oricărei explicaţii te-ar putea face să vezi, măcar de nu te-ai fi convins de mii de ori de toate astea zăbovind pe teren, unic interpret şi spectator al filmului

un fel de lasă-mă să te las, figura cadaverică a lui Petőfi, tu călărind măgarul pe care galopezi lăsîndu-ţi copilăria în urmă; ai chipul împietrit şi palid; nu există trecut şi nu există prezent, există doar figuri ce se înclină în faţa viitorului, undeva în mijlocul lor te afli şi tu pletos pînă peste urechi, cu ochelari de soare, în blugi şi cu o cămaşă albă, desculţ, bineînţeles; fiindcă atunci va fi vară, vară, numai un happening al conştiinţei, imaginaţia siluită într-o cămaşă de forţă, doar angoasa, filmul s-ar putea rupe iarăşi în orice moment şi atunci te-ai trezi din nou într-un ungher dosnic al vieţii tale, cu o viteză abia perceptibilă ţi se derulează simbolurile vieţii: sugar plîngăreţ, scrierea oarbă a trupurilor, proporţii distorsionate şi femei tot mai frumoase în amintire, drumuri, încăperi, crîmpeie dintr-un rîu, liziere

ploaia de ani te îneacă
te îneacă, te îneacă, te îneacă

măcar de n-ai şti că în pofida acestui lucru ori tocmai de aceea: există o opoziţie, există, dar n-are sens, fiindcă te-ai uitat pe tine însuţi undeva pe treptele anilor, într-o vineri, într-o dimineaţă de luni, fiindcă te-ai pierdut undeva pe tine însuţi

real este doar adolescentul învineţit la faţă din inima stadionului care fierbe, închipuindu-se în postura alergătorului de pe pistă, aflat înaintea panglicii de la sosire; nu există trecut şi nu există prezent

totul se repetă, se repetă
filmul se încetineşte
se perindă o suită de stop-cadre
un băiat în faţa porţii
o fată cu mingea, apoi goală, cu coarda de sărit, din nou goală, pe sîni îi lucesc picături de apă, îşi lasă un braţ pe spate, rîde
un băiat şi o fată într-un rîu cu unde sclipitoare, întotdeauna, dar întotdeauna cu faţa către soarele ce asfinţeşte
un bărbat înaintea plutonului de execuţie, lîngă groapa pe care şi-a săpat-o cu mîinile lui, singur în mijlocul pieţei cu umbra dublîndu-i-se, într-un tren fluturînd un steag, pe ringul de dans purtat de sunete
un şir lung de bufniţe împăiate cu groaza în ochii lor de sticlă
rîsul lui Picasso
vuietul vîntului
un băiat în dreptul unui zid alb sub soarele călduţ de aprilie, imaginîndu-şi eul imaginar şi pe fata cea blondă din închipuire între oglinzi paralele, înaintînd unul spre celălalt într-o revărsare de lumină
apoi urli
se urnesc secvenţele
trecutul ţopăie din ce în ce mai iute
stop-cadru după stop-cadru, fuga într-aiurea, către linişte, spre vînt, sfîrşit
răbufnire, răbufnire într-o după-amiază la ora patru pe dinaintea chipurilor amărîte de soldaţi în formaţie, pe dinaintea inexistentelor ziduri albe ale Edenului
vocea plină de indiferenţă a megafoanelor:
cîndva undeva se va aşterne liniştea, incredibil, doar vîntul va mai avea atunci amintiri, va consemna totul cu fidelitate
nu-ţi întorci capul, vezi (ai vedea!) totul mărit de o mie de ori
aleargă prin pădure un copil, îi flutură bretelele de la pantalonaşii scurţi, frunzele uscate îi tresaltă sub picioare ca nişte lăcuste, conurile brazilor iau lecţii de zbor, copilul aleargă, părul îi cade în ochi, sudoarea îi năclăieşte cămaşa, aleargă copilul, aleargă, dar nu apucă să mai iasă vreodată din pădurea aceea, îl împresoară copacii geometrici, pădurea

geometrică, copilul se caţără pe scheletul nichelat al unui excavator (de aici, de departe, pare o lăcustă uriaşă), este inimaginabil cum de nu se prăvăleşte în abis

— Unde-i pasta de dinţi?

unde-i? unde-i? unde-i? răsună din salon ecoul întrebărilor iar copilul care ai fost cîndva tu se apără zbierînd: nu ştie nimic despre pasta de dinţi, cînd vede că n-are scăpare se întoarce, o rupe la fugă, se poticneşte, cade, se ridică, fuge mai departe (să-l însoţim cu privirea!), se refugiază, e urmărit de către glugile negre, le sclipesc în mîini săbiile scoase din teacă şi securile, în ochi le licăreşte ura ca o candelă veşnică, hăituiesc băieţelul, dar aleargă tot mai încet, poate că nici n-au de gînd sa-l prindă, se întîlnesc acum cu aligatorii, îi trec prin sabie, sîngele se prelinge, urlete, ceva inimaginabil

după aceea se urnesc secvenţele, reapare pădurea geometrică, aproape îţi auzi gîfîitul, mireasma frunzişului răscolit pune stăpînire pe tine, de sub umbrela ciupercilor te privesc ochi străini, în mijlocul pădurii silueta încremenită a unui călăreţ în timpul hăituielii, nicicînd nu va mai ieşi din pădurea asta

nicicînd, nicicînd, nicicînd, nicicînd

— Nu iei micul dejun?

Tresari. Îţi treci mîna peste frunte. Anna pufneşte în rîs şi se întoarce la bucătărie. Rîsul ei planează în cercuri deasupra ta, se poate năpusti în orice clipă asupra unui porumbel, asupra unei păsărele, e uliu, erete. Şi n-ai ce face. Coridorul este pustiu.

— S-a sonat — îi zice o fată alteia. (Nu le cunoşti.) Gagiul ăsta e dus cu sorcova. Vorbeşte singur.

— Ei şi — spune cealaltă.

Te retragi la bucătărie. Ştii bine că n-ai înnebunit, deocamdată încă nu. Şi mai ştii că nici nu vei înnebuni vreodată, nici vorbă de aşa ceva. N-a fost şi nici nu va fi vorbă de aşa ceva. Fetele nu s-au luat după tine. Te-ai ridicat. Ai închis uşa. Te-ai aşezat la masă şi ai început să înfuleci. Ţi-ai pus o porţie de ciuperci în oţet şi cîteva felii de friptură. Ai mîncat în disperare. Deşi nu-ţi lua nimeni mîncarea din faţă. În ciuda acestui fapt. Din ziua în care maică-ta ţi-a povestit că pe cînd aveai un an meşterul pentru care lucra pe atunci taică-tău făcea feţe-feţe luni în şir cum că e

lefter şi pe chestia asta nu-i plătea leafa regulat, ci îi lua ochii cu cîte un pachet de ţigări, în timp ce copiilor săi le lua bomboane de ciocolată cu kilogramul şi îi îndopa întruna — nu poţi, ori poate că nici nu vrei să te abţii. De fiecare dată mănînci de parcă ar fi ultima ocazie ce ţi s-ar oferi. Ce rost mai au, însă, explicaţiile? Da. Atunci mîncai. Friptură şi ciuperci în oţet. Mai mult ca sigur că ţi-au şi priit. Pe atunci totul îţi pria.

A şasea secvenţă:

şezi la o masă (la Masă) şi visezi

— Dar atunci spune-mi cum de nu se aude nici un zgomot dacă pe autostradă trece o coloană de oameni de zăpadă?

Tînărul cel bărbos (v-aţi cunoscut cu o jumătate oră mai devreme) se uită la tine.

— Pentru că eu sînt în căutarea acelui punct — spui tu dintr-o dată, bătînd cu pumnul în masă. Asupra ta se aţintesc mai multe priviri.

— Ce punct? — se lasă el pe spate. Se delectează la gîndul că sînteţi în centrul atenţiei. Vă aflaţi într-un loc străin, într-un orăşel în care n-ai mai trecut nici înainte, nici după aceea. (Poate că orăşelul ăsta nici nu există.)

— Ce punct? — Tipul are o barbă mare, roşcată şi a uitat să se mai spele şi pe ochi. Din cauza asta nici nu-l priveşti. Ţi-e groază de oamenii nespălaţi pe ochi.

— Din care să pot lua totul de la capăt. Punctul acela.

— Acum chiar că nu mai pricep. — Bărbosul îşi leagănă scaunul cu o mutră descumpănită.

O fată în blugi vă întreabă dacă se poate aşeza la masa voastră. Începe să trăncănească pe nemţeşte cu chelnerul, în cîteva minute îi abureşte şi ei cafeaua în ditamai ulceaua. Între timp te enervaseşi de-a binelea, colac peste pupăză îţi stătuse şi ceasul, iar de aici din sală nu puteai aprecia cît este ceasul. Nici măcar cu aproximaţie.

— Ce nu pricepi? — îl întrebi tu din nou. Pe bărbos îl deranjează prezenţa nemţoaicei, se foieşte nervos.

— Păi unde-i punctul ăla pe care îl cauţi tu?

— Pe obrazul ei stîng — hohoteşti arătîndu-i-o pe nemţoaică preocupată de cafeaua ei. Aruncă cuburi de zahăr în ceaşcă, le amestecă absorbită de cafea. Are tenul alb ca vechile păpuşi de porţelan ciobite de timp şi ochii mari, de un albastru de vis. Observă că vorbeşti despre ea, îşi ridică privirea, vă priveşte, nu înţelege despre ce este vorba.

— *Wieviel Uhr ist es?** — o întrebi la repezeală.

Îţi arată încheietura mîinii. 19 772 — îţi apare în faţa ochilor. Sări în sus. Lumina reflectoarelor sfîrtecă bezna, muzica se revarsă din megafoane invizibile. O *donna Clara.* — se aude tropotul regulat al cizmelor, cîntă firele de telegraf în bătaia vîntului înteţit. De cealaltă parte a gardului de sîrmă ghimpată se zăresc santinelele. Hăt departe, atît cît să se poată auzi, bat tobele. Comeseanul tău cel bărbos şi roşcovan te ajunge din urmă pe stradă. Sare peste obstacelul de sîrmă, nu îl deranjează nici proiectoarele care i se încrucişează drept în ochi.

— Ce ai? — întreabă.

— Caut punctul din care o pot lua de la capăt — îi spui. Apare în uşă nemţoaica cea blondă. Vă face semn. În spatele ei se aliniază santinelele. Comandantul lor e un ofiţer cu o mutră de ogar. Deduci totul din gesturi, vocea nu i se aude pînă aici. Închizătoarele ţăcăne.

— În coloană cîte doi, la dreapta — răcneşte un bărbat cu pălărie neagră pe cap trecînd călare pe un cal prin dreptul lor. Ajuns în dreptul ofiţerului, din mînă îi ţîşneşte o flăcăruie. Bubuitul nu se aude, pesemne că are pistol cu amortizor. Ofiţerul se prăbuşeşte. Fata se urneşte din dreptunghiul orbitor al uşii, îşi trece mîna peste frunte ca şi cum s-ar gîndi la ceva sau ar dori să alunge o amintire urîtă, e tot mai mare, acum o vezi doar pe ea. Soldaţii se întorc cu faţa la fată, lasă armele la picior, o privesc cu chipurile cuprinse de evlavie.

— Brando — zice careva în spatele tău. Brando rămîne Brando...

— De mult n-a mai jucat într-un film aşa de slab — intervine altul brutal.

— Deşi nu acceptă orice rol — se apără prima voce.

* Cît e ceasul? (lb. germ.) (N. trad.)

— Nu contează, orice-ai zice, filmul ăsta e un spanac — o contrazice a doua voce. Pe mine unul m-a decepţionat, fiindcă nu mă aşteptam din partea lui Bertolucci ca după *Prima della rivoluzione* să facă *Ultimul tango.* Şi culmea, tocmai la Paris, în capitala culturală a lumii.

— Brando n-are nici o vină în toată povestea asta — susţine prima voce. Şi la decernarea Oscarului a trimis în locul lui o indiancă, protestînd împotriva discriminărilor rasiale, inacceptabile pentru vreun om normal, cu bun simţ.

— E de rîsul lumii — hohoteşte celălalt. — Penibil, dom'le. Figura tembelă a unui artist suferind de mania grandorii şi nimic mai mult.

— De ce? — îi sare ţandăra primei voci.

— Filmul ăsta oricum e de rîsul lumii...

Bine, dar Brando...

— Unde îl cauţi? — scoate bărbosul o jumătate de trabuc din buzunarul de la piept. Îi tunde capătul cu o forfecuţă, îl aprinde tacticos, cu gesturi studiate. — Nu pricep unde anume cauţi tu punctul acela.

— În viaţa mea — îi zici tu şi o iei la fugă. Unde l-aş mai putea căuta? Şi nici nu-i bine zis punctul, mai corect ar fi cadrul, aşa ar fi mult mai corect.

După zgomote s-ar părea că aleargă amîndoi după tine. Din fericire strada e pustie. Au dispărut şi vocile care polemizau în jurul lui Brando, şi soldaţii, şi Brando însuşi sau poate că el nici n-a fost de faţă. A dispărut şi călăreţul cu pălăria neagră, care le comanda soldaţilor, a dispărut şi calul lui alb. A dispărut şi gardul de sîrmă ghimpată, au dispărut şi proiectoarele, şi observatoarele, doar muzica se mai auzea triumfală: O *donna Clara...*

Priveşti peste umăr. Fata îl lasă în urmă pe bărbos, acesta aleargă tot mai încet, se opreşte în cele din urmă în mijlocul străzii. *Stoi, stoi!* — strigă el întinzînd mîna dreaptă ca şi cum ar trage cu revolverul.

— *Halt!* — strigă şi fata alergînd tot mai repede. Aproape că vă ciocniţi în clipa cînd frînezi brusc lîngă un stîlp. Te sprijini de stîlp cu mîinile-n sîn şi o întrebi politicos: cît e ceasul? Nu-ţi răspunde. O priveşti în ochi. Un lac întins, albastru, albastru ca de porţelan nemţesc. Lacul e traversat în fugă de siluete în uniforme cenuşii. Cizmele împroaşcă apa. Pînă la cer. Atunci fetei îi dau lacrimile.

Ca picături mari de ploaie pe un geam i se rostogolesc lacrimile de pe obraz atingînd apoi pămîntul cu un clinchet metalic.

— Ce vrei? — întreabă fata. Doi paşi mai încolo un ofiţer bărbos (cu crucea de fier pe piept) îşi curăţă unghiile cu indiferenţă. În spatele lui doi soldaţi stau cu arma la picior, să poată interveni în caz că ceva e suspect ori primesc ordin.

— Nimic — îi zici. Ce să vreau?

— Atunci de ce fugi?

— Nu fug — o corectezi. Alerg.

— De ce alergi?

— Aşa am eu chef.

— Asta nu e un răspuns! — se apropie şi bărbosul de voi, îi face semn ofiţerului, care face stînga-împrejur şi o ia din loc cu oamenii lui. Păşesc sincronizaţi în prostie.

— Şi dacă ţi-aş spune că, să zicem, mă pregătesc pentru concurs, ar fi un răspuns? Şi dacă mi-aş vedea mai departe de alergare?

— Nu te pregăteşti pentru nici un concurs. Tu nu te pregăteşti pentru concurs!

— Atunci de ce aleargă? — se bagă fata.

— Nu ştiu — dă din cap bărbosul. De ce nu-l întrebi pe el?

Pocneşte de degete, din pămînt răsar din nou soldaţii mărşăluind sincronizaţi, cîntă un cîntec de copii, gata să-ţi spargă timpanele. În urma lor păşeşte ofiţerul, îi dirijează cu pila de unghii şi bombăne satisfăcut.

— Voi de ce mă fugăriţi? — te uiţi tu la fată. Ce-aveţi cu mine?

— Vrem să te ajungem din urmă — zice fata.

— Ştii prea bine de ce vrem să te ajungem din urmă — se înfurie bărbosul şi te zgîlţîie. Îi dai mîinile jos.

— Habar n-am — te îmbufnezi tu. Habar n-am ce-aveţi voi de împărţit cu mine.

Te dezlipeşti de stîlp şi te scuturi, apoi porneşti în direcţia opusă. Ai mers de marinar care n-a mai pus de mult piciorul pe uscat, de cavalerist, de boxer ori de balerină prim-solistă. Treci pe lîngă soldaţi, îi iei ofiţerului pila din mînă şi o arunci.

— E şapte jumate! — strigă fata în urma ta.

— Opt şi jumătate — spui tu obosit, fără să întorci capul.

— Ăsta e titlul unui film — strigă soldaţii în cor. — Un film de Fellini. Cei care nu l-au văzut au primit arest.

— Cine a întrebat cît e ceasul? — ţipă fata.

— Eu unul, nu — glăsuieşte iarăşi bărbosul, dar tu nu răspunzi. Înaintezi pe stradă tot mai grăbit, nici stîlpii nu-i mai numeri. Nici nu te mai gîndeşti la ceva. La început nici nu-ţi dai seama că se ţin iar după tine. Te dumireşti de-abia în dreptul vitrinei. Vitrina

era pe dreapta restaurantul în care băuseşi rom, dar n-ai avut timp să-l plăteşti, fiindcă ai luat-o la fugă

de la biserica mare pe stînga

lîngă drumul pe care aţi gonit adineauri

înghesuită între două blocuri

la parterul unui bloc-turn

Oprindu-te — să-ţi tragi sufletul? —, îi zăreşti în geamul vitrinei. Bărbosul o ia pe după umeri pe nemţoaica cea blondă, cu ochi albaştri şi încearcă să o lămurească ceva. Vitrina are pitici. Apar şi ei de undeva dintre piticii de grădină şi se apropie agale.

— „Roză, o, pură contradicţie, dorinţa / / De-a nu fi somnul nimănui sub pleoapele atîtora”*, recită bărbosul (de aici încolo Băiatul) întinzîndu-şi braţele asemeni predicatorilor. Blonda (de aici încolo Fata) dă din cap, murmură ceva neclar şi cu mîna dreaptă mîngîie ţeasta unui pitic de grădină rînjit.

— Ce-aveţi? — ai ridicat tu glasul fără să-ntorci capul.

Nu ţi-au răspuns la întrebare. S-au apropiat. Nici mai grăbiţi, nici mai încet decît pînă atunci.

— Ce-aveţi? — ai zbierat tu la ei, dar în sinea ta începea să-ţi fie frică. De ce mă urmăriţi?

Fata ţi-a zîmbit. Binevoitoare, un pic îngăduitoare, ca la cîini sau ca la copii. — I-a intrat morcovul — zise ea.

Băiatului a început să-i tremure gura şi făcea cu mîna de parcă ar fi tras cu un pistol automat. — Nici nu e de mirare. Are toate motivele şi era şi de aşteptat să ajungă aici, dacă mă gîndesc la trecutul lui.

* Epitaf gravat pe piatra funerară a lui Rainer Maria Rilke. (N. trad.)

— Ce motive am? — te-ai întors cu faţa spre ei. Şi ce dracu' era de aşteptat de la antecedentele mele?

Dar lor nu le mai păsa de tine. Păşind spre vitrină, geamul s-a deschis în calea lor cu un pocnet sec. S-au făcut aproape cît piticii. S-au îmbrăţişat strîns, iar Băiatul se porni să fluiere un vals lent, cum îndeobşte fluieră băieţii pe stradă în urma fetelor drăguţe. Erai singur că ai mai auzit undeva melodia asta, însă titlul ei nu ţi-l puteai aminti, nu-ţi venea în minte nici un vers din text.

— Haideţi înapoi — ai strigat tu, ca şi cum întoarcerea lor ar fi avut într-adevăr vreo importanţă, dar nu ţi-au dat nici o atenţie. Se depărtau îmbrăţişaţi, în răstimpuri se opreau ca să se sărute. Băiatul îşi petrecuse braţul pe după umerii Fetei, iar Fata pe după mijlocul Băiatului. Pe urmă au dispărut în adîncul vitrinei, în spatele piticilor surîzători, în cele din urmă s-a stins şi fluieratul. Pînă să dispară, ai mai strigat o dată după ei: — Haideţi înapoi! Poliţistul care se apropiase între timp se trase îngrozit înapoi.

— La cine ţipa aşa, tinere? — te-a întrebat el cu o voce ce nu prevestea nimic bun.

Tu priveai înfrigurat vitrina, din cînd în cînd se mai auzea fluieratul, tot mai departe şi nu l-ai observat pe poliţist.

— De ce urli? — a ridicat el tonul.

— Lasă-mă în pace — i-ai luat mîna de pe umărul tău. Tu mai lipseai de la fericirea mea.

— De ce mă tutuieşti? — a răcnit poliţistul.

— Da' tu? — i-ai zis luînd-o la fugă.

N-a fugit după tine. Stătea în faţa vitrinei, cu o armată de pitici la stînga lui şi cu carosabilul în dreapta. Goneai tot mai iute, acum, la masa de scris, dezgropată din uitare şi privită îndeaproape, nici această alergare nu-ţi mai pare frumoasă, ai tricoul năclăit de sudoare, răzbat prin el pete cît bulgărul de zăpadă, gîfîi şi ţi-e gura coclită. Iei un creion roşu din vasul de ceramică neagră şi umpli coala de hîrtie cu semne de exclamaţie. Aşa:

! ! ! ! ! ! ! ! ! ! ! ! ! ! ! !

Iar dedesubt scrii: CONCENTRARE, CONCENTRARE, CONCENTRARE. Îţi stă deja pe vîrful limbii: a concentra. Litera *c* e o chestiune de fracţiuni de secundă, îi asociezi pe dată şi un lagăr. Priveşti la toate astea fără tragere de

inimă şi nu ştii ce să faci cu ele. Îţi evocă anii dinaintea venirii tale pe lume, ani greţos de kaki*, ani de zvastici. De care, în fond, nu te leagă nimic, nu te-ai aflat nici printre călăi, nici printre victime, pe atunci tu nu existai defel şi, chiar dacă ai fi existat, n-ai fi făcut parte din nici o categorie. Şi mai termină cu simbolurile. Nu-ţi folosesc la nimic. — Nu. Vai, nu. Nu. Nu. Nu. Nu şi iarăşi nu — repetai în sinea ta depărtîndu-te în goană de poliţist. — Doamnelor şi domnilor, n-a fost şi n-o să fie vreodată vorba despre aşa ceva. Doar atît cît să ne mai aducem aminte din cînd în cînd.

Te opreşti în faţa bisericii. De-acum vorbeşti cu glas tare, scandezi şi faci reverenţe.

Să vină, deci, biserica, iar poliţistul să rămînă de-a pururi în faţa vitrinei, păzindu-i pe pitici pînă la judecata de apoi. Apar lumi noi, mor oameni, se năruiesc stiluri sub povara vremii, dar piticul german rămîne etern şi nepieritor.

Piaţa din faţa bisericii era cufundată în beznă, nu ardea nici un felinar, să-ţi scoţi ochii şi alta nu. Revăzîndu-te acum ca prin vis în faţa bisericii, nici nu-ţi mai vine în minte ce vei fi căutat atunci acolo. Ai uitat, ai uitat definitiv, zadarnic îţi mai oferă meromia modele, ştii bine că nu le-ai vrut nici atunci şi mai ştii că, pe măsură ce te străduieşti să-ţi reaminteşti clipele acelea, cu atît te depărtezi mai mult de ele. Te îndepărtează eul tău actual, iar eul tău actual e complet diferit de cel de atunci. Evident că îşi reproiectează propriile fantazări în clipele-i mitologice. Oscilezi între eul tău de atunci şi alter-ego-urile imaginate în prezent — aşa e prea complicat şi prea obositor. Prin urmare: stăteai în faţa bisericii.

De aici trebuie să porneşti!

Era beznă. Ţi-ai pierdut simţul de orientare în spaţiu, nu mai ştiai încotro e restaurantul şi încotro vitrina cu pitici, cu Fata, cu Băiatul pierduţi printre ei.

Vocea ai auzit-o mult mai tîrziu.

Ai pierdut şi noţiunea timpului. Nici atunci n-ai ştiut cît timp ai petrecut în faţa bisericii, în beznă. Consolează-te la gîndul că nici n-ai vrut să ştii. Cum ai putea şti acum,

* Aluzie la culoarea uniformelor horthyiste. (N. trad.)

de la o depărtare inexprimabilă în ani, ore, la masa de scris, aplecîndu-te deasupra maşinii de scris care ţăcăne tot mai deznădăjduit.

Iată dacă eul din faţa bisericii s-ar dedubla, aceasta s-ar datora, indiscutabil, vocii. Prin urmare, singurei unităţi căreia îţi poţi raporta eul de atunci. Sau, mai exact, eurile de atunci. Ţi-l aminteşti pe cel dinainte şi pe cel de după voce. Fiecare stă în cîte o piaţă identică pînă la ultima pietricică, în bezna din faţa bisericii mari.

— mişcă! — a fost primul cuvînt, o vreme nici nu l-au mai urmat altele, stăteai încremenit, ecoul plana deasupra ta ca un vultur pleşuv deasupra unui stîrv; sus, în tării, deasupra norilor albi, miţoşi, mînînd molcom, deasupra ţinutului nimănui din închipuirea noastră se mai auzea doar litera *i,* de parcă o sută cinzeci de copii s-ar fi înţeles să zică la unison: *i, i, i,* pe urmă nu s-a mai auzit nici atît, doar un pocnet repetat, ca acela al sticlelor desfundate brusc: ţi-ai întors capul, ai privit spre uşa bisericii, îngeraşii ciopliţi în lemn de deasupra intrării au chicotit

sau ţi s-o fi părut ţie? oricum, ai ciulit urechile şi în clipa aceea s-a auzit din nou pocnetul, pocnetul acela ciudat, parcă s-ar fi destupat o sticlă uriaşă cu un dop uriaş, iar vocea dinainte a repetat: mişcă!

mişcă!

mişcă!

mişcă!

mişcă!

mişcă!

de mai multe ori la rînd, apoi s-a auzit un fîşîit ca acela făcut de o duză pe un disc negru pe turaţia şaptezeci şi opt

rîsul unor fetişcane, susurul unei ape de undeva departe, miorlăitul unui cotoi în căutarea consoartei, huruitul unui tren la stînga

priveai îngeraşii de deasupra intrării în biserică

bărbatul se repezi spre uşa bisericii, dar aceasta nu se deschise, cei doi teroriştii au trasat din părţi linii în jurul lui, liniile porneau din automatele lor care împroşcau glonţe, atingeau şi sfîrtecau trupul ce le ieşea în cale, apoi s-au auzit bine şi rafalele

îngeraşii dădeau din cap vrînd parcă să şi-l deşurubeze, „pîn' la urmă şi Wajda ăsta al vostru e un coţcar!", îţi zisese la restaurant tipul cu barba neagră, „mare coţcar, nu glumă", „de ce? — ai făcut tu ochii mari — de ce-ar fi mai coţcar decît alţii, să zicem Resnais, Bergmann sau Jancsó?", „fiindcă nu întîmplător scoate în relief cruzimea teroriştilor tocmai la intrarea în biserică, reţine: *la intrarea în biserică,* iar asta contează foarte mult, contează enorm, enorm, am putea spune decisiv pentru un public cum e cel polonez!"

— mişcă! — a repetat vocea, de data asta mai domolită, mai amabilă, apa a continuat să susure, fetişcanele s-au pus iarăşi pe rîs, îngeraşii n-au încetat să dea din cap (deasupra intrării în biserică), huruiau trenurile, „huruiau în vara aceea trenurile militare pavoazate cu flori! — a zis vocea dinainte, pe cît posibil mai amabilă — fiindcă l-au asasinat pe Franz Ferdinand şi astfel a izbucnit războiul cel mare; 1914 a fost un an fast, a declarat Joyce, marele scriitor — aici vocea a amuţit, apoi, după o ezitare a adăugat: i se acceptase în sfîrşit o carte spre publicare"

îngeraşii dădeau din cap vrînd parcă să şi-l deşurubeze, dintr-o dată s-a luminat, uşa bisericii s-a deschis şi în prag a apărut Băiatul, la doi paşi în urma lui, Fata, „tot mai departe de cuvinte!"*, te-au salutat ei, după care s-au îmbrăţişat în faţa ta, s-au strîns în braţe cu mişcări eterice, îngeraşii şi-au acoperit ruşinaţi chipurile cu aripile, le-ai întors spatele şi ai privit în direcţia în care ţi se părea că se află vitrina cu pitici

— aici n-a vorbit nimeni — ţi-a zis Băiatul

— ai avut halucinaţii — a spus Fata

— în ultimul timp era previzibil că o să ajungi aici — a zis Băiatul

— ai tot vorbit despre visurile tale pînă nici tu n-ai mai putut distinge evenimentele reale de cele închipuite — a zis Fata

— ai mers pe stradă, ai întors capul şi l-ai privit într-o dungă, minute-n şir pe un bărbat în gri — ţi-a zis Băiatul

— aveai impresia că te urmăreşte — ţi-a zis Fata

* Titlul unui eseu de George Steiner. (N. trad.)

— şi ai născocit trucuri ca să te debarasezi de el, să scapi de el, te-ai ascuns pe sub porţile caselor, ai traversat curţi necunoscute, într-un gang ţi-au scuturat praful în cap, ai intrat în case străine, aveţi un pian de vînzare?, acesta era pretextul tău, pe urmă te-ai trezit din nou în stradă, între timp omul în gri dispăruse, însă răsărise acolo o brunetă cu batic roşu, iar tu ai fost convins că ei i se încredinţase misiunea de a te fila şi tremurai la gîndul că îţi este urmărită fiecare mişcare, asemenea unei bacterii puse sub microscop

— eşti filat — ţi-a zis Băiatul

— sufereai de mania persecuţiei, zău aşa — ţi-a zis Fata

— care, de-a lungul anilor, ţi s-a hipertrofiat luînd proporţii îngrijorătoare — Băiatul dădu din cap asemeni îngeraşilor de deasupra uşii deschise, cît pe-aci să şi-l deşurubeze —, bineînţeles, tu o ţineai sus şi tare că stai bine cu nervii, că ai nervi de oţel

— şi puneai pe seama importanţei persoanei tale faptul că eşti urmărit de fete cu batic roşu — ţi-a zis Fata — da, pe seama importanţei, şi n-ai fi suportat ideea că nu te afli în atenţia altora

— aşa s-au combinat în tine două lucruri: conştiinţa de sine malign hipertrofiată

— şi mania persecuţiei

— după aceea ţi-ai cumpărat papagalul

— şi l-ai învăţat ce minciuni să le spună celor ce te invidiau şi te prigoneau

— „luptăm pentru pace” — cîrîia papagalul întruna

cele două voci s-au contopit pe cînd Băiatul şi Fata stăteau în ninsoare, apoi din slavă a coborît un tanc de culoarea ciocolatei, cu o coroană de margarete atîrnată pe ţeava de un roşu sîngeriu — cum de n-or fi îngheţat margaretele în ninsoarea aia? —, Băiatul şi Fata s-au înălţat în văzduh ţinîndu-se de mînă, pluteau la o înălţime de doi-trei metri, au planat în jurul tancului şi au intrat apoi înăuntru, nici nu le mai puteai distinge vocile

— pe urmă ai căutat zile în şir instalaţii de ascultare montate în locuinţa ta

— ai răspîndit zvonul că pleci în vacanţă la mare şi te-ai încuiat în cameră

— şedeai în dreptul ferestrei cu perdelele trase, în casa pustie şi priveai lumina, lumina ce se strecura printre perdele

— aducea cînd cu domnul în gri
— cînd cu fata cu baticul roşu
— cînd cu bătrînul care îţi vînduse papagalul
— dar mai ales cu fata cu baticul roşu
— v-aţi cunoscut cu o seară înainte de a fi plecat la mare
— fata — şi asta ţi s-a părut suspect — a acceptat invitaţia de la bun început, a urcat la tine, s-a învîrtit prin casa pustie şi s-a mirat că n-ai nici un ceas
— asta se întîmpla, fireşte, după ce-ţi vînduseşi ceasurile
— tu şedeai pe jos, o urmăreai ostil, ai îndemnat-o să bea, erai curios să vezi de unde o să sară iepurele, voiai sa afli pentru cine lucrează
— fata a băut fără invitaţie specială, turna în ea romul pe care l-aţi cumpărat la litru de la autoservirea din centra
— aveai la tine doar douăzeci de lei, diferenţa a completat-o fata
— cine te-a trimis? — ai întrebat-o tu mai tîrziu, cînd romul se terminase şi amîndoi eraţi deja destul de făcuţi
— Dumnezeu din cer — a zis fata chicotind şi a început să se dezbrace
— întîi şi-a scos rochia
— tremura toată într-un furou negru la lumina becului şi te-a rugat să-i deschei sutienul
— de ce te dezbraci? — te-ai minunat tu, în timp ce te căzneai cu sutienul, din a treia încercare ai reuşit să i-l deschei
— tu ce crezi? — a chicotit fata învîrtindu-se cu sutienul în mînă, apoi a aruncat şi sutienul în colţ
— ce aştepţi? — te-a întrebat ea — ce aştepţi, aplauze? de ce nu te dezbraci? n-oi fi vrînd să-ţi dansez din buric? — şi scoţîndu-şi ultimul articol de lenjerie se învîrti în lumina care se revărsa asupra-i, era bronzată uniform, doar pe spate i se vedeau urmele bretelelor de la sutien, fredonă o melodie turcească, apoi se întinse pe jos, te trase la pieptul ei şi începu să plîngă aşa, din senin
— te-a întrebat ce crezi despre ea, nu cumva s-o crezi curvă şi a plîns, a plîns tot mai zgomotos
— nici nu ştii cînd a plecat, şi-a uitat în colţ o parte din boarfe
— pe cînd cugetai la toate astea în casa pustie (ţi se suna la uşă, în medie, de trei ori într-o zi, erai sigur că se întor-

sese fata după catrafusele uitate şi nu i-ai mai deschis) te treceau fiori

— şi ţi-era frică

— nici să adormi nu îndrăzneai

— stăteai culcat pe spate şi citeai cu glas tare versuri din Arghezi şi Brecht

— pe atunci nu mai ţineai legătura cu nimeni

— îţi părăsiseşi locul de muncă

— şi familia

— şi iubitele

— şi prietenii

— după lichidarea cărţilor ţi-ai vîndut pe rînd şi mobila şi discurile

— în rafturile goale ai pus pietre de rîu

— cîte nouă pe fiecare raft

— şapte pietre negre şi două albe

— în cele din urmă ai vîndut şi papagalul unui ţăran

— erai convins că e un papagal ipocrit, care înregistrează tot ce spui

— pe urmă te-ai aşezat în mijlocul camerei goale, cu faţa către perdeaua trasă, iar în jur ai răsfirat coli albe de hîrtie

— ai prins muşte, le-ai străpuns cu un ac şi le-ai dat drumul pe colile albe, urmăreai dîrele, cărările întortocheate, marcate cu sînge, ale vieţii lor trecătoare

— unele dîre aduceau cu cizma italică

— alteori cu o cruce

— în halul ăsta te-a găsit şi poştaşul cel zălud

— l-ai observat de-abia cînd s-a aşezat lîngă tine rînjind

— şedeaţi unul lîngă celălalt privind muştele

— brusc l-ai întrebat cu o voce tăioasă: ce vrei?

— la care şi-a luat tălpăşiţa din cameră

— l-ai auzit coborînd treptele în goană

— în noaptea aceea ţi-ai desfăcut bagajele şi ţi-ai adus manuscrisele în orăşelul acesta

— fiindcă o mare parte din roman o aveai gata

— şi ai simţit că dacă nu mai rezişti te cureţi

— te scrînteşti definitiv

— ca poştaşul ăla zălud

— care a fugit pe scară în jos ca scos din minţi, crezînd că după muştele străpunse lui îi vine rîndul

— ca barmanului de la cabană

— care se crede Isus Cristos, neistovitul mîntuitor al omenirii, doar că împuţita asta de omenire e sătulă de mîntuiri

— ai simţit că nu mai suporţi

— nu mai suporţi, nu mai suporţi, nu mai suporţi

— că eşti sătul

— ca eşti vlăguit

— de fapt din cauza asta am un număr pe mînă

— din cauza asta te-am contrazis şi de asta am fugit după tine pe stradă

— fiindcă bodogăneai întruna

— de exemplu că ai fi copilul unei epoci, al unei epoci noi, care nu deosebeşte oamenii pe motivul că unii au pielea albă, iar alţii o au galbenă, că unii provin dintr-o rasă, iar alţii din alta

— tu n-ai cum să fii rasist, nici antisemit, ai zis sus şi tare, cu mîndrie

— pe vremea cînd încă aveai prieteni şi le comentai viaţa ta

— ai zis de o mie de ori sus şi tare că, în fond, generaţia ta priveşte lumea cu totul altfel, fie şi numai pentru faptul că în lumea în devenire din ziua de azi unele concepte s-au golit de orice conţinut

— la începutul erei celei noi

— la început de tot

— sînt golite de orice semnificaţie concretă

— iar tu unul eşti foarte mulţumit de situaţiile nou create, nu eşti tendenţios de fel, judeci lumea după un singur criteriu şi anume dacă pricepi sau nu despre ce este vorba

— dintr-un asemenea motiv ai împărţit omenirea în doua

— şi te amuzai cînd se minunau de tine

— fiindcă îţi jucai rolul întruna

— erai convins că te urmăresc şi disimulai mereu

— despre persoana ta ai mai predicat că în tine, spre exemplu, spiritul atinge cota maximă a virtualităţii sale, de aici rezultînd că tu eşti o apariţie tipic tragicomică a epocii şi a maladiei*, doar ai de trăit astfel încît să ştii mereu şi în chip limpede că nu există speranţe, totul e lipsit de sens, fiindcă are un sfîrşit

* Joc de cuvinte în original: *kor* (epocă) şi *kór* (boală). (N. trad.)

— bodogăneai
— şi mîncai rahat
— de toate pentru toţi
— iar dacă cineva ţi-o spunea de la obraz, te supărai
— considerai asta atac la persoană
— experimente literare! — îţi venea să strigi
— experimente literare!
— daţi-ne libertatea de a experimenta în textele noastre
— băteai în tam-tamurile imaginaţiei
— şi îi jigneai pe toţi, cunoscuţi ori străini
— în numele unei purităţi impersonale doar de tine ştiută
— pe care, întrebat fiind ce este ea în fond, n-ai fi putut-o defini precis, fiindcă şi pentru tine era o nebuloasă
— luptăm pentru pace, cîrîia papagalul cînd te întoarceai acasă (pe cînd îl mai aveai), dar tu îl acopereai cu husa neagră şi pufneai în rîs (cînd erau şi alţii de faţă)
— asta se întîmpla, fireşte, după ce terminaseşi cu Ági
— fiindcă aşa a fost să fie
— nu fă mutra asta tembelă, din punctul tău de vedere impertinent şi retrograd asta ţine, nu-i aşa, de un viitor apropiat, de acel segment temporal care se va actualiza de aici înainte, de acea regiune temporală ce urmează de acum încolo şi care îndeobşte este numită viitor
— nu fă mutra asta tembelă, dacă nici acum nu pricepi nimic, îţi putem aduce, eventual, un scăunel şi cîteva cuburi fermecate (tînjeai după ele la vîrsta grădiniţei) şi îţi putem instala şi-o grădiniţă la faţa locului
— şi după ce te vei fi jucat cîteva ore, vom putea discuta, de exemplu, despre lume şi cu ocazia asta vei putea aduce vorba şi despre internaţionalismul pe care îl tot pui pe tapet
— şi despre patriotismul tău
— încăpăţînarea ta de mameluc
— loialitatea ta
— spiritul tău revoluţionar
— ţelurile tale
— să discutăm, să discutăm, să discutăm
— să spunem totul
— să ne străduim a prinde în mreaja cuvintelor inefabilul, inexprimabilul

— doar şi tu ai susţinut că soluţia nu poate fi oferită de nimic altceva, dacă într-adevăr există o soluţie

— tu crezi în ea, conform gîndirii tale întotdeauna trebuie să crezi în ceva

— şi ai mai spus — pe vremea cînd încă stăteai de vorbă cu lumea — că ar trebui să ţii o cuvîntare stînd pe pervazul unei ferestre de la etajul nouă

— astfel hăul ce s-ar căsca sub noi ar imprima cuvintelor greutatea cuvenită

— şi întrebai întotdeauna: de ce nu se aude tropăitul oamenilor de zăpadă încolonaţi pe autostradă?

— să zicem la fel de tare ca cel al unei companii de SS-işti mărşăluind pe un drum identic.

S-a înseninat. Avioanele brăzdau cerul senin în lung şi-n lat. În văzduh pluteau manifestele, au acoperit toată piaţa, au acoperit tancul în care, pesemne, Băiatul se săruta cu Fata, sau poate că dormeau, fiindcă nu se auzea nici un foşnet; fulguiau manifestele asemenea ninsorilor din copilăria ta, erai întins pe patul de sub fereastră, iar cortina de zăpadă, uniformă şi totuşi din ce în ce mai groasă, a ascuns lumea privirilor tale, a acoperit-o cu totul, nu se mai zărea nimic prin ea, se făcuse un zid, un zid ce te separa de lume; fluturau manifestele, fulguiau amintindu-ţi de ninsorile copilăriei, erau cît pe-aci să te acopere şi pe tine, aveau, cine ştie de ce, mireasma liliacului, mireasmă nefiresc de îmbătătoare, mireasmă aproape supărătoare, treceai prin această mireasmă de liliac făcîndu-ţi vînt, croindu-ţi drum printre manifestele ce fulguiau în jurul tău ca şi cum te-ai fi rătăcit, dar această rătăcire se confunda cu siguranţa, da, cu siguranţa, te simţeai ca şi călare pe un cal, sau la volanul maşinii, de parcă de tine ar fi depins să stea şi ninsoarea cu manifeste, era plină de siguranţă această hoinăreală, mişcările tale nu mai erau stîngace ca de obicei, brusc te umpluseşi parcă de viaţă, îţi simţeai bătăile inimii, le simţeai în gîtlej, acum în tine sălăşluia puterea, o senzaţie nedefinită puse stăpînire pe tine, ştiai că urma să se întîmple ceva, urma să se întîmple ceva şi asta va da un sens nou unor lucruri neînţelese pînă atunci, ar da un sens nou şi acelei nopţi, iar pînă în zori totul va deveni inteligibil, limpede ca lumina zilei ori ca un exerciţiu odată rezolvat, Fata şi Băiatul vor ieşi din tancul care s-ar înălţa în văzduh dispărînd din senin,

cei doi te-ar lua la braţ şi aţi porni împreună la plimbare într-o armonie desăvîrşită, pînă la restaurantul din care spălaseşi putina cu o zi mai înainte iar ei te urmăriseră, aţi plăti consumaţia restantă, aţi bea o cafea cu guler din cănile vechi amintind de sfîrşitul veacului trecut, ronţăind kugelupful* crocant, v-aţi privi complice, cu surîsul celor iniţiaţi pe buze.

Cam pe-aici ajunseseşi în vis — schiţînd începutul zilei următoare într-un mod, să recunoaştem, destul de schematic, cînd l-ai zărit pe poliţist. Te-a observat şi el, a pornit către tine, i-ai făcut semn cu mîna, s-ar putea să ai necazuri, ţi-a trecut prin minte: ce-o să zică dacă dă peste tanc, îi arestează şi pe Băiat şi pe Fată, dar, pînă să te întorci, să-i previi cu un ţignal, tancul dispăruse, rămăsese în locul lui doar coroana împletită din margarete. Din senin şi la fel de incredibil ca tancul au dispărut şi manifestele, la fel şi avioanele, a dispărut şi lumina făcînd loc întunericului. Ştiai că poliţistul se apropie, dar n-ai schiţat nici un gest, n-aveai chef s-o ştergi, ăsta e adevărul curat, n-aveai chef cîtuşi de puţin, ştiai că totul ar fi în zadar, nu poţi fugi mereu, în plus, unde să fugi, încotro, nu poţi extinde mereu pînă la infinit limita unei clipe, tu ai încercat asta, ai vegheat întruna, ai trăit mereu în expectativă aşteptînd un semnal, la auzul acelui zvon totul se va schimba şi totul va avea un sens, aceste clipe îţi vor justifica anii risipiţi aiurea, vor justifica totul.

Ai stat locului şi ai privit spre locul unde bănuiai că ar fi poliţistul, ai fi avut oare un loc de refugiu? În tine erau urmăritorii tăi şi în tine erau şi fugarii.

Ai lăsat în urmă biserica, tancul ce se volatiliza, coroana cu margarete ofilite, Băiatul şi Fata despre care nu mai ştiai nimic, nici despre tanc nu ştiai unde dispăruse, a rămas în urmă şi poliţistul care te căuta pe întuneric, ai lăsat în urmă şi oraşul care nici nu există, este neverosimil, existenţa lui nu este deloc verosimilă, iar, dacă există, atunci tu n-ai trecut pe acolo nicicînd, nicicînd, nicicînd, tu toată viaţa n-ai făcut altceva decît să stai la o masă, cînd cu spatele la fereastră, cînd cu faţa la ea, ai stat la masă (la Masă!) şi ai privit.

* Cozonac vienez. (N. trad.)

A şaptea secvenţă:

Mă plimb pe un cîmp pustiu. Parcă ar fi fost desţelenit pînă la ultimul fir de iarbă. Şi parcă ar fi fost pîrjolit. Pămîntul e cenuşiu, tern şi străin ca un peisaj selenar. Cîteva smocuri de iarbă carbonizată par să mă contrazică în timp ce privesc în jurul meu încercînd să mă orientez, să realizez cum de am ajuns aici. Nu-i lucru uşor, fireşte. Nu-mi vine în minte nimic. Parcă mi-au spălat creierul cu leşie, mă învîrtesc ca un idiot, mă tot învîrtesc şi nimic nu-mi vine în minte, un punct minuscul de care eventual să se lege următoarea verigă a lanţului, silindu-mi mintea să-şi reia activitatea, să lichideze conspiraţia ce o ameninţă, premisele acestei situaţii, nu putem scăpa de pe această cîmpie dacă nu aflăm cum anume am nimerit aici. Raţiunea singură ne poate ajuta.

Privesc în jur. Cîmpul e pustiu pînă în zare. Nicăieri un copac, un tufiş, o fîntînă cu cumpănă. Nimic. Deasupra mea dau roată nişte păsări negre, diforme, cu umbre parcă desenate de nişte ace subţiri. Se lasă jos la oarecare distanţă, lovesc glia cu clonţul ca nişte toboşari ai vreunei secte africane. Se apropie tot mai mult. Umbrele hidoase descriu deasupra mea cercuri din ce în ce mai mici. Îmi strîng capul în mîini, mă concentrez. Poate că, dacă aş aprinde un foc mare, cineva m-ar observa. Ar putea trece şi vreun avion, doar n-am ajuns la capătul lumii. Îmi scotocesc buzunarele cu înfrigurare, plin de speranţă, dar nu dau de chibrituri. Nu există nici vreascuri. N-am cum face focul. Păsările se apropie tot mai mult. Mă cuprinde sfîrşeala, printre umbrele mişcătoare mă simt ca un şoarece prins în cursă.

Dintre norii cenuşii se iveşte soarele. Străluceşte orbitor ca în zori, la trezire. Umbrele păsărilor se ascut. Mă urnesc din loc. Cercul umbrelor mă urmează chiar şi în salturi. Cînd mi se pare că s-au apropiat nepermis de mult îmi ridic privirile, bat din palme, le alung, tropăi, dar nici asta nu pare să le impresioneze. Pînă să-mi treacă prin minte ce-ar fi dacă s-ar sătura să se tot învîrtească prosteşte şi s-ar năpusti asupra obiectivului vizat — asupra mea! —, se aude un tropot. Tropot de cai. Păsările se înalţă lin, descriu încă un cerc, dispărînd apoi înghiţite de carpeta cenuşie a firma-

mentului. Umbrele spălăcite mai pendulează pe nisip, ca dovadă a faptului că nu, încă n-au plecat, încă n-au renunţat la mine.

Întorc capul spre locul de unde se aude zgomotul. Se apropie trei cai, însă numai unul are călăreţ în şa. Apropiindu-se, disting o mogîldeaţă care încalecă un alt cal. Mai mult ca sigur e un copil, îmi zic şi îmi vine să rîd. Al treilea cal e slobod.

Îmi dă prin minte că ar trebui să încalec pe calul pohodnic pînă să mă observe ei. Pe cal aş răzbi oricum mai uşor afară din cîmpia asta blestemată.

Abia apuc să mă feresc din calea lor. Totul se derulează fulgerător, ca într-un film. Pe un cal zăreşti un bătrîn cu chelie, în haine albe, impunător, parcă ar asta în fotoliul de la birou. Pe celălalt cal nu e un copil, ci o blondă diafană. Bătrînul îmi face semn cu un gest hotărît, ca unei rude pe fereastra compartimentului. Fata rîde dezvelindu-şi dinţii sclipitori, îi spune ceva tovarăşului ei de drum, pufneşte şi el în rîs, strigă la mine, vorbeşte clar, inteligibil ca un crainic de radio, dar pînă să-mi vin în fire uit ce-a vrut, îmi rămîne în minte doar dicţia lui. Şi ochii mari, dilataţi, ai fetei.

Trec în galop mai departe, mă iau după ei suduind. Din cînd în cînd îşi întorc capul, parcă a îndemn, iar fata rîde cu gura pînă la urechi. După un timp se satură şi de asta, dau pinteni cailor şi dispar fără urma. Mai alerg o bucată de vreme, cămaşa mi se năclăieşte pe spinare, îmi curge năduşeala de pe frunte, mi se înmoaie picioarele, mă lasă, mă prăvălesc, dau cu ţeasta de pămînt uscat, tare, umbrele se năpustesc asupra mea, aud croncănitul păsărilor la doi paşi de mine; îmi ridic privirea spre soare, cerculeţe aurii îmi joacă prin faţa ochilor care mă ustură, lei minusculi, cu coama în flăcări, sar prin cerculeţele aurii, fata de adineauri îi îndeamnă cu strigăte într-o limbă necunoscută, clonţul unei păsări acoperă dintr-o dată soarele, privesc ameninţător la păsăroiul ceva mai mare decît un curcan şi care pute ca un dihor, îi văd ura pîlpîind în flăcările galben-verzui ale ochilor, pînă să mă lovească cu clonţul izbutesc să-i înşfac gîtul, i-l strîng cît pot, dar sînt atacat de-o altă pasăre, dau cu piciorul în ea, pe burtă îmi aterizează încă una, se strîng ciorchine în jurul meu, una îmi sfîrtecă piciorul,

alta mîinîle. De groază, mă trezesc crispat, ud leoarcă, pledurile sînt undeva pe jos, stomacul îmi dîrdîie de parcă aş fi vomat şi deodată mă asurzeşte un duduit straşnic, ticăitul monoton al ceasurilor mele

te opreşti

îţi ridici privirea

eşti singur în pat

camera întunecată te înspăimîntă

apoi continui discuţia, amuţeşti din nou, pe urmă, după o clipă de gîndire continui

odată, în copilărie — căci într-o vreme (o, Doamne! într-o vreme!) aşa îţi începeai confesiunile ce aveau rolul unor preludii cît se poate de banale, uşor frivole, dar tinzînd spre esenţial, iar în acest context, misteriosul tărîm al timpului era dominat de copilăria devenită ţinutul trîndavei fericiri, al ingenuităţii iresponsabile, al iresponsabilităţii şi al iubirii ingenue; moţăiai printre tufele de coacăze din grădina bunicii cuminte ca un îngeraş, nu-ţi păsa de nimic, pe atunci îţi permiteai luxul ăsta la limita tensionată dintre cunoaştere şi intuiţie, cînd încă nu ştiai unde sfîrşeşte realitatea şi unde începe visul; vara, în curtea unde bîzîiau muştele căţărîndu-se printre ridurile bunicii adormite ce trasau parcă harta Europei, luptînd în tranşeele acestor riduri cu bătrîneţea ce se apropia în chip inevitabil şi care începea să-i ningă părul negru ca pana corbului; cînd coteţul din capătul curţii devenise un vas de război inamic iar tu te făcuseşi una cu pămîntul ceva mai departe, printre roşii, pîndind tufele din grădina alăturată, acolo unde singurul tău duşman şi prieten (în clipa aceea duşman) trona, ca să foloseşti un eufemism, şi acum îi poţi spune discret pe nume, J, chiar aşa: J, numindu-l pur şi simplu doar cu o literă

dar J, singurul tău prieten (în clipa aceea duşman), contraamiralul flotei spaniole de vizavi, căpitan şi timonier al unei fregate de clasa întîi era mult mai disciplinat decît tine, stătea nemişcat de cîteva minute bune, tufele din grădina alăturată unduiau sub o adiere lină, încărcată de mister, ce aducea mai degrabă a boare decît a pală de vînt, J era mai disciplinat decît tine sau poate că pur şi simplu adormise sub roşiile zemoase, pe pămîntul încălzit de soare? să-l fi copleşit zelul? nu pentru prima oară, de altfel, în istoria războaielor voastre

şi iarba era mai moale în grădina vecinilor, fiindcă proprietarul, căruia bunică-ta, ca toată lumea din sat, îi zicea Văduvul (după moartea nevesti-si nu se mai însurase), îngrăşa în fiecare an pămîntul cu bălegar, iar vara puteai trage la aghioase în iarba deasă, printre firele mătăsoase de iarbă se tîrau rîme grase, vă era silă de rîme, chiar dacă nu v-o mărturiseaţi, vă era groază de ele, nu îndrăzneaţi să le apucaţi decît cu mănuşi şi o dată te-ai crucit văzîndu-l pe J cum apucă una cu mîna goală, e drept, pe urmă s-a tot frecat cu fel de fel de săpunuri, pînă şi bunică-ti i s-a părut suspectă treaba, deşi ea era cea care vă îmboldea: spălaţi-vă pe mîini, ştrengarilor, spălaţi-vă; dar de cele mai multe ori, cînd nu se uita la voi, treceaţi peste spălat

ce-i drept, pentru o îngheţată merita să prinzi şi rîme; bunicul lui J vă dădea bani, hîrtii mototolite de trei lei, pentru cîte zece-douăsprezece rîme aduse în cutii roşii de sardele, nu vă rămînea decît să aşteptaţi apariţia căruciorului în capul străzii, peste cîteva clipe răsuna chemarea: „ia îngheţata! ia îngheţata!”, o rupeaţi la fugă, tînăra cea blondă vă cunoştea şi, făcîndu-vă discret cu ochiul, vă punea un pic mai mult în cornetul crocant, pesemne că nişte neiniţiaţi nici n-ar fi observat asta, însă voi ştiaţi că fata vă simpatizează, fapt pentru care îi distribuiaţi un rol important în bătăliile voastre, ea era regina din insula pe care urma s-o cuceriţi, pentru ale cărei graţii se duelau întîi cu pistoalele, apoi cu săbiile cei doi amirali, tu şi J, după care învingătorul se putea ghiftui cu îngheţată pe săturate

printr-o înţelegere tacită, acesta era unicul şi adevăratul scop al duelului, de ţi-ai putea aminti odată cum o chema pe regina voastră, era o blondă frumoasă, purta sandale romane, rochia albastră de stambă i se mula pe coapse în bătaia vîntului şi o dată aţi văzut-o printre tufele de pe malul rîului împreună cu un fotbalist, cel puţin aşa vorbea lumea despre bărbatul acela, că ar fi fotbalist; Marika sau Julika (cam aşa trebuie s-o fi chemat) se întinsese pe jos resemnată, supusă, cu rochia albastră de stambă lîngă ea, curios, mai avea sandalele în picioare, iar fotbalistul îşi făcea de lucru cu sutienul ei, mai mult de atît însă n-aţi putut vedea, fiindcă J a alunecat şi tipul cel înalt, ştirb şi-a ridicat privirea, s-a uitat spre voi, aţi şters-o tîrîş-grăbiş, ca la venire, iar după aceea ai visat scena aia de foarte multe

ori, dar pînă să dea jos fotbalistul sutienul cel negru te cufundai în somn şi te trezeai mereu cu ochii legaţi, poate chiar cu sutienul, şi-l auzeai pe fotbalist chicotind batjocoritor, după care Marika ori Julika, frumoasa vînzătoare blondă, regina încă neîncoronată a insulei voastre, striga după ajutor „ajutaţi-mă amiralilor — ţipa ea —, ajutaţi-mă", dar nici tu, nici J, sosit tocmai atunci, nu puteaţi face nimic

acum, în schimb, bunica se clinteşte, îşi trece peste faţa mîinile uscate ca iasca, muştele verzi, mari, se risipesc speriate bîzîind în jurul ei, ea aruncă o privire spre vasul tău de război, pentru ea coteţul orătăniilor, apoi îşi acoperă faţa cu un ziar şi îşi continuă somnul, te uiţi la ea şi începi să te tîrăşti îndărăt prudent, cu picioarele înainte, sub nasul tău două roşii mari concrescute ca cei doi porumbei de pe vederea expediată de mama de la băi, îţi dau ideea, le rupi şi le arunci într-un tufiş la vreo zece metri de tine, J înghite momeala ca de obicei (care va să zică nu doarme), începe bombardamentul, restul e o joacă, stabileşti locul de unde bombardează şi îl urmăreşti liniştit, constaţi că nu foloseşte ca muniţie numai prune verzi, ci şi mere putrede, după care porneşti prudent, ocolind poate exagerat de mult către locul de unde trage

se lasă din nou liniştea, nu se mai aude nici musca, n-auzi nimic, te tîrăşti din ce în ce mai repede, plin de elan, ştii că în gard trebuie să fie undeva o gaură folosită şi de cîinii vagabonzi, iar prin această gaură, ce e drept, cu preţul unor minute îndelungate, poţi pătrunde în curtea Văduvului fără să te simtă nătăfleţul ăla de J

ajungi la deschizătură, arunci o privire si dincolo, spre grădina celuilalt vecin, a lui Albi, zăreşti o mulţime de oameni adunaţi în vale, dai naibii gaura, la fel şi pe J, mai arunci totuşi un castravete acolo unde aruncaseşi mai devreme roşiile, J îşi reia bombardamentul, o iei din loc rîzînd în sinea ta, prudent ca şi pînă acum spre grădina lui Albi, ce-i drept, de data asta castravetele a căzut un pic mai încolo, prostănacul n-are decît să creadă că ţi-ai schimbat şi tu poziţia, ajungi la gardul celălalt, o simplă plasă de sîrmă pe sub care te poţi strecura cu uşurinţă, însă mai ai de străbătut doitrei metri în cîmp deschis, dacă s-ar ridica, precis că te-ar vedea, însă n-auzi nici un strigăt de luptă, nu se ridică, ci trage cu praştia şi bombardează locul unde bănuieşte că te

ascunzi şi te ţine de dobitoc şi laş fiindcă nu ripostezi la atacul lui, eventual începe să bănuiască şiretlicul şi nu îndrăzneşte să mai mişte, dar deloc nu îndrăzneşte

de-acum poate să facă ce-o vrea, poate să şi danseze ca pieile roşii, că tu ai şi ajuns la tufele de roşii, încă un pic şi iată-te în porumbişte la adăpost; aici ai mai multe puncte din care poţi vedea ca-n palmă, ca dintr-o lojă, valea, locul de popas al circurilor ambulante, locul de desfăşurare a meciurilor de fotbal dintre flăcăii satelor învecinate, de regulă la aceste meciuri trebuie să stai în spatele porţii celor cu tricouri roşii, iar J în spatele celeilalte porţi, încă nu vă bagă în echipă, dar atît Gherman cît şi tractoristul cu faţa plină de coşuri (ei sînt căpitanii echipelor!) au gînduri mari în ce vă priveşte, de aia vă mai arată din cînd în cînd cum să fentaţi, cum să trageţi la poartă, să deposedaţi şi chiar dacă, pierzîndu-şi răbdarea, vă mai trag cîte un şut în fund, în general sînt mulţumiţi de voi şi declară cu mîndrie că voi sînteţi baza echipei de tineret-rezerve, fiindcă ceilalţi băieţi de vîrsta voastră nici n-au curaj să dea cu piciorul în minge

în vale e acum mare freamăt, desigur, dacă ai avea binoclul la tine ţi-ar fi mai uşor, ai putea vedea mai clar ce se petrece acolo jos, da' ce să faci?, bunica l-a pus bine, iar aseară ţi-a zis că pînă n-o să mănînci şi tu ca lumea nu-l mai pupi, „eu unul mănînc ca lumea, bunico — i-ai spus tu necăjit —, mănînc aşa cum m-aţi învăţat, cu furculiţa în stînga, cuţitul în dreapta şi fără să hăpăi supa", bunica a pufnit în rîs, ţi-a tras uşor o castană, însă ţi-a luat binoclul „mănînci tu ca lumea, băiete — s-a corectat ea —, dar fără poftă, pînă nu-ţi vine pofta de mîncare nu mai vezi binoclul"

fireşte, ar mai fi o soluţie, tresari, să şterpeleşti binoclul nu pentru mult timp, să zicem o jumătate de oră, aseară bătrîna l-a pus în dulap, te-ai smiorcăit tu, dar ai urmărit-o să vezi ce face, l-a pus între cearşafurile cu mireasmă de levănţică, te tîrăşti în grabă înapoi, dar n-o mai ei, la adăpostul roşiilor, către plasa de sîrmă, ci în sens opus, cîţiva metri şi acareturile te ascund privirilor cercetătoare ale lui J, dacă o mai fi stînd la pîndă, te ridici, o rupi la fugă, ai noroc, ograda e pustie, nu se vede nici cîinele Pajtás, slavă

Domnului, o fi dînd iama prin vecini la găini, duşmanii lui dintotdeauna, într-o clipită ai şi ieşit pe poartă şi te furişezi pe a voastră, bunică-ta mai doarme, în grădina de alături o tufă se mişcă în chip suspect, aha, domnul J cîntăreşte situaţia şi porneşte în căutarea ta, or să mai treacă minute bune pînă să se hotărască, tolomacul, scuipi plin de tine, îl dispreţuieşti profund, asta-i realitatea, tu ai şase ani, iar el e doar un mucos analfabet de cinci ani, sări înăuntru pe fereastră, ai avut dreptate, dulapul nu e încuiat, binoclul se află la locul lui sub cearşafuri, îl înfăşori într-un batic înflorat roş-albastru şi tuleo pe drumul pe care ai venit, abia apuci să te-furişezi în porumbiştea lui Albi, cînd o auzi pe nevastă-sa, „măi Albert, unde-o fi javra aia nenorocită? măi Albert, pe unde-o fi hoinărind jigodia aia, măi Albert?", „după vreo pisică vagaboandă — auzi vocea de stentor a lui Albi —, după vreo pisică, precis"; închizi ochii, gata-gata să-ţi sară inima din piept, te odihneşti lungindu-te pe jos, pe urmă scoţi binoclul şi-l duci la ochi.

— De ce mi-ai povestit coşmarul ăsta? — auzi din spate. Nu te întorci, dai din cap, apuci sticla de vodcă, bei pe-nerăsuflate, băutura îţi arde gîtlejul, îţi simţi stomacul con-tractîndu-se spasmodic, urmează greul, senzaţia de vomă ur-cîndu-ţi în gît. Pui sticla de unde ai luat-o. Îţi tremură în mînă ca bătută de vînt; ca undiţa în mîna unui pescar ra-molit, senil.

— Nu te-ai schimbat deloc! — îţi zice vocea. Atunci erai exact ca acum. Imprevizibil! Niciodată nu se putea şti ce-i adevărat în spusele tale şi ce e invenţie, ca să pară lu-crurile mai interesante. Erai imprevizibil şi la joacă. O dată,, n-am uitat nici pînă azi, te-am aşteptat în grădina Văduvului, am tras două rafale în plin şi mă gîndeam că în sfîrşit am cîştigat şi eu o bătălie, cînd colo tu dispăruseşi, nu-. mai erai de mult acolo unde credeam eu.

— Bea — îi zici tu moale. Bea, băieţică, hai să dăm naibii tot restul.

— Tu ai început — zice vocea. Ne adunăm iar după douăzeci de ani şi-mi zici să lăsăm totul baltă. Ce să lăsăm baltă? Ceva de care nici nu ne-am apucat? Ţi-l aminteşti pe nenea Samu? — J se ridică, face cîţiva paşi prin cameră.

Are mersul sigur deşi un pic greoi. În America s-a mai îngrăşat

— Pe bătrînul lup de mare? — te înseninezi. Cum să nu! Mereu ne întreba: ştiţi voi ce i-a spus Dobó István lui Bornemisza Gergely* cînd s-au întîlnit prima oară?

— Flăcăul să n-aibă teamă, asta-i tot — spune J dintr-o suflare. Ce se mai aude cu bătrînul?

— A plecat din sat.

— El ne-a învăţat să scriem, ţii minte? Tu aveai patru ani jumătate iar eu trei ani şi opt luni. Că între noi nu sînt decît...

— Zece luni diferenţă — te amuzi în continuare şi vrei să-i umpli paharul lui J.

— Prefer whisky — îţi zice. Nu-mi place vodca. E prea tare.

— Bine — îi pasezi paharul pe care tocmai voiai să i-l umpli. Ciocniţi. — Mă bucur că te văd — îi zici pe un ton studiat, din care să nu răzbată vreun sentiment.

— Şi eu — zice el. Căci iată cîte lucruri mai ies încă la iveală!

— Cum adică? — înmărmureşti tu.

— N-aş fi crezut vreodată c-o să ajungi să crezi în superstiţii.

— De unde ai mai scos-o şi pe asta? — te surprinde şi în acelaşi timp te provoacă ironia lui. M-ai înţeles greşit. Nu cred în superstiţii.

— Ba da — se înverşunează J exact ca în copilărie, sculîndu-se în picioare.

Ce ai în faţa ta?

Un bărbat solid, cu părul blond, limbajul uzual anexează unor asemenea dimensiuni un singur atribut: acela de hăndrălău, pe care eventual îl completează cu acela de surîzător (stingher? stîngaci?). E cam cît tine, de un metru optzeci şi cinci-optzeci şi şase, în white jeans, gulerul mare, rotund, la modă acum, al cămăşii de un alb imaculat i se răsfrînge peste pulovărul bordo, destul de ros, îşi suflecă mînecile, cît să i se vadă antebraţele neplăcut de păroase, are pantofi galbeni, i se văd şi şosetele portocalii, cînd îşi

* Personaje din romanul *Stelele din Eger* de Gárdonyi Géza. (N. trad.)

duce genunchii la bărbie, lîngă uşă e geanta lui neagră de piele, cu o curea lungă ca cele de la porthartul ofiţerilor, maşina o are pesemne parcată în stradă, în faţa casei. În geantă are actele şi probabil fotografii de-ale lui, de-ale părinţilor, eventual cele ale unor fete, iar în maşină catrafusele, vreun sacou sau un spencer, o canadiană, nişte alimente. N-ai idee pe unde şi-o fi lăsat nevasta. Îţi torni vodcă, iar el pune mîna pe sticla de whisky. Zăreşti diligenţa de pe-etichetă cînd duce sticla la gură. Îi urmezi exemplul, parcă nici nu te mai arde chiar aşa tare gîtlejul. Îl priveşti din nou pe J. Pare mai împlinit decît tine, deşi, categoric, nu e genul despre care să afirmi că e burduhănos. E mai degrabă bine legat, vînjos ca un tăietor de lemne. După plecarea lui în Canada, multă vreme ai crezut că J o să se facă tăietor de lemne şi într-o duminică o să vină după tine cu un avion alb, o să te ia şi o să te ducă pe malul marelui lac, o să locuiţi cu două blonde într-un cort şi în fiecare dimineaţă o să tăiaţi arbori, iar femeile or să vă cînte ca să vă ţină de urît. Cînd au plecat, tu aveai opt ani iar el şapte şi, după cum ţi-a relatat adineauri, de cum sosise în vizită, de la primul pahar de whisky, învăţase să înoate după ce unchiu-său de acolo îi făcuse vînt în piscină; la început s-a dus ca toporul la fund, a deschis ochii şi a privit monezile licărind alburiu pe fundul verzui al piscinei; zece ani a făcut înot de performanţă, s-a lăsat doar înainte de începerea facultăţii, voia să se facă inginer, a avut de învăţat mult. Pe-atunci era deja în S.U.A. J nu ţi-a mai povestit de ce se mutaseră din Canada. În fond, nu asta te interesa şi chiar că nu are deloc de-a face cu conformaţia lui. Important e faptul că a ajuns jucător de fotbal american la Boston şi practică acest sport frumos pînă în ziua de azi. „Asta e la ei cum e fotbalul la noi”. La început v-a pufnit rîsul, că J încă mai zice „la noi”, toţi aceşti ani nu l-au învăţat să-şi aroge cu superioritatea-i înnăscută noua patrie în care trăieşte şi practică un sport; văzuse totuşi nişte meciuri la Paris, însă rugby-ul francez şi într-un sens mai larg cel european raportate la fotbalul american aduc cu un monument prăfos dintr-o piaţă de urbe anonimă pus faţă în faţă cu Statuia Libertăţii din New York. Ai dat ostenit din cap şi-atunci ţi-a spus că e însurat de cîţiva ani buni. Încă n-au copii, dar nevastă-sa e divină; ţi-a arătat o femeie zveltă,

subţire, a scos fotografia din buzunarul de la spate, era caldă, lipicioasă, nu-ţi venea să pui mîna pe ea şi ai lăsat-o pe masă. Poza părea să fi fost făcută toamna într-o grădină, femeia privea spre obiectiv într-o rochie albă, sprijinindu-se de o rachetă de tenis, părul blond i se revărsa peste umeri, era respingător de rigidă, indiferentă, „pe atunci încă nu ne cunoşteam — te-a anunţat J zîmbind —, poza a fost făcută în grădina părinţilor ei, undeva la ţară", ai uitat numele orăşelului de cum l-a rostit, nu prea te interesa de fel, pe cine-ar putea interesa un orăşel american? şi cine i-ar putea reţine numele? Mintea ţi-era preocupată de numele femeii, literele i se risipeau care încotro, „m" îl fugărea pe „a", iar „y" făcea o tumbă şi se ascundea din calea lui „r" cel cu triluri prelungi. Mary — ţi-ai zis în cele din urmă obligînd literele plecate haihui să revină la ordinea iniţială, Mary, ţi-ai închipuit-o călărind prin preerie cu pletele în vînt. Te-a surprins şi pe tine întrebarea pe care ai putut-o pune: „de ce n-aveţi copii?" J s-a crispat, ai înţeles că n-ar fi trebuit să-i pui această întrebare, te-ai scuzat cu un zîmbet, dar el s-a stăpînit şi ţi-a spus că deocamdată n-au nevoie de copii, nici nu pot concepe una ca asta, ai dat din cap ca prostul şi ai sesizat doar mai tîrziu că trecuse de la persoana întîi singular la plural, ca şi cum „noi", pe care îl accentuase şi nevastă-sa coborîtă din poză şi postată în spatele lui l-ar fi protejat împotriva cuiva. Ai dat din mînă şi l-ai liniştit că nici ţie nu ţi-ar trebui copii şi, ca să salvezi cît de cît situaţia, i-ai povestit visul care te obseda. Ai complicat totul pe cît posibil, făceai totul ca să divaghezi, ai insistat pe unele părţi contînd pe faptul că şi pe J l-or fi interesînd teoriile la modă despre magie şi că va fi absorbit de cele întîmplate în visul tău. Dar n-a fost aşa, iar tu ai revenit la grădina dinainte, i-ai povestit ce se întîmplase pe cînd el te vînase şi-ţi ciuruise în două rînduri ascunzişul. Te opriseşi de dragul efectului, ai prelungit pauza într-un moment palpitant: Apoi am dus binoclul la ochi... Ai gîfîit istovit, ai mai tras un gît, de data asta de whisky, ca să pari mai interesant, nu ţi s-a părut deloc rău, ţi-ai aprins un Kent lung. J scosese pachetul adineauri din geantă.

— Se găsesc şi la noi, da-s mai proaste — l-ai lămurit.

Te-a privit nedumerit, incitat. — Nu spui mai departe? Ce-ai văzut cu binoclul?

Ţi-ai ridicat privirea. Pare buhăit, ţi-a trecut prin minte, şi are privirea tulbure. Oare bea mult? Sau l-o fi obosit călătoria la volanul maşinii? Cine ştie? El ce-o fi văzînd?, te-a străfulgerat ideea. Pe prietenul din copilărie în nişte blugi roşi, peticiţi, de un albastru murdar, cu o cămaşă, albastră cadrilată, destul de jerpelită, în şlapi, faţa ta buhăită de băutură, silueta predispusă la îngrăşare, un pic gîrbovită, trebuie să-l fi dezamăgit întrucîtva şi nici această întîlnire dintre voi n-a ieşit prea bine. Nici visul, nici întîmplarea din copilărie nu aveau efectul scontat. Şi, colac peste pupăză, a mai făcut şi mutre cînd a remarcat că ai devenit superstiţios, Doamne, ce mutre.

Învîrteai paharul în mînă gîndindu-te cum altcumva l-ai mai putea caracteriza pe J în afara înşiruirii semnalmentelor sale. Habar n-ai ce pasiuni are, nu-i ştii apucăturile mărunte, nu ştii nici care e mîncarea lui preferată, cum îşi petrece timpul liber sau ce cîntăreţ îi place, nu ştii dacă se scobeşte în nas cînd e singur, nu ştii nimic, ştii doar că, printr-o minune incredibilă, a fost în copilărie cel mai bun prieten al tău; deocamdată însă nu izbuteşti să descoperi nici o legătură între el şi copilul care trăieşte şi azi în conştiinţa ta. Ştii despre el atît cît vezi: hainele, statura, culoarea părului şi a ochilor. Cele auzite pot completa aceasta imagine: fotbalul american, delicata-i nevastă cu părul blond, care nici n-a venit încoace, s-a dus la mare, e arheologă şi o interesează sciţii (sciţii!), grădina de la ţară şi înotul, ai închis ochii şi l-ai văzut pe J plonjînd în piscină, are o caschetă albă ca zăpada, fireşte, nu l-ai mai întrebat în ce stil înota, fluture? bras? spate? craul? în ştafetă? J spintecă apa, e greu de stabilit în ce stil înoată, cascheta albă îi pare o baliză privită din avion, jucînd pe valuri, lîngă el se zbate o caschetă roşie, ceilalţi au rămas în urmă, evident cîştigă J, zîmbeşte la lumina reflectoarelor dîrdîind într-un halat de baie, salută publicul de pe cea mai înaltă treaptă a podiumului. Ar trebui să-i povesteşti planurile tale de după plecarea lui: toate variantele începeau cu sosirea lui într-un avion alb, dar apoi aveţi parte şi de o călătorie pe vapor, pe un uriaş vapor, cu aburi, răsună muzica, o muzică infinit de profundă, exotică, cînd vă săturaţi de ea suiţi din nou în avion şi decolaţi de pe puntea de comandă, pasagerii vă salută la despărţire, cîteva bătrîne izbucnesc în plîns, soarele

se răsfrînge la decolare în ochelarii de pilotaj, zăreşti în ochelarii lui J. imaginea căpitanului ce vă salută ţeapăn ca o stană de piatră, zburaţi fără escală pînă în Canada, iar acolo în fiecare dimineaţă tăiaţi arbori, în spatele vostru două blonde cîntă ca să vă ţină de urît.

— Să fac o cafea? — l-ai întrebat.

— Nu, mulţumesc — ţi-a zis J cu vocea stinsă. Se învîrtea prin cameră făcînd podeaua să scîrţîie la fiecare pas.

Te-ai ridicat în picioare. Te-ai lăsat înainte ca şi cum te-ai fi aflat pe un bloc-start înfruntînd marea, visele voastre comune, ţi-ai dres vocea şi ai început iar.

— Cum stăteam întins cu binoclul în mînă, îl tot duceam la ochi, însă n-aveam tăria să mă uit, mi-era frică, tremuram tot, ca un maniac, la gîndul ce aş putea vedea, m-a luat cu ameţeală, simţeam că privind voi avea o foarte mare dezamăgire, astăzi aş zice că am avut presimţiri funeste, nu, n-aş fi putut exprima atunci în cuvinte cauza temerilor mele, pur şi simplu mi-era teamă, m-au trecut apele, eram pe punctul de a vomita...

— Dar pînă la urmă tot te-ai uitat! — s-a oprit J în dreptul tău. Şi ce ai văzut?

— Oameni — i-ai răspuns. O mulţime de oameni.

Ai închis ochii încercînd să-ţi aminteşti cîmpia cum era atunci şi te-ai simţit din nou subjugat de o teamă nelămurită, purtat de djini pe aripile vîntului înapoi în grădina unui trecut îndepărtat; erai întins pe burtă cu binoclul în mînă, stătuse şi timpul şi vîntul, încremeniseră toate ca într-o fotografie atunci cînd un declic îi fură timpului o fracţiune de secundă irepetabilă pentru a o imortaliza pe pelicula de celuloid, nu mai vedeai înaintea ochilor decît cele două cercuri iremediabil contopite într-unui, prin el furnica o lume exotică în haine colorate, se mişcau parcă în pas de dans şi păreau totuşi aşa de aproape încît cu mîna întinsă i-ai fi putut atinge, le-ai fi putut mîngîia obrajii încinşi, bărbaţilor le-ai fi putut şterge cu olandă moale broboanele de sudoare de pe frunte, iar femeilor lacrimile din ochi, ţîncilor le-ai fi putut trage castane peste bilă; siluetele pesemne că discutau, îşi mişcau buzele, expresia feţei li se schimba întruna, dar tu n-auzeai nimic, păreau umbre pe pînza ecranului, cînd din motive nicicînd ştiute sonorul slăbeşte pînă amuţeşte definitiv.

— Erau ţigani — îi spui lui J. Îţi mai aduci aminte de. ţigani? Au poposit în luncă în locul unde trăgeau şi circurile, iar bărbaţii au început să colinde prin sat, nituiau cazane, cumpărau oalele şi ligheanele găurite pe care stăpînii lor nu le mai voiau nituite, ţineau banii ascunşi în sîn într-o batistă înnodată; puradeii (cum îi numea bunica pe ţîngăii de vîrsta mea, ridicîndu-şi arătătorul ciolănos) erau lăţoşi, rufoşi, li se vedea fundul dintre zdrenţe, umblau cu toţii desculţi în praf şi în glod, uneori se tăvăleau pe burtă prin noroi, iar pe noi ne luau la goană şi ne scuipau cînd le era la îndemînă s-o facă, făceau mişto de noi, nu ne lăsau să ne apropiem de ei, însă noi, cu toate astea, ne ţineam de ei ca idioţii, ne luam după ei de parcă am fi avut de împărţit cu ei cine ştie ce, ceva de importanţă vitală, pentru care încă nu aveam cuvinte, dar care fără îndoială că exista dincolo de lumea cuvintelor. Ţigăncuşele, chiar şi cele adolescente, umblau la fel ca băieţii, pe jumătate goale, ţin minte că femeile din sat erau pornite împotriva soţilor şi fiilor care se cam ţineau după fustele chivuţelor cu priviri provocatoare, îmi aduc aminte şi de cortul unde puteau intra plătind intrarea dacă tot ajungeau pînă acolo tot ţinîndu-se după nişte coapse cochete, vreun pîntec ce se întrezărea de sub boarfe, de nişte sîni rotunjiţi, triumfali, iar acolo puteau vedea şi fete dansînd goale-puşcă — la atît se reduceai experienţa noastră de viaţă pe atunci, cam la atît.

— Spune-mi: ce ai văzuţi în luncă?

— Chiar asta îţi şi spuneam acum — l-ai privit tu în ochi. Ce naiba credeai că-ţi spun?

— Îmi tot îndrugi verzi şi uscate — a izbucnit J în rîs. Baţi cîmpii. Aşa o să tot batem pasul pe loc.

Pasul pe loc?, l-ai privit tu perplex. De ce tot vrea să înaintăm? N-ar strica să lase naibii conştiinţa asta obscură, pragmatică. I-ai şi spus-o: „stai aşa!” Cuvîntul a căzut ca detunătura întîrziată a unei arme de foc. J a tresărit. Se teme, ai constatat tu cu satisfacţie, frecîridu-ţi palmele aidoma unui negustor în faţa unei afaceri de pe urma căreia, prin jocul soartei şi prin propria-i abilitate, se va alege cu oarecare avantaje. De ce? De ce nu s-ar teme tocmai el? De ce tocmai el, americanul, să fie o excepţie, cînd oricine s-ar teme odată confruntat cu situaţiile-surpriză.

— Ceea ce n-ai priceput — ai luat-o tu de la capăt — este de ce se agitau ăia aşa.

— Cine? — s-a holbat el. Cine se agita?

— Ţiganii — ai trecut tu peste surprinderea lui. Ţiganii din luncă. Se tot foiau, mişunau ca muştele, îşi muşcau buzele în chip ciudat, binoclul le mărea, însă vocile nu răzbeau pînă în grădina lui Albi. În luncă erau şi două corturi, la distanţă destul de mare unul de celălalt. Nu le puteam vedea pe amîndouă deodată, nu îmi încăpeau în cîmpul vizual al binoclului. Între cele două corturi zbierau foindu-se de colo-colo ţiganii, iar eu, neauzindu-le vorbele, nu ştiam de ce-o fi dat strechea în ei de zbiară în halul ăsta, de ce se agită atîta. De necaz am scăpat de două ori din mînă bunătate de binoclu, am avut o baftă chioară că nu s-a spart, binoclul pe care-l ţineam cu mîini tremurătoare îmi juca pe dinaintea ochilor şi asta m-a fiert şi mai şi, nu puteam urmări mai nimic. L-am pus jos şi am încercat să mă mai adun puţin, eram neclintit, întins în porumbişte. Peste sat s-a lăsat liniştea, liniştea toropitoare a lungilor după-amieze de vară şi brusc mi-a trecut prin minte că în porumbişte mişună urechelniţe şi asta îmi mai lipsea, să mă căpătuiesc cu vreuna, m-am speriat rău de tot, pe urmă mi-am amintit că gîngania asta — din cîte zicea bunica — îşi are lăcaşul doar în pănuşi, că doar la depănuşat trebuia să ne ferim de ea, o fi zis asta fiindcă ne plăcea nouă să ne tăvălim prin pănuşi. Nici mîinile nu-mi mai tremurau ca înainte, am luat binoclul de jos şi l-am dus la ochi, am privit unul din corturi, pe o latură îşi rînjea colţii un uriaş dragon cu şapte capete, al cincilea era cel mai mare (am numărat de două ori), părea a fi şi cel mai rău, altminteri cortul era roşu şi şi strălucea în soare ca un strop de sînge, era cam la fel de mare ca alea de la serbările sportive unde se dezbracă şi se echipează mai multă lume. N-am priceput ce se întîmpla în cortul ăla roşu, căci avea trasă perdeaua la uşă, bănuiam în schimb că înăuntru e cineva, fiindcă acoperişul i se vălurea cînd îl atingea cineva cu creştetul, aveam senzaţia că înăuntru e o bătaie şi la cîte o lovitură mai straşnică cortul se clatină ca bătut de vînt, gata s-o ia din loc. Mi-am închipuit ce ar fi dacă s-ar înălţa lin, graţios şi ar porni să zboare undeva departe, deasupra unui fluviu albastru, apoi am privit cortul celălalt, acesta era albastru, cu un balaur roşu,

cele şapte capete erau egale şi al naibii de haine, distanţa era prea mare ca să pot distinge ce anume scria pe cort cu litere albe, greţos de caligrafice; spre deosebire de cortul dinainte, acesta nu se mişca şi nu se clătina, părea întruchiparea calmului statornic, părea o piatră, o piatră roş-albastră în luncă, parcă făcea parte din acel peisaj de cînd lumea, nici nu-ţi puteai închipui cîmpia fără cort, oamenii se învîrteau în jurul cortului ca la un asediu, ceva îi ţinea totuşi deoparte, un zid invizibil de nepătruns, de netrecut, tocmai fiindcă era invizibil, iar pentru a-l răzbi ar fi trebuit înainte de orice să fie vizibil.

— În luncă erau doar ţigani? — te-a întrebat J. Se oprise în mijlocul camerei. Lumina veiozei îi cădea în ochi pe chip i se perindau bătrîni, ca şi cum ar fi înviat o carte cu poze, sătenii din lumea uitată a copilăriei voastre, bunicul lui J cu undiţa, bătrînul fusese mare pescar, mai are de trăit doar şapte ani însă nu presimte nimic, nu e niciodată bolnav, dimineaţa se scoală la patru, uneori prinde somni de patru-cinci chile şi visează că odată şi odată va prinde şi peştele cel mare, pe vremuri a avut şi o crîşmă, pe chestia asta îl cunoaşte tot satul, e foarte respectat fiindcă are bicicletă, poartă cizme de cauciuc, îşi arendează grădina, ţi-aduci aminte că fierbe ţuică de prune, iar în faţa bucătăriei de vară pică pînă şi muştele doborîte de miros, mai are de trăit şapte ani număraţi pe degete, va muri subit, fără să-şi presimtă sfîrşitul, pe malul rîului, cu undiţa în mînă, după cum îl rugase pe Dumnezeu, bunica lui J va va îngropa şi undiţa împlinindu-i astfel ultima dorinţă, bătrîna imensă, cu sînii mari, merge în urma sicriului cu o broboada neagră pe umeri, îi supravieţuieşte cu doi ani domnului şi stăpînului ei, dar în aceşti doi ani nu mai scoate piciorul din ogradă şi face întruna pasienţe, o vezi ridicînd undiţa, o sărută şi o pune în coşciug, mai tîrziu cîţiva văd în asta un motiv de rîs, pe unul din flăcăii ăştia îl plesneşte Văduvul întorcîndu-se de la înmormîntare, bunicul lui J nu ştie nimic despre toate astea, el saltă undiţa în aer, o apucă strîns, parcă gata de decolare, dar e acoperit de o carte de rugăciuni, bunică-ta ţine strîns cartea şi pluteşte la zece-cincisprezece centimetri de pămînt, gleznele i se lovesc una de alta bătute de vînt, pluteşte în ritmul lui *Für Elise,* ceaslovul creşte, capătă proporţii uriaşe, o acoperă lăsîndu-i la

vedere doar mîinile musculoase, cioturoase, a căror greutate o poţi simţi cînd îţi trage una după ceafă, nu o dată ai încasat-o şi tu şi J, e o bătrînă severă, milităroasă, cum se cuvine unei jumătăţi de fost notar-şef al prefecturii, al cărei soţ e la puşcărie, „ăştia-s ăia care l-au băgat pe nedrept”, îi pune pe goană cu mătura pe bărbaţii care peste ani intră pe poartă cu gînd să împuşte bîtlanii cuibăriţi în brazii de lîngă gospodăria ei, cu toate că unul dintre ei e ăl mai mare din tot raionul, fuge de bunică-ta fără să mai privească pe unde calcă, în poartă se împiedică şi cade cît e el de lung, o ameninţă cu pumnul, „las’ c-o să-ţi iasă pe nas — zbiară el —, burjuie bătrînă, duşmancă de clasă ce eşti”, dar fuge de rupe pămîntul. fiindcă bunica se apropie cu mătura în mînă, în ochi nu i se citeşte nimic bun şi în poartă apare şi Albi, veterinarul din vecini, care rîde, rîde în hohote şi strigă după secretarul pus pe fugă: „la revedere, tovarăşe Szabó, cu tot respectul!”, acum bunica pune jos ceaslovul şi se întinde după undiţa bunicului lui J, oare de ce? nu ajunge la ea, fireşte, şi pînă să dispară în zbor îşi face apariţia Beldeanu miliţianul gesticulînd cu pistolul, ţanţoş ca întotdeauna, cu ţinuta regulamentară, dar cu pronunţia deja secuiască, superiorii zîmbesc îngăduitori pe la spate cînd merge la regiune să prezinte raportul. Îţi zîmbeşte prietenos, burta i se revarsă peste pantaloni, deşi la venirea în sat, la doi ani şi jumătate de la terminarea războiului, era aşa de slab de credea lumea c-o să-l sufle vîntul, „ce faci, dragă don’şorule?”, te întreabă trăgîndu-ţi o castană, însă are buzunarele ticsite cu nuci pe care le împarte copiilor cu bunăvoinţa specifică obezilor, de aici trebuie să începem educarea acestui neam barbar, convertirea lui la calea cea dreaptă, îi zice el învăţătorului bănăţean, să nu se mai taie atîta în cuţite; îşi petrece serile la crîşmă, Klein nu-l poate convinge să dea peste cap nici măcar o cinzeacă, stă şi priveşte, iar dacă la vreo masă se încing spiritele, respectivii zboară din local, o dată după sosirea lui în sat au vrut să-l bată, dar s-au lămurit că nu merită să se ia în piept cu legea şi asta cu preţul unor dinţi scuipaţi, al unor nasuri şi capete sparte, cînd se întîmplă să treci prin faţa casei lui, nevastă-sa te invită înăuntru, te serveşte cu dulceaţă, cînd ai drum spre farmacie farmacista, o săsoaică grasă, vă oferă ceai cu stafide mari şi între boabele mari îi vezi reflectîndu-se chipul

rotofei, binevoitor; soţul ei, farmacistul, e un om subţiratic, numai fibră, cunoaşte două feluri de doctorii, ricinul şi aspirina, cu asta îi tratează pe toţi, fără consecinţe grave, femeia e tristă mereu, deasupra patului atîrnă fotografia fiului ei, care la şaptesprezece ani se jertfeşte undeva lîngă Elba pentru viitorul strălucit al Germaniei, dar ce mamă ar putea crede una ca asta?, ea îl aşteaptă şi în ziua de azi, dacă o mai fi trăind, fiindcă la cîţiva ani după aceea se mută la Sibiu în casa părintească a Gerharzilor, într-o manta lunga, neagră, apare acum sfinţia sa, Dominus pax vobiscum, îl salută din părţi norodul, secuimea cu ciorapi şi pantaloni negri de postav, cu coasa pe umăr, le scînteiază soarele pe tăişul coaselor, pe cămăşile albe de-o curăţenie îndoielnică, grăbesc la cîmp, se luminează de zi, în grajduri se aude mugind cîte un bou, o ogradă roşie pe cer înconjoară soarele, zarea e roşiatică, o să fie vînt, scîrţie fîntînile cu roată, „purced la muncă fii omului", zice sfinţia sa ridicînd o mînă, în conştiinţa ta rămîne imortalizat surîzător şi cu o mînă ridicată, însă din păcate nu mai poţi auzi şi rugăciunea, deoarece, îmbrîncindu-l pe părinte, îşi face apariţia Veres Pista, preşedintele sfatului popular, are obrajii supţi, ochii i se mistuie latent, cînd vorbeşte cu superiorii la telefon aproape sfarmă receptorul cu mîinile lui neobişnuite cu aşa ceva, îl strînge cuprins de disperare, fiindcă mereu e nevoie de oameni, de oameni şi muncă voluntară, de muncă voluntară şi oameni, între aceste două noţiuni face Veres Pista acrobaţii ca pe o sfoară de întins rufe şi gesticulează întruna, lîngă el învăţătorul zîmbeşte condescendent, repetă la nesfîrşit pe sub mustăcioară un celebru aforism, oarecum parafrazîndu-l, fiindcă el zice „nefericit e omul", făcînd cu ochiul de parcă ar şti el ceva în mod cert, ceva de nedestăinuit, sub prestare de jurămînt.

— Erau doar ţigani? — îl auzi pe J. Chipul i se goleşte. O arătură de pe care doar ciorile mai lipsesc.

— Da îi zici, după care te opreşti, îţi sufli nasul, îţi mai aprinzi un Kent lung, pe celălalt l-ai fumat pe jumătate, ai uitat de el şi a ars singur. De fapt, nu doar ţigani, interesant e tocmai faptul că printre ei erau şi săteni, ţigănci în catrinţe pestriţe trăncăneau cu ei, purtîndu-i de la un cort la altul

închizi ochii, îl revezi pe bulibaşă proptindu-se în toiag în mijlocul miriştii semeţ ca un sfînt, figura smeadă, îmbătrînită, îi este impenetrabilă, pletele cărunte, slinoase, i se revarsă pe umeri în bucle uriaşe, aşteaptă proptit în toiag, uneori face semn vreunei babe, vrînd parcă s-o îmboldească; nicicum nu poţi deduce ce se întîmplă în luncă, nu înţelegi nimic, simţi că întregul furnicar e pus în mişcare de nişte forţe misterioase şi că numai profanii nu îl pot înţelege, însă ritualul pare tot mai esoteric, după aceea îl observi şi pe vecinul vostru, Văduvul, în mijlocul luncii, într-un costum negru, priveşte în jur, adulmecă cu nasul coroiat ce-i aduce cu prova unei corăbii vikinge, se uită primprejur, dar rămîne nemişcat, o ţigancă bătrînă, pipernicită turuie de zor în dreptul lui, însoţindu-şi mişcarea buzelor de gesturi neînţelese, are obrajii scofîlciţi, ochii mărunţi ca nişte biluţe de mercur, se întoarce cu faţa către deal, parcă simţind că o priveşti, adulmecă în aer, îl apucă de mînă pe Văduv, vrea să-l tragă spre cortul cel roşu, dar acesta i se împotriveşte şi o îmbrînceşte cît-colo pe baba cicălitoare, îi şi spune ceva, însă baba n-apucă să mai audă, nici n-are cum, deoarece se prăvăleşte şi rămîne lată, zici că-i o grămăjoară de cîrpe; parcă n-ar exista o forţă care să-l poată clinti din loc pe Văduv, e întruparea însăşi a nemişcării; un copac al înălţimilor cu rădăcini bine înfipte în pămînt, un stejar înfruntînd furtuna, calmul — cînd ai ajuns pînă aici cu acumularea comparaţiilor binoclul îţi tremura în mînă, tremuri şi azi amintindu-ţi scena aceea, deşi educarea ta în spiritul comparaţiilor şi vîrsta ta de atunci exprimă fidel cei şase ani prostănaci şi poveştile şi lecturile cu care te agasau cei mari şi cu care te îndopaseşi şi tu învăţînd să citeşti, copacul înălţimilor, stejarul — iată simbolurile ce stau la baza imaginaţiei în copilărie, iată simbolurile ferme ale siguranţei, ale stabilităţii, Văduvul trebuie să fi însemnat pentru tine întruchiparea umană, vie, a acestora — în după-amiaza aceea de pomină din grădina lui îţi pîndea J poziţiile pe care le abandonaseşi —, imaginealui ţi-a rămas viu întipărită în amintire, de neşters, îl vezi stînd în mijlocul luncii înconjurat de ceilalţi, da, de neclintit, ca o stîncă, treptat se potolesc şi ceilalţi, tovarăşii lui, ba chiar par să-l recunoască de şef, încep să se adune în spatele lui, iar distanţa dintre cele două cete se măreşte văzînd cu ochii, au chipuri impenetrabile şi bulibaşa şi Vă-

duvul, acesta stă cu degetul mare agăţat de laibăr, privindu-l de sus pe bulibaşă, căruia pare să-i mijească un zîmbet, bate din palme; cortul cel roşu se deschide la acest semnal, ai observat asta ceva mai tîrziu, momentan îţi urmăreai doar vecinul şi pe ţăranii strînşi în spatele lui, se sfătuiau cu degetul mare vîrît în laibăr, imitînd ţinuta Văduvului, ceva mai în urmă doi-trei mai tinerei şuşoteau cu capetele plecate, ceilalţi însă nu mai mişcau deloc, nu-i priveau pe ţigani nici duşmănoşi, nici prietenoşi, dar nici indiferenţi, aşteptînd parcă urmarea la semnul făcut de bulibaşă; ai dedus asta din faptul că brusc secuii s-au pus în mişcare, agitaţia a pus din senin stăpînire pe ei, doar Văduvul a rămas indiferent pe mai departe, ceilalţi au năvălit spre cortul cel roşu, însă la un semn al bulibaşei ţiganii le-au tăiat calea rîzîndu-le în nas, a rîs şi bulibaşa, iar tu ţi-ai îndreptat binoclul spre cortul cel roşu şi le-ai văzut pe fete, pe pajiştea din faţa cortului stăteau chivuţe de paişpe-cinşpe ani în pjelea goală, parcă atunci s-ar fi născut, n-o să uiţi asta niciodată, conştiinţa ţi-a absorbit şi această secvenţă, ţi-a absorbit-o pentru totdeauna, nu ţi-o vei mai putea dezlipi vreodată de pe retină, uneori o şi visezi, în vis întotdeauna e o noapte cu lună, iar ţigăncuţele despuiate dansează pe pajişte cu cununiţe de flori pe cap, ca într-un joc al ielelor, se revarsă acordurile neverosimil de înduioşătoare şi profunde ale unei viori, iar, cînd acestea se amplifică, fetele dispar pe rînd, se topesc în văzduh, ultima, care seamănă nespus de mult cu vînzătoarea de îngheţată, dîndu-şi părul din ochi îţi mai aruncă o privire, surîde şi-şi ia rămas bun cu o bezea, o priveşti lung pe cînd se înalţă tot mai sus, către luna zîmbitoare

fetele stăteau în faţa cortului, iar ţiganii au făcut zid în jurul lor îmbrîncindu-i pe sătenii care voiau cu orice preţ să ajungă la codanele ce le făceau semne chicotind, îi înfierbîntau bătîndu-se cu palmele peste pulpe, pîntece, coapse, le-ai numărat de mai multe ori, ba îţi ieşeau nouă, ba unsprezece, se mişcau întruna, se succedau în pas de dans, se fandoseau făcînd gesturi provocatoare, dansau, pesemne că şi cîntau, în răstimpuri îşi întorceau rîzînd bucile către bărbaţii care se holbau pofticioşi şi se băteau cu palmele peste ele; bulibaşa le privea zîmbind, şi bătrînele le priveau zîmbind, ţiganii nu se uitau la ele, se încăieraseră cu sătenii care voiau cu orice preţ să ajungă la fete, le ieşiseră cămăşile din

brăcinari, unuia i se rupsese şi laibărul, altul înşfăcase de brîu un ţigan vînjos şi se luase cu el la trîntă pe pajişte, atunci s-a urnit din loc şi Văduvul, a strigat ceva şi s-a înroşit grozav, cei puşi pe harţă s-au potolit de parcă doar s-ar fi jucat, şi-au scuturat praful de pe haine, şi-au băgat cămăşile-n pantaloni, Văduvul s-a îndreptat spre bulibaşa, pesemne că i-o fi spus ceva grav, i-ai văzut buzele mişcîndu-i-se, bulibaşa şi-a dat capul pe spate, rămînînd perplex, după care l-a scuipat pe Văduv, şi-a ridicat toiagul să dea în el, dar vecinul vostru şi-a scos şişul din carîmbul cizmei, lama a sclipit în aer, însă n-a apucat să mai lovească, fiindcă un copilandru i-a sărit în cîrcă cu agilitatea unei pantere şi l-a imobilizat, iar un ţigan cu o statură uriaşă i-a răsucit mîna la spate şi l-a doborît la pămînt, apoi l-a apucat cu alţi doi ţigani, bulibaşa a făcut un pas şi a început să dea cu bîta în el, i-a dat în spinare şi în cap cu mişcări măsurate, cămaşa pătată de sînge a Văduvului era ferfeniţă, ceilalţi însă nu s-au clintit, de parcă n-ar fi avut nimic de-a face cu ceea ce se întîmpla, bulibaşa gîfîia sufocîndu-se, îi mai trase un picior celui căzut la pămînt şi îi întoarse spatele, urmară băbăţiile, îi presărară din nişte găleţi pe trup cenuşă, îi descheiară pantalonii, îi scuipară ruşinea, Văduvul însă nu mai dădea semne de viaţă, pesemne leşinase, atunci bulibaşa s-a întors către ceilalţi, i-a întrebat ceva, iar ei au dat din cap că da, o babă a aruncat jos o broboadă, iar sătenii au pus pe ea cîte douăzeci şi cinci de lei, după care s-au înşirat faţă în faţă cu fetele, pe unii dintre ei îi ştiai, erau oameni însuraţi cu toţii, un oarecare Mihály, care cosea fînul de pe parcela bunică-ti, a fost primul pe care şi l-a ales o ţigăncuşă, între timp ţiganii se răsfiraseră şi bombăneau mulţumiţi privind din două părţi scena ce urma să aibă loc, din care, acum o poţi spune deschis, n-ai înţeles pe atunci mare lucru, credeai că bulibaşa le vînduse oamenilor fetele pentru douăzeci şi cinci de lei, cam pe atunci citiseră ţi tu şi cu J, sub oblăduirea bătrînului lup de mare, *Căpitan la cinsprezece ani,* între timp sătenii au dispărut împreună cu fetele în cele două corturi, cîte cinci perechi în fiecare, acum ţi-ai dat seama că sînt zece fete, ceilalţi aşteptau, credeai că aceşti săteni le cumpăraseră pe fete şi nu găseai nimic de rîs în asta, nu pricepeai însă cum or să le întreţină, fiindcă îţi trecea prin minte că nevestelor n-o să le placă povestea asta; ai privit iarăşi spre

corturi, se clătinau în continuare, ba parcă chiar mai tare ca înainte, însă, intrarea fiind acoperită cu o foaie de cort, n-ai putut vedea tot ce se întîmpla înăuntru, pe urmă dintr-un cort a ieşit îmbujorat peste măsură unul dintre flăcăii mai tineri, făcîndu-i pe ţigani să pufnească în rîs, a ieşit şi fata, i-a făcut semn indiferentă unui bărbat mai vîrstnic care plătise deja şi îşi aştepta rîndul alături de ceilalţi, ai privit cu binoclul spre locul unde zăcea Văduvul, sîngele îi mustea pătîndu-i cămaşa tot mai rău, deodată a mişcat, s-a sprijinit într-un cot, ai apucat să-l vezi ducîndu-şi mîna la buzunar şi iată un obiect lucios sfîrtecînd aerul, zburînd asemeni unei păsări spre bulibaşă, care se prăbuşeşte cu mîinile pe piept, ceilalţi s-au repezit spre el, l-au înconjurat, Văduvul a sărit în sus, i-a tras un pumn în bărbie unui ţigan care-l atacase, un picior altuia care îi aţinea calea, şi dispăru din luncă, alergă printre case urmărit de trei ţigani, i-au acoperit clădirile şi gardul viu, ai privit din nou spre bulibaşă, grămada de oameni se împrăştie fără veste, i-ai văzut brişca înfiptă în gît, văzuseşi înainte briceagul ăsta, cu ăsta îţi tăia Văduvul slana, „mănîncă, băiete, să creşti mare”, îţi zicea el aşezîndu-te la masă, serile îi duceai ziarele la care era abonată bunica şi pe care ea i le împrumuta mereu şi unui nene din vecini; briceagul era înfipt în gîtlejul musculos al bulibaşei, iar sub el clipocea o băltoacă de sînge; două luni mai tîrziu pe Văduv l-au condamnat la opt ani de închisoare, din care a şi făcut şase ani jumate bătuţi pe muchie, dar asta s-a întîmplat mult mai tîrziu, deocamdată băltoaca purpurie de sub gîtul bulibaşei continua să clipocească, ai lăsat binoclul din mînă, ţi s-a făcut greaţă, simţeai că te înăbuşi, te-ai tîrît cîţiva metri mai încolo şi ai dus binoclul la ochi doar atunci cînd vîntul a purtat pînă la tine crîmpeie de strigăte ca acelea ale galeriilor ce se aud încurajîndu-şi echipa favorită pe un stadion îndepărtat; întîi ai văzut doar vălmăşagul, apoi ai început să distingi în învălmăşeală cîte un chip, cîte o faţă mustăcioasă, pe urmă cîte un puradel smolit zbughind-o din încleştare, trupul bulibaşei dispăruse, parcă dispăruseră şi corturile, te-a cuprins groaza, nu se vedeau nicăieri, după aceea ţi-ai dat seama că erau la locul lor însă dărîmate, dispăruseră şi fetele despuiate, de parcă ar fi zburat aievea, ca în visele tale, în schimb, pe drumul pe care fugise mai devreme Văduvul l-ai zărit pe dom’ Beldeanu, miliţianul, cu

pistolul automat în poziţie de tragere, urmat de învăţător şi de preşedintele sfatului popular, amîndoi înarmaţi cu pistoale, la urmă venea Văduvul, prin urmare nu reuşiseră să-l prindă, cămaşa zdrenţuită îi flutura în vînt, era murdar şi plin de sînge, avea pantalonii — ai observat brusc — încă descheiaţi, ţeasta chilugă îi era mînjită cu cenuşă, pe chip însă nu i se putea citi nimic, în mîini ţinea puşca de vînătoare cu care le venise de hac atîtor iepuri şi mistreţi, văzînd mulţimea încăierată Beldeanu a privit întrebător, Văduvul căuta la rîndu-i din priviri corturile, însă pricepu pe loc ce se întîmplase, aha, licăriră satisfăcuţi ochii lui Beldeanu, aha, slobozi o rafală în vînt ridicîndu-şi automatul, bătăuşii se împrăştiară de cum auziră împuşcăturile şi ai zărit atunci şi cadavrul bulibaşei, deoarece, curios, nu te îndoiseşi nici o clipă că murise, trebuia să moară odată cu cuţitul i se înfipsese în gît; două hoaşte bătrîne se întinseseră peste el de parcă şi-ar fi dat şi ele obştescul sfîrşit; într-o seară, trăgînd cu urechea la masă, aveai să afli că, într-adevăr, muriseră, s-au otrăvit cutrele bătrîne — îi zicea Albi bunicii —, şi-au urmat domnul şi stăpînul; vreo doi ţigani se zvîrcoleau la pămînt ţinîndu-se de coaste, trăiau, se răniseră doar în încăierare, sătenii în schimb erau teferi pînă la unul, chiar dacă li se mai boţiseră şi lor ţoalele. Beldeanu se porni să le vorbească, îi urmăreai buzele încercînd să-i deduci spusele, încercare sortită însă eşecului, apoi învăţătorul înaintă şi el cu pistolul în mînă, zise ceva, după care Beldeanu porni către cortul cel roşu, ridică foaia de cort şi îmboldi cu automatul fetele despuiate, la început acestea se codiră, dar cînd îl văzură făcîndu-i cu ochiul, zîmbindu-i si dîndu-i peste fund uneia dintre ele, o zbughiră chicotind şi ieşiră pe pajişte încolonate două cîte două, acoperindu-şi cu mîinile ba sînii, ba fundul, le pierise tot cheful de adineauri, erau ruşinoase, smerite, ca şi cum nu ele i-ar fi chicotit miliţianului în nas, iar mai devreme nu ele i-ar fi aţîţat pe bărbaţii cu ochii bulbucaţi, abia trăgîndu-şi sufletul, ca şi cum atunci şi-ar fi zărit pentru întîia oară admiratorii; brusc ţi-ai adus aminte de bani, de hîrtiile de douăzeci şi cinci de lei aruncate pe broboada zdrenţuită, ai început să-i cauţi cu privirea, dar nu mai erau nici ei la locul lor, învăţătorul le-o mai fi zis ceva cu pistolul în mînă, că bătrînele s-au repezit la fete cu privirile plecate

şi se porniră să le îmbrace cu mişcări iuţi, grăbite chiar, cu broboade, catrinţe, cămăşi bărbăteşti zdrenţuite, fuste în culori ţipătoare, soarele se ascunsese pe după dealuri, însă mai persista zăpuşeala, pământul continua să-şi reverse căldura din adîncuri, o fată fu îmbrăcată într-un palton lung, bărbătesc, fără nasturi, i l-au încheiat cu o centură militară, or fi furat-o de undeva, te-ai gîndit tu cu invidie, fiindcă de multă vreme tînjeai împreună cu J după aşa ceva, o clipă ţi-a trecut chiar prin minte că o să te duci şi o s-o rogi pe fată să ţi-o dea ţie, pe urmă ţi-ai dat seama că nu te poţi duce acolo, asta te-a necăjit tare de tot, o altă fată fu înfăşurată într-un cearşaf murdar, rupt în părţi, printr-o gaură îi ieşea afară un sîn, învăţătorul o mai fi spus ceva, că o babă a mai luat un cearşaf, unul şi mai soios, fata aducea printre suratele ei cu un strigoi.

— În mijlocul luncii stăteau fetele — ai zis.

— Care fete? — a rămas J tablou.

— În cort erau fete goale — ai spus. Codoşite de bulibaşă. Numai că s-a păruit cu Văduvul, vecinul nostru (de el precis îţi mai aminteşti), care îşi băgase nasul în oala lui. Mai tîrziu a fost condamnat la opt ani pentru omucidere. Îl omorîse pe bulibaşă, iar apoi îi chemase pe miliţian, pe învăţător, pe preşedintele sfatului popular, autorităţile locale.

— Parcă îmi amintesc ceva — a zis J. L-au eliberat pe vecinul vostru?

— După şase ani jumate — i-ai spus tu. Prin urmare, stăteau fetele în mijlocul luncii gata îmbrăcate, fiindcă la ordinul învăţătorului fiecare pusese pe ea o treanţă, învăţătorul stătea în faţa lor cu pistolul în mînă, parcă n-ar fi ştiut ce ţine, ceva mai încolo erau cîţiva săteni, restul, profitînd de buluceală, o şterseseră, de jur împrejur stăteau ţiganii speriaţi, le pierise piuitul. Beldeanu şi Văduvul căutau ceva prin corturi, iar preşedintele sfatului popular examina cadavrul bulibaşei şi al celor două bătrîne, dînd întruna din ţeasta lui cea isteată. Beldeanu veni dinspre cort, întrebă ceva, preşedintele dădu din cap că da. Atunci, lăsîndu-şi automatul în jos începu să vorbească.

— Atunci eram deja neliniştit — ţi-a zis J. Nu-mi puteam imagina ce-o fi cu tine. Pornisem în căutarea ta

îşi turnă apă minerală într-un pahar gol, urmăreai fierberea băşicilor de acid carbonic şi ţi se părea că te afli tot

la farmacist, în odaia cu miros de medicamente, aşteptînd să sară din ceas cucul, stafidele se rotesc în ceaşca de ceai asemeni plantelor în jurul soarelui dintr-un desen animat, fiecare boabă îţi aminteşte de ceva, fiecare aduce cu cineva, iar nevasta farmacistului şade vizavi în balansoarul de lîngă patul dublu, te priveşte atentă, în braţe îi toarce pisica, îţi amesteci ceaiul, nu poţi strivi stafidele care ţi se strecoară pe lîngă linguriţă; patul e mare cum nici n-ai mai văzut de atunci vreun altul, acoperit cu o cuvertură bordo, pe ea gonacii hăituiesc un cerb cu nişte coarne falnice, care tocmai se arcuieşte într-un salt peste un torent, rămînînd imortalizat în aer — pentru familia farmacistului, pentru tine, pentru J şi pentru toţi cei interesaţi. Visul vostru era că într-o bună zi o să vă daţi peste cap în patul ăla, că o să faceţi tumbe ore-n şir, după care să porniţi în căutarea torentului deasupra căruia tocmai pluteşte cerbul; îţi amesteci ceaiul, stafidele plutesc, timpul parcă a stat în loc, prin ferestrele întunecate nu mai pătrunde lumina soarelui, în camera asta e linişte întotdeauna, în aer pluteşte boarea înmiresmată a doctoriilor, pisica stă mereu în braţele nevestrei farmacistului şi aşteptaţi apariţia cucului din pendulă, care spune ora exactă, stafidele plutesc întrupînd chipurile umane ale tuturor celor pe care-i cunoşti

în primul rînd, ca de obicei, Veres Pista, preşedintele sfatului popular, i se zbîrceşte pielea pe obrajii supţi, „îi ard şi ochii de febră”, îi zice într-o seară Albi bunică-ti, de-atunci încoace vorbele astea îţi plutesc pe dinaintea ochilor cu litere decupate şi se şi împlinesc, fiindcă la patruzeci şi şapte de ani sclerodermia îl răpune pe Veres Pista, multă vreme nici nu ştii ce-i aia, presupui că oamenii se usucă asemeni unor foiţe, se subţiază ca hîrtia de ţigarete, după care sînt îngropaţi, iar apoi încep o viaţă nouă în ţărînă, în timp ce sufletele lor — o auzi pe Lili poştăriţa, fata bătrînă — bîntuie nevăzute printre noi, întrupîndu-se în răstimpuri în bufniţă, lăcustă, erete, le visezi nopţi întregi, îl vezi pe Veres Pista slab ca un ţîr, zdruncinat de sclerodermie, se strîmbă la tine pînă cînd domnişoara Lili îi face vînt, uşti în groapă, strigă lumea în cor, uşti! nu ştii, habar n-ai cine ar putea fi; domnişoara Lili rîde în hohote ridicîndu-şi fusta roşie ecosez peste buric, le întoarce fundul ei cel sfrijit, le scoate şi limba, la fel ca fetişcanele goale de pe

pajişte, corul amuţeşte, domnişoara Lili îşi smulge fusta, nasturii îi ţupăie ca nişte cosaşi, îşi scoate şi bluza şi ţopăie scuturîndu-şi sînii ca nişte burdufuri umplute cu poşircă, strigînd: „a meritat oare, Doamne Dumnezeule, a meritat?”, dar nu poate spune precis ce anume nu merita să se întîmple, fiindcă dom' Beldeanu, cu un singur şut bine ţintit în fund, o dă de-a dura, „se mai ţicneşte lumea, ce să-i faci, don'şorule”, îţi zice el descheindu-şi uniforma la gît, se scarpină satisfăcut, îşi şterge fruntea năduşită cu batista, burdihanul îi tresaltă caraghios la fiecare mişcare, „căci iată unde ajunge omul”, îl arată pe sfinţia sa, rasa neagră îi înfăşoară trupul sfrijit ca o scobitoare, dîrdîie tot, de parcă adineauri l-ar fi dat jos de pe crucifix, „vezi, băieţaş, iată unde ajunge omul trăind în desfrîu!”, „du-te dracului — zbiară învăţătorul —, nu mai prosti copiii”, dispare păruindu-se cu preotul; Beldeanu îşi lasă mîhnit capul în piept, dar băcanul, la fel de umflat ca şi el, îl bate pe umăr: „nu te necăji, şefule, nu te necăji, e în firea lucrurilor ca Dumnezeu să le dea unora burtă mare, iar altora una suptă, îi dăruieşte bineînţeles pe cei la care ţine”; dispar ţinîndu-se de braţ, reuşeşti să striveşti o stafidă, o prinzi apoi grijuliu în linguriţă fredonînd cîntecul pe care l-ai învăţat nu de mult la fotbal de la tractoristul cu faţa plină de coşuri: *Avanti popolo,* sub pleoapele tale viscoleşte satul: bunica valsează cu Albi, Văduvul cîntă la muzicuţă îmbrăcat în haine vărgate de puşcăriaş, cu picioarele în nişte cătuşe uriaşe, nevasta farmacistului bate tactul cu palmele, ceva mai în spate farmacistul şi Beldeanu bat fecioreasca, lîngă ei dansează Veres Pista şi poştăriţa lipiţi unul de altul, ceva mai departe două babe dau din cap ţîţîind, sfinţia sa a dispărut fără urmă, s-o fi întors pe crucifix

— Am sărit gardul la voi — îţi povesteşte J. M-am tîrît tiptil spre locul unde bănuiam că te ascunzi, abia înaintam un metru, pe minut, tresăream la tot pasul, mă temeam că îmi întinzi o cursă şi cîştigi şi bătălia asta, mă temusem de pomană, fiindcă nu erai acolo, ţi-am capturat steagul, ceea ce însemna că eu eram învingătorul, aşa ne înţeleseserăm, am răcnit de bucurie, dar nu te-ai arătat nici atunci, asta m-a speriat, am început să mă învîrtesc de colo-colo; nici bunică-ta nu mai era în balansoar, soarele apusese pe după munţi, atunci am auzit împuşcăturile, mă speriasem în aşa hal că

minute în şir nici n-am îndrăznit să mă mişc, pe urmă m-am tîrît încet, cu spaima în suflet, către grădina lui Albi, unde erai chiar tu, ziceam să privesc din porumbişte cine-i în vale, că împuşcăturile dintr-acolo se auzeau, nici nu-mi trecea prin minte că tu erai deja acolo.

J făcu cîţiva paşi prin cameră, păşea în surdină pe pantofii lui cu talpă moale, apoi te-a privit stînd prăbuşit pe scaun, a făcut o grimasă, dar a continuat: — L-am văzut pe Albi lîngă gard. Stătea în ogradă, lîngă coteţe şi privea spre vale. Pajtás era lîngă el şi mîrîia. Pe urmă am auzit mai multe împuşcături la rînd.

— Atunci se încinsese hora — l-ai întrerupt obosit. Era ca-n filme, revăd şi azi totul. Se căsăpiseră unii pe alţii, la nimereală. În timp ce Beldeanu le ţinea ţiganilor un logos, învăţătorul dăduse peste banii înfăşuraţi în batic, erau la o bătrînă. A vrut să-i ia, însă ea nu s-a lăsat, s-a agăţat de învăţător, l-a muşcat, l-a zgîriat cum a putut. Învăţătorul nu mai putea scăpa de ea, apărîndu-se doar cu o mînă, fiindcă în cealaltă avea pistolul. De tras nu îndrăznea să tragă. Pe urmă nici n-a mai apucat s-o facă, fiindcă i-au sărit şi puradeii în cîrcă. Atunci preşedintele sfatului a ridicat pistolul ameninţător, dar i-au dat în cap pe la spate şi, pînă să-şi vină în fire, Beldeanu era şi el prins la mijloc, nu-şi mai putea folosi nici el automatul. S-au îngrămădit mai mulţi şi în jurul Văduvului, cu cuţite sclipitoare în mîini, însă el îşi învîrtea furios puşca pălindu-i şi ţinîndu-le piept vitejeşte. Cei cîţiva săteni care stătuseră deoparte se amestecară şi ei în încăierarea care era pe cale să reînceapă. Doar nu era să-i privească cu mîinile în sîn pe ţigani snopind oficialităţile satului, doar nu era s-o ia la fugă! Totul aducea — ai şoptit sceptic —, cu o scenă de masă dintr-un film panoramic de aventuri. Deznodămîntul încăierării era uşor de ghicit din cauza superiorităţii numerice considerabile a ţiganilor, însă domnişoara Lili l-a sunat pe comandantul garnizoanei din satul învecinat.

— Care Lili? — te-a întrebat J.

— Poştăriţa — i-ai spus tu. Nu-ţi mai aminteşti de ea? O slăbănoagă. Căreia îi cerea mîna nenea Samu de paşti, cînd se făcea turtă. Soldaţii au ajuns în luncă la ţanc, îmbarcaţi în două camioane, cu baionetele gata de luptă. Au sărit din maşini, au tras de trei ori pentru avertizare, rafalele

astea au avut un efect de nedescris asupra combatanţilor, care crezură că-s trîmbiţele judecăţii de apoi şi s-au potolit pe loc. Patru dintre ei rămăseseră întinşi pe jos. În spinarea învăţătorului era înfipt un cuţit de bucătărie, i-am văzut prin binoclu ochii sticloşi, am luat binoclul de la ochi, mă încerca iar senzaţia aceea de vomă, însă nu mai aveam ce da afară, curiozitatea a învins pînă la urmă sila, a învins-o din nou, în al doilea întins pe jos l-am recunoscut pe ţiganul care îl miruise pe preşedinte, Veres Pista era acum în patru labe şi se scula de jos, după cîteva minute, fără tragere de inimă, ce e drept, l-a urmat şi ţiganul, scăpaseră cu răni uşoare la cap, dar al patrulea, un ţigan tînăr, tuciuriu, clăpăug, a rămas mai departe la pămînt, pe moment nu mi-am dat seama dacă era mort sau doar leşinase. Beldeanu îşi pipăia maxilarul, era roşu ca racul, la fel şi Văduvul, însă ei erau teferi, aveau doar cîteva vînătăi. Ofiţerul le-a spus ceva ţiganilor, care s-au aliniat cu femeile şi copii în faţă, bărbaţii la mijloc, fetele şi babele în spate. Una din babe i-a spus ceva, după care trupa s-a pus în mişcare, în direcţia căruţelor părăsite. Astfel s-a încheiat actul întîi al războiului. Al războiului al cărui spectator cu binoclu fusesem şi care a influenţat hotărîtor „concepţia mea despre lume”. Ai rîs istovit, un pic răguşit. Toate sticlele erau goale. L-ai privit pe J scotocind în geantă.

— Dă-o-ncolo — i-ai zis. Am băut destul

ai revăzut cîmpul, siluetele care se clătinau în amurg, soldaţii care tropăiau, ţiganii încolonaţi, cadavrele întinse pe jos; pe creştet simţeai mîngîierea nevestei farmacistului, avea mîini moi, cu perniţe fine, răcoroase, care îţi plăceau; seara ai făcut febră, bunică-ta a trebuit să trimită după doctor, a venit şi nevasta farmacistului, ţi-au vegheat la căpătîi; a fost o noapte cumplită, Cristos a coborît de pe crucifix, s-a aplecat deasupra ta, condoleanţele noastre!, au dat din cap cîinii de porţelan din vitrină, inclusiv cel cu un abces la dinte, grăiră cu o voce omenească silabisind pe rînd: condoleanţe! se evaporă şi camera cu bunică-ta, cu nevasta farmacistului, cu cîinii care dădeau din cap cu tot; zăceai întins pe jos pe cîmp, totul era mai clar şi mai palpabil ca oricînd în visele tale, parcă nici nu era vis, iar asta te îngrozea şi te nedumerea în acelaşi timp; nici nu mai ştiai cîţi ani ai, zăceai întins pe jos, deasupra ta dădeau ocol în

văzduh păsările greoaie, puţeau întocmai ca şi bătrînul lup de mare în mantaua lui pătată de mahorcă, atunci cînd bea rom, pe urmă o pasăre şi-a repezit clonţul în tine, celelalte s-au strîns şi ele în jurul tău, le-ai tras cîteva picioare, ai prins un păsăroi de gît, dar altul ţi-a şi aterizat pe burtă; au apărut şi cîinii dînd din cap, cel cu abces şi cu fălcile bandajate ţi-a strigat: condoleanţe! — zăceai întins pe jos, pe burtă îţi ţopăiau deja doi păsăroi, priveai păsările mai trupeşe decît curcanii, ura le mocnea în ochii galbeni-verzui, ceva mai încolo două-trei păsări băteau cu clonţul în pămînt, transmiţînd parcă semnale Morse; ridici privirea, cerculeţe aurii, orbitoare îţi joacă pe dinaintea ochilor, umbrele păsărilor te învăluie, sări în sus cu un efort suprem, încercînd s-o iei la goană, ţi se împleticesc picioarele, cămaşa năduşită ţi se lipeşte de spinare, pe lîngă tine trec în galop nişte călăreţi, îţi şiroieşte apa pe frunte de parcă ai sta sub duş, percepi păsările lăsate în urmă şi călăreţii galopînd pe lîngă tine ca pe nişte realităţi extraordinare; cît pe-aici să te dea jos de pe picioare, abia i-ai putut evita, goneşti după ei blestemînd de mama focului, în răstimpuri întorc capul şi-ţi fac semn, fata rîde, îi sclipesc dinţii, îi spune ceva tovarăşului de drum, bătrînului chel, cu mănuşi glacé, care dă din cap, îţi strigă ceva limpede şi inteligibil, cu dicţia unui crainic de radio, alergi pe urmele lor, dar dispar în galop din cîmpul tău vizual, doar tropotul tot mai depărtat îţi chinuie timpanele, iar păsările dau ocol pe cer în cercuri tot mai mari, mai largi, dispuse parcă să-ţi dea pace, deşi tu unul ştii, ca şi cum ai fi trăit deja toate astea — dacă te atacă, deznodămîntul încleştării n-ar fi greu de anticipat

A opta secvenţă:

şapte oameni într-o cameră. Şase bărbaţi şi o femeie. Prietenul tău din copilărie, J, tu, gazda, bătrînul măturător, plus Alvaro, Jakab, actorul împreună cu femeia lui. (Nu-ţi mai aduci aminte exact pe unde i-aţi pescuit, parcă v-aţi întîlnit pe stradă, iar bătrînul i-a invitat şi pe ei, deşi actorul vă propusese să mergeţi cu toţii la el, încăpeaţi toţi

în bucătărie, e drept că n-avea scaune, însă puteaţi şedea la urma urmei şi pe capacele cutiilor.)

Şapte oameni într-o cameră, în camera cea încăpătoare a bătrînului măturător, ticsită cu vechituri, printre ceasuri, cactuşi, cărţi, scrinuri, mese, pisici şi petunii, coşuri de rufe, dulapuri, icoane şi geamantane, şase bărbaţi şi o femeie (cine o fi?) care stă lîngă actor, îşi lasă mîna pe umărul lui. Jakob şi Alvaro stau pe canapea cu feţele congestionate, or fi băut şi ei ceva mai înainte, flecăresc bine dispuşi cu paharele în mînă. Lîngă ei stă bătrînul, le-o fi ţinut vreo prelegere, căci îl vezi gesticulînd, J stă într-un fotoliu în fundul camerei şi răsfoieşte un folio. Ce titlu o fi avînd?

Şapte oameni într-o cameră. Şase din ei să se schimbe, să fie mereu alţii, al şaptelea să fii tu însuţi, imaginează-ţi ce-şi închipuie ei în acest moment şi ce-şi imaginează ei de fel.

ţi-ai imaginat?

ai progresat cu ceva?

atunci să revină cîmpia

îţi ridici privirea şi iată cîmpia rostogolindu-se domol către tine, au şi apărut ţiganii răsfiraţi (figurine de şah pe tabla de şah a luncii), în mijloc stă ca împietrit bulibaşa, briceagul (cel al Văduvului, cu care ţi-a tăiat de atîtea ori slănina înainte şi după aceea) îi vibrează înfipt în gît; Văduvul — de-abia acum îl descoperi — aleargă deja spre sat, spre grădinile care pentru el înseamnă un adăpost, libertatea provizorie, este de neoprit, acum Jakab se ridică, dă din mîini ca un păsăroi care-şi curăţă penajul, ţiganii se holbează la el, nu însă şi Văduvul, care fuge, încă mai fuge, nici bulibaşa cu cuţitul înfipt în gît nu-l priveşte, nici chivuţele în pielea goală nu se uită la el, doinesc ţopăind: „cana-i mică, toarta mare, 'năuntru-o privighetoare", clipa aceasta nu vrea să mai sfîrşească, se repetă întruna, vrînd parcă să atragă luarea aminte

de-ar continua: s-ar prăbuşi bulibaşa la pămînt, s-ar prăvăli ca un sac de făină dezechilibrat, n-ar apuca să mai zică nici pîs, nici măcar cucu-bau, cucu-bau, nimic, apar în cadru şi pomii şi castelul, în jurul unui nuc se învîrtesc două fete ţinînd în mîini cărţi de joc de mărimea unui om: un as de ghindă şi un valet de tobă, în dreptul lor valsează uşor, cu îndemînare, un băiat şi o fată, Alvaro discută acum cu J, femeia adusă de actor stă lîngă ei, tristă, are vocea

stinsă, se vede şi din profil că e bine făcută, ţigăncuşele bîţîie în ritmul cimiliturilor, bulibaşa continuă să aplaude şi cu briceagul înfipt în gît în loc să cadă pe jos, secuii avansează, actorul îşi şterge gura cu dosul palmei, se scoală, se duce la Jakab, îi cere ceva, Jakab se întoarce spre el rînjind, îţi pare o nălucire totul, un film mut, bătrînul măturător rînjeşte în spatele lor, un rînjet stereotip ca în fotografiile cu marginile roase, păstrate de la începutul secolului, hîrtiile de douăzeci şi cinci cad pe broboada întinsă pe jos, zece fete despuiate îşi aleg în pripă partenerul, se clatină cîmpul, Văduvul îţi face semn pe cînd goneşte spre grădini, dă din mîini ca un tambur major, ce-o fi vrînd? silueta tot mai mică îi dispare în cele din urmă ascunsă de grădini, îi mai zăreşti printre şipci doar cămaşa albă însîngerată, pe spinare petele de sînge sînt cît bulgării de zăpadă, dispare de tot, iese din cîmpul tău vizual, îl acoperă case, grădini, şure, căpiţe, ţigani şi nori călători, secuii dansează polca la braţ cu chivuţele despuiate, „că eşti un gunoi, uite de-aia!”, urlă actorul înghiontindu-l pe Jakab, Jakab ia poziţia de drepţi, îi dă onorul în glumă, ciocnesc, beau, le sticlesc ochii în timp ce se privesc, J se îndreaptă spre uşă împreună cu necunoscuta, cu paharele în mîini, nu-i bagă nimeni în seamă, chiar dacă i-ar întreba careva ceva tot n-ar răspunde, perdelele flutură în curentul făcut de uşa deschisă, însă nimeni nu observă nici asta, au şi ajuns afară, se mai aude rîsul fetei şi vocea morocănoasă a lui J, Alvaro joacă şaizecişişase cu bătrînul măturător (de unde or fi scos cărţile?), joacă în draci, cîmpul tresaltă, zvîcneşte, ţiganii cad de-a valma amestecîndu-se cu bancnotele, corturile, calabalîcul, secuii şi fetele goale, înecaţi în glod, „e mic pachetul”, strigă careva din gang (de unde pînă unde un gang aici?) scuturînd praful, îl scutură, îl scutură în părul blond, mătăsos, al femeii actorului, asta nu-i impacientează pe actor şi pe Jakab, golesc pahar după pahar, se pupă pe obraz, se bat pe umăr, îşi pun întrebări, povestesc şi se ascultă unul pe celălalt, comentează episoade ale vieţii lor sexuale, ale vieţii de familie, ale tinereţii, sînt congestionaţi, Alvaro cîştigă întruna, îl bate pe spate pe bătrîn, parcă a consolare, castelul şi pomii plutesc în şuvoiul de lumină, cărţile de jos se înalţă în zbor, părînd mici pescăruşi de aici de departe, undeva clocoteşte marea spumegînd, în cameră e un fum să-l tai cu cuţitul, un secui cosind tacticos în luncă

apare dincoace, Alvaro îl salută, „şi aici, neică! şi aici!”, îngînă bătrînul lăsîndu-l pe Alvaro să-i ardă cîte una pe spinare, habar n-ai pe unde or fi J şi cu fata, ce-or fi făcînd, admiri mişcările cosaşului secui

cîmpul este din nou pustiu, măcar o sperietoare ar mai putea reveni să înfrunte pustietatea asta hapsînă, dar nu există sperietori, cireşi, nu există nici lanuri de grîu dezmierdate de vînt, cîmpul e pustiu, s-a golit din nou, în mijlocul luncii a mai rămas doar baticul pe care aterizau banii aruncaţi de secuii cei pofticioşi după muieri, de atunci însă bancnotele au făcut aripi şi au zburat spre miazăzi ori spre apus, nu-ţi rămîne decît să rabzi, să rabzi

— Nu vii? — bagă capul pe uşă femeia. Prietenul tău vrea să ia un pic de aer şi m-am gîndit să dăm o raită cu maşina.

Te ridici. Ocoleşti prudent cartoforii, cîmpul se sfărîmă în bucăţi, revezi peisajul încă o dată ca într-o oglindă retrovizoare, cîteva fire de iarbă rebele, pipernicite, ei sînt gata de drum, urmează deja curtea, te laşi în spate pe banchetă, arcurile scrîşnesc. Femeia se aşază la volan, îi flutură părul în vînt, J se aşază lîngă ea, neobişnuit de congestionat şi el, tace, nici tu nu zici nimic, te întinzi pe banchetă

rulaţi deja pe stradă, orologiul primăriei arată două şi jumătate, „ce repede a trecut timpul”, zîmbeşte femeia apăsînd pe accelerator, tăceţi, pe chip i se lăţeşte un zîmbet stas, deschide radioul, o voce de bărbat prezintă ştirile, schimbă postul, şuvoaie de muzică vă inundă implacabil, sînteţi împresuraţi de bărbaţi cu rase negre şi glugi, în mîini le sclipesc lamele goale, în ele constă dreptatea lor, maşina se înalţă în zbor despicînd aerul cu botul, bărbaţii gesticulează acolo jos, unul dintre ei aduce cu actorul, altul cu Alvaro, un al treilea cu Jakab, acum zburaţi deasupra norilor, încet botul maşinii se abureşte, maşina — zăgan huruitor — pluteşte lin deasupra oraşului, căutîndu-şi prada aninată de fire invizibile, asupra căreia să se năpustească înhăţînd-o ori nimicind-o, priviţi oraşul, salba lămpilor aidoma unor licurici, de sus pare un orăşel de basm al copilăriei, în oglinda retrovizoare peisajul se năpusteşte neîncetat spre tine, ba un pom, ba un stîlp, pesemne că între timp aţi revenit pe pămînt, lăsaţi iarăşi în urmă pomi şi stîlpi, o găină traversează în fugă drumul, pe urmă apare primul om, traversează drumul agale, cu coasa

pe umăr, intră în lumina farurilor, femeia debreiază, claxonează, omul îşi ridică speriat privirea, dar l-aţi şi depăşit, sîngele găinii a împroşcat şi parbrizul, geamul e pătat de sînge, femeia accelerează întruna, roţile gonesc silenţios pe asfalt, maşina trepidează din toate încheieturile, „destul", zice J pe neaşteptate, „destul", pe un ton brutal, femeia continuă să zîmbească, frînează, chipul îi e tot un zîmbet, la radio se spun din nou ştiri într-o limbă necunoscută, primul cuvînt rostit e Vietnam, îl urmează altele, zburătăcesc prin aer nume de politicieni, în dreapta e o pădurice, „unde sîntem oare?", întreabă J, dai din umeri, „habar n-am — îi spui —, undeva în Europa", vă daţi jos din maşină, femeia îşi aprinde o ţigară, la flăcăruia chibritului vezi că nu mai e aşa de roşie la faţă ca la plecare, „mi-a prins bine", zice acum mişcîndu-şi mîinile în chip curios, ca şi cum ar înota prin aer, apoi scoate din portbagaj un pled ecosez, îl despătureşte, îl reîmpătureşte perfect, porneşte surîzătoare spre pădure, se pierde în întuneric, în dosul tufelor răzleţe, al copacilor scorţoşi, undeva în interior gînguresc guguştiucii, J îşi aprinde şi el o ţigară, porneşte fluierînd pe urmele ei, la radio iar e muzică, un vals de demult, una din măreţele realizări ale stilizatei Europe Centrale a lui Strauss, bere şi unanism, Svejk şi Kafka, împăratul-leat şi iubita lui cu coapse groase cît căpăţîna calului, Andrássy Gyula* cu o sută de trandafiri la căpătîiul împărătesei-leat, plutesc prin aer chipuri de ţigani mici, ţigani mari, primaşi, „tu nu vii?", te întreabă J întorcîndu-se către tine, „aveţi nevoie de mine?", îl întrebi coborînd din maşină, „nu ştiu — zice J —, nu ştiu ce-om fi căutînd la ora asta aici", dai radioul mai tare, valsul e o uriaşă pasăre neagră care pluteşte pe deasupra ta, o simţi năpustindu-se asupra ta, te-a şi înşfăcat, te învăluie, te adoarme, te rupe de corupţie, evoluţie, revoluţie, „ei, ce se întîmplă — strigă femeia de undeva dintre copaci —, aşteptaţi invitaţie specială?", J stă lîngă primul copac, se întoarce spre tine rîzînd, „e nervoasă", îi şopteşti, J scuipă, „dă-o-n mă-sa", mîrîie el, însă porneşte în direcţia vocii, valsul plu-

* Andrássy Gyula, conte (1860—1929) — politician maghiar devotat dualismului austro-ungar şi casei de Habsburg. A deţinut diferite portofolii ministeriale, între care şi pe acela de ministru de interne. A fost ultimul ministru de externe al Austro-Ungariei. (N. trad.)

teşte pe urmele lui, pădurea asta seamănă cu cea dintr-o secvenţă a filmului cu tătarii, aproape că te aştepţi ca pe coasta dealului, lîngă maşina părăsită, să apară doi călăreţi, să-şi strunească arcurile şi...; romantismul viu al lucrurilor — te trezeşti bîiguind, sau poate că nici nu bîigui nimic? copacii străjuiesc liziera, ar merita să te apropii de unul mai la îndemînă şi să-i atingi scoarţa rece, valsul mai ţine şi se strecoară în suflet stîrnindu-ţi greaţa, te întorci la maşină şi deschizi portbagajul, nici nu scotoceşti prea mult, sticlele sclipesc în lumina lunii, căţeluşii se gudură dînd din coadă, prima înghiţitură nici n-o simţi, te aşezi în spate cu picioarele pe speteaza din faţă şi dai pe gît whisky-ul, valsul te înfaşă în scutece, te simţi ca un sugar, goneşti pe cărările întoarcerii, sub zece — o sută — o mie de chipuri par a te compătimi pietrele funerare ale vieţilor lăsate în urmă, deja trăite, goneşti pe lîngă ele fără un cuvînt, de-ai şti măcar încotro, de-ai şti măcar pînă cînd, lîngă tine frînează o maşină, asta te şochează, însă rămîi neclintit, bei, fluieri o melodie, retrăieşti amintiri, din maşină, poţi vedea în oglinda retrovizoare, coboară două siluete, se apropie de tine actorul şi Jakab, nu mai poartă rasele negre de adineauri şi din mişcări se vede că sînt destul de piliţi

— Unde mi-e femeia? — întreabă actorul.

— La plimbare — îi strigi şi pui în surdină valsul cel interminabil. Îi plac pădurile transilvane.

— Spuneţi-mi, unde-i fata?! — întreabă din nou.

— Unde-i fata? — insistă Jakab de parcă ai fi surd şi încearcă să te împungă cu privirea, dar brusc se împleticeşte şi se rostogoleşte în braţele actorului. — Uite fata, nu e fata — zice el.

— S-au dus la plimbare — dai din umeri.

— Unde? — încremeneşte Jakab făcînd ochi mari. (Doarme din picioare, ca de obicei.) Unde s-a dus să se plimbe?

— Acolo! — arăţi cu capul spre pădure. În pădure. Şi-au luat şi o pătură, să aibă pe ce să se aşeze în caz că obosesc şi vor să şadă. Scade probabilitatea unei răceli. Pricepi?

— Spune-mi, unde mi-e femeia?! — o ia actorul de la capăt sughiţînd

unul dintre căţei latră scurt, în clipa asta aduce cu Albi, desigur că Albi e greu imaginabil aşa de jigărit, iată-l glăsuind, pînă şi vocea e leită a lui Albi, un pic cam răguşită, dar în fond binevoitoare: „lasă, băiete — îţi zice mîngîindu-ţi creştetul —, trebuie s-o înţelegi într-un fel şi pe bunica!”, „eu unul nu vreau s-o înţeleg! — ai strigat tu —, nu vreau să înţeleg pe nimeni, pe mine cine mă înţelege?”, te-ai smiorcăit şi ai scos limba şi ai muşcat şi ai zgîriat, te simţeai în acelaşi timp un rîs la pîndă în desiş şi un cocoş fălindu-se pe mormanul de gunoi, însă ţi-ar fi plăcut să fii tigru sau barză, să simţi prelingîndu-ţi-se pe mustăţi sînge nevinovat şi să zbori ca vîntul peste mări şi ţări, spre miazăzi, mereu spre miazăzi, către patria cactuşilor şi a căldurii veşnice, sub tine nisipul deşertului se întindea înghiţind şi maşina, cei doi bărbaţi păreau statui, statuia actorului suduia întruna în timp ce-şi căuta femeia, însă tu nu-i urmăreai vorbele, cei doi cîini dansau în jurul tău fără oprire, sticla s-a înălţat în aer şi a pornit să se învîrtă din ce în ce mai repede, „trebuie s-o înţelegi şi pe bunica — îţi zicea Albi —, suferă şi ea din cauza lui bunică-tu”, asta pe cînd vă plimbaţi prin grădină iar frunzişul uscat îţi trosnea sub picioare, nu ştiai ce avea să mai urmeze, din pădure apăru J cu capul în piept, în urma lui femeia, cu pledul pe umăr, cînd v-a zărit începu să plîngă complet aiurea, „în sfîrşit!”, a zis actorul, Jakab a început să rîdă şi a scos din portbagaj o sticlă de whisky neîncepută, ai privit bolta cerului, „de ce este bunica supărată pe Beldeanu?”, ai întrebat, dar Albi nu ţi-a răspuns, sticla de whisky dispăruse, cea nouă lucea în mîna lui Jakab, n-avea desenaţi căţei, ci doar un soldat posomorît, mărşăluind spre răsărit cu hotărîrea celor condamnaţi, cu furia celor neînţeleşi, cu grimasa nebunilor căzuţi în extaz, o fi mergînd poate spre miazăzi, te-a străfulgerat gîndul, ca berzele spre deşert, în căutarea tainicului sfinx, „te căutam!”, îi zice actorul femeii, mîngîindu-i părul, lîngă ei Jakab rînjeşte cu sticla în mînă, „nici nu e supărată pe Beldeanu — îţi răspunde Albi, şutînd cu şpiţul în frunzişul ruginiu —, nici n-ar avea motive, el nici nu era aici cînd l-au săltat pe bunică-tu, n-are nici o vină în asta”, Albi pare derutat, dintotdeauna nu te-au înconjurat decît oameni derutaţi, „de ce mă căutai?”, zîmbeşte femeia, îşi trage capul, palma actorului rămîne suspendată în aer, Jakab îţi dă sticla, tragi un gît, femeia

ia loc în maşină, trînteşte portiera, trînteşte pătura pe bancheta din spate, vlăguit cum eşti nici n-apuci să te fereşti, debreiază, actorul J şi Jakab rămîn în urmă, îi auzi strigînd ceva în timp ce se apropie de cealaltă maşină, dar de văzut nu mai vezi nimic, femeia forţează motorul, ieşiţi pe şoseaua scînteietoare sub clar de lună, „ţi-e rău? — te întreabă femeia —, de ce n-ai venit şi tu, în trei mi-ar fi plăcut mai mult, era mai palpitant!", „ce rost avea?", ai căscat tu, femeia dădea din cap, ai privit în urmă, maşina cealaltă gonea pe urmele voastre, farurile îi clipeau ca ochiul sfinxului adormit la soare în deşert, „o să-ncerc să fiu drăguţ cu ea!", ai zist tu, iar Albi a oftat aşa de tare că era cît pe-aci să-i crape maxilarul, „foarte bine, băiete!", ţi-a zis el luîndu-şi mîna cît cazmaua de pe creştetul tău de paisprezece ani, femeia a accelerat, aţi depăşit o basculantă uriaşă, „cam ce părere ai despre tine însuţi?", te-a întrebat înainte de a da drumul la radio, „asta mă întreabă toată lumea!", i-ai spus tu posac şi ai tăcut, se apropia un marfar, peisajul părea montat pe el, sirena a şuierat, bariera a fost lăsată jos, maşina a trecut în ultima clipă prin faţa trenului.

Şapte oameni într-o cameră. Şase bărbaţi şi o femeie. Jakab, Alvaro, actorul, blonda pe care a adus-o cu el (cum or fi ajuns aici şi cine o fi femeia?), J (prietenul tău din copilărie), tu şi gazda, bătrînul măturător (care nici nu e măturător), şase bărbaţi şi o femeie într-o cameră, în camera cea încăpătoare a bătrînului pseudomăturător, ticsită cu vechituri, printre paturi, ceasuri, cactuşi, cărţi (printre altele o ediţie princeps fascinantă şi de mare valoare a lui Apáczai*, pe asta o răsfoise J mai devreme, ţi-a spus asta mai tîrziu, pe stradă, şi era hotărît s-o şi cumpere de la bătrîn, voia să vină a doua zi după ea), scrinuri, mese (pe una din ele, resturile cinei, sticle de vin, whisky şi apă minerală), pisici, petunii, promisiuni închipuite sau reale, desene naive, icoane, piei de cîini întinse pe pereţi şi covoare persane originale, procurate pe sub mînă. Şapte oameni într-o cameră.

* Apáczai Csere János (1625—1659), filozof şi pedagog cu o cultură enciclopedică, autorul monumentalei *Magyar Encyclopaedia,* editată la Utrecht în 1655. (N. trad.)

un vis cîndva visat: şezi pe pervaz şi priveşti oraşul peste care se lasă înserarea (acoperişurile, mîini roşii împreunate, umplu fundul cerului, cu toate astea nicăieri nu se întîmplă nimic)

acoperişurile înveşmîntate în lumina roşie (se caţără oameni pe aceste acoperişuri, ţigani, săteni şi soldaţi ce gesticulează cu armele lor de instrucţie, cîte unul se opreşte în răstimpuri şi, împreunîndu-şi mîinile — dacă e soldat aruncă întîi arma —, se aruncă în gol, îţi trec chipurile pe dinaintea ochilor, le vezi orbitele adîncindu-se ca nişte puţuri, totul pare o proiecţie pe pînză, care nu vrea să se mai termine; pe acoperişul primăriei vezi o siluetă uriaşă, încremenită, e bulibaşa şi ştii că va urma îndată şi clipa în care briceagul îşi va lua zborul din mîna Văduvului, pe Văduv nu-l vezi, probabil e pe acoperişul şcolii şi-l acoperă hornurile)

cîteva acoperişuri de tablă, ca punctul ce încheie o frază ori găurelele ce se cască în mijlocul nasturilor roşii (pe aceste acoperişuri stau încremenite ţigănci bătrîne şi puradei, te privesc, tu eşti cel pe care-l pîndesc, nu le poţi ocoli privirile sfidătoare, te ajung din urmă şi te împresoară)

turla bisericii de vizavi (a cărei umbră sfîrtecă în diagonală fundaţia blocului în construcţie, crucea i se pierde într-o gaură, se vede neclar, dispare în gaura în care trăiesc cîini vagabonzi şi şobolani cîtă vreme nu plouă)

temelia blocului (o bortă neagră, căscată, orificii ruşinoase, trupuri culcate, minusuri, chepengurile deloc promiţătoare ale eterului, însă acum nu cîinii şi şobolanii mişună prin dreptul lor, ci tu împreună cu J te afli în mijlocul orificiului din mijloc, cu gîtul cam la nivelul trotuarului, dacă cineva ar avea chef, v-ar putea trage un şut în gură fără nici un efort; de aici, de sus, nu se vede că, de fapt, sînteţi la cîţiva metri buni de trotuar, înălţimea anulează distanţele.

Încaleci, prin urmare, pervazul şi te uiţi la tine şi la J, cei din gaură, din dreptul chepengului căscat spre eter, pe vîrful limbii negre a eterului. Soarele nu apune ci răsare, iar tu stai în groapă (e o duhoare, în colţ s-au strîns grămezi de fecale de cîine, şobolan şi om) şi te priveşti stînd încălecat pe pervaz.

Te priveşti reciproc cu tine însuţi. J tace. E patru şi jumătate. Ar putea zăngăni deja maşinile cu lapte jos pe caldarîm. Şi carele cu bere. Într-a întîia, la întrebarea ce vrei să te faci ai răspuns fără ezitare, ferm: cal. De ce?, a făcut învăţătoarea ochii mari. Ca să-mi tropăie copitele pe caldarîm, i-ai răspuns tu demn. Învăţătoarea, o tînără cu părul blond, s-a dus după-amiază la bunică-ta să-i povestească tărăşenia, dar pe bunica n-a mai impresionat-o nici asta. Taică-său voise să se facă balon, să poată zbura, i-a zis ea, iar bunicul alchimist. Toată familia e trăsnită. Seara, înainte de culcare, te-a întrebat totuşi de ce vrei să te faci cal. „Fiindcă astfel vreau să le dau de ştire oamenilor însetaţi că aşteptarea nu le-a fost zadarnică şi că soseşte berea", i-ai răspuns tu după o chibzuială îndelungă. „Cum aşa?", te-a privit bunică-ta lung. „Tropăind", ai zis. Poate nu te-ai exprimat chiar aşa, dar acum aşa îţi pare că s-ar fi petrecut lucrurile. (Dar cui i se pare? Celui încălecat pe pervaz? sau celui care stă în groapă alături de tovarăşul lui de joacă din copilărie, venit în vizită din America şi căruia i se vede doar capul semănînd cu o bilă de popice rătăcită pe trotuarul neted ca oglinda? şi a cui bunică dreaptă ca bradul era vecina Văduvului la porţile copilăriei?)

E cinci fără douăzeci şi şase. Pe caldarîm nu zăngăne nici maşinile cu lapte. Nici carele cu bere. În oraşul ăsta berea nu se transportă cu caii. Şi cu toate astea nu e linişte. Bărbatul de la etajul şapte (prin urmare de deasupra ta) îşi ia la bătaie femeia. De undeva, pe o fereastră deschisă se revarsă muzica de fanfară. În piaţă soldaţii execută cu arma mişcări ciudate, în ritmul muzicii, apoi un general cu barbă neagră, falnic în mantaua cu galoane aurii, face revista de front călare pe un cal alb, salută într-o doară ofiţerii în poziţie de drepţi. Locul fanfarei este luat de jazz. Soldaţii rup rîndurile aruncîndu-şi armele cît colo, generalul mînios vrea să se năpustească pe urmele lor, dar fluviul îi barează calea. Plutele coboară la vale dezmierdate de razele soarelui. Se îndreaptă către libertate, egalitate, fraternitate, fericire, pace şi lumină. Sclipeşte o trîmbiţă de aur în nişte mîini negre. Generalul zboară cu cal cu tot, pluteşte pe deasupra fluviului ca atîrnat de razele soarelui. Soarele reflectat de cizmele negre îţi intră în ochi. Nu le poţi privi prea mult. Te orbesc. Iar eşti în biroul preşedintelui sfatului popular, cele două

statuete din ghips te privesc prelung, la fel şi bărbatul cu privirea sfredelitoare atîrnat pe perete. Îţi laşi capul în piept. Veres Pista te priveşte istovit şi-ţi spune: „crede-mă că nu din cauza ţiganilor! La urma urmei nu merită să ai mustrări de conştiinţă pînă la moarte doar din pricina cîtorva ţigani". „Şi ţiganii sînt oameni", te încăpăţînezi tu. „Desigur", dă din cap Veres Pista. „Dar sînt eu vinovat de măcel? Eu am fost aproape ultimul din sat care a aflat ce se întîmplă în luncă". „Nu dumneavoastră sînteţi vinovatul", îi spui tu. „Ba şi eu sînt", îşi pleacă ditamai ţeasta susţinută de gîtul firav. „Fiindcă habar n-aveam pe ce lume trăiam. Eram orb. Eram orbit de putere. Credeam că nimic nu se poate întîmplă fără ştirea mea." Dă din mînă a lehamite. Încerci să-l consolezi, dar camera se învîrte cu tine şi te prăbuşeşti. Unde? Îngroapă? În fereastră? „Vremurile-s de vină — strigă în urma ta Veres Pista. Fiindcă tare anapoda se gospodăresc cu noi, cu oamenii!"

— Ia fii atent — îi spui lui J închizînd ochii ca să nu mai vezi fluviul curgînd domol şi nici trîmbiţa de aur strălucitoare.

— La ce? — te întreabă J plat, indiferent.

— Ăla din fereastră eu sînt — îi şopteşti deschizînd ochii. Fluviul curge la vale nepăsător. Duce plutele, cîte o trîmbiţă de aur. Generalul a dispărut cu cal cu tot. Plutaşii (nişte zdrahoni de negri) dansează pe unde, pe lîngă plute. Stropii de apă li se rostogolesc de pe pielea de abanos în chip inexplicabil. Ca şi faptul că se menţin la suprafaţă. Muzica de jazz planează deasupra lor ca un stol uriaş de pescăruşi, iată-i în cerc, într-un cerc circumscris lor sînt plutele, trîmbiţele strălucitoare, din aur, în exteriorul lor cercul plutaşilor negri dansînd pe suprafaţa apei, parcă ar dansa o sîrbă, dar J îi acoperă cu cerul albastru, ca şi cum ar închide o carte cu basme. Muzica se mai aude o vreme, un fel de acorduri nostalgice ale unui pian cu capacul închis răsunînd într-o încăpere goală. După care se mai aude doar tînguirea pescăruşilor, pe cer pluteşte o singură trîmbiţă de aur, în jurul ei se învîrtesc soarele, pescăruşii. Linişte de mormînt. Se profilează regretele.

— Care fereastră? — te întreabă J strîngîndu-te mai sus de cot.

— Aia de vizavi. De la etajul şase.

— Ia fii atent! — îţi zice J. Tu eşti aici, lîngă mine. În groapă. Nu glumesc! Vorbesc serios! Pricepi? Prin urmare cel de colo, din fereastră, nu poţi fi tu. Un om nu se poate afla în acelaşi timp în două locuri. Ala e altcineva.

Acum îţi vin în minte fisurile. Cowboy-ul roteşte lasoul, iar mustangii îţi trec pe dinainte într-un galop nebun, încep să se rotească în jurul tău şi fisurile, se nasc insule în acest vîrtej, palmierii zboară în cerc, rădăcinile lor îţi amintesc de bărbile moşnegilor cu părul nins, se încurcă în ele peşti zburători, de pe solzii lor se revarsă în ochii tăi strălucirea uriaşei trîmbiţe cereşti de aur, oglindă de gradul doi, sentimentul demnităţii este inevitabil, mai devreme sau mai tîrziu totul iese la iveală, totul iese la lumină, doar cerul nu poate fi mereu albastru, dacă e întotdeauna senin neagă existenţa norilor, iar norii există. Cowboy-ul aruncă lasoul, nu poţi pierde la nesfîrşit, silabiseşte el, iar laţul se înfăşoară pe crupa unui cal alb, palmierii se reîntorc pe pămînt, tu priveşti fisurile în care doi bondoci fugăresc de zile întregi un tip înalt care în cele din urmă se refugiază întotdeauna lîngă bărbatul cu ceafa pleşuvă din fotografie, cînd stai culcat pe pat capul îţi vine exact la nivelul lor, ceafa celui înalt devine şi ea fosforescentă, cei doi bondoci se opresc în spatele lor, îşi scot pistoalele cu mişcări exersate pînă la refuz, parcă ar fi un exemplar uman în ediţie dublă, un om şi imaginea lui din oglindă, ridică mîinile, pistoalele îţi reflectă lumina în ochi, n-auzi niciodată detunătura, poate că nici nu e vreo detunătură, căci pe neaşteptate dintr-o fisură apare bunicul, slăbit şi palid, ţine în mînă cărţile ce imortalizează viaţa neamului vostru, un străbun a fost kuruţ în detaşamentul lui Ocskay László, îţi zice, în schimb altul, n-are rost să ne ascundem pe după degete, a fost labanţ. Apare şi bunica, „n-ai pic de minte? — cîrîie ea —, ce-l tot prosteşti pe copilul ăsta?” întorci spatele şi-ţi tot apare Văduvul. Stă în grădină, sub nuc, pe locul unde Albi i-a îngropat cîinii morţi de dorul lui şi tace. Îţi mîngîie creştetul şi te întreabă pentru a o mia oară dacă chiar n-au primit mîncare de la nimeni. Iar tu îi răspunzi pentru a o mia oară că nu şi tăceţi. N-are pe chip nici urmă de mîndrie. Şade pe mormîntul cîinilor săi şi tace.

— În spatele băiatului, în camera cît o celulă, pe perete sînt fisuri — îi spui lui J şi-l priveşti ţintă în ochi. Fisuri în formă de laţ şi de castravete.

— Să nu-mi spui că a treia ediţie îţi zace în fisurile alea. J. dă din mînă. — Las-o baltă — zice. N-are nici un rost.

Dai şi tu din mînă. Apoi priveşti în jur. În stînga şerpuieşte strada pe care aţi venit pînă aici. De-o parte şi de alta case. Mai mari şi mai mici. Şi una cu etaj. Curtea îi dă încoace. O femeie desculţă, în cămaşă de noapte, iese pe uşă. Se duce la fîntînă, scoate apă. Scîrţîitul lanţului nu se aude pînă aici. După colţ, de nezărit de aici, o cîrciumă. Deschide peste o oră. Acole veţi bea primele sticle de bere. Pe stradă lucrează trei ţigani. Doi din ei dau cu mătura fără tragere de inimă, al treilea vine cu tomberonul după ei şi adună gunoiul cu lopata. Acest al treilea ţigan e o fetişcană de paişpe-cinşpe ani. Îţi imaginezi cum ai agăţa-o şi v-aţi da întîlnire în fiecare dimineaţă aici, în fundaţia blocului. Aţi face dragoste în grabă, fără un cuvînt. La dreapta, un teren viran. Schele, găleţi murdare, cu mortar uscat. Ciubăre, scări, proptele. Un cort din cele folosite de constructori. Mai încolo, cîteva barăci. Ceva mai departe, o fîneaţă pustie. Iarba e deja destul de mare. Ţi-i închipui pe negrii de adineauri cosind fîneaţa şi cîntînd între timp *spirituals*. În spatele tău căldări cu mortar, proptele, barăci, ceva mai încolo grădini. Pomii fructiferi se înşiră pînă sub zidurile surpate ale bisericii de la cetate. Cineva urcă treptele din turlă. Clopotarul? N-ai de unde şti. Te întorci. Femeia în cămăşuţă de noapte apare din nou în curte, se duce spre ograda orătănilor cu o pungă pe braţ. Gîşte roiesc în jurul ei gălăgioase. Gîgîitul n-ajunge pînă aici. Ţiganul mai tînăr pune mătura jos, urinează lîngă stîlp, după care se duce la fată şi o sărută. Aceasta îl pălmuieşte. Ţiganul îi spune ceva neclar. Le întorci spatele. Vizavi de tine, bordura orbitoare a trotuarului, dincolo de ea straturi de flori, printre flori sticle şi borcane goale, cîrpe soioase, hîrtii colorate, ziare, cutii de brînză. O fi opera locatarilor, straturile de flori sînt chiar sub ferestrele blocului. Stai faţă-n faţă cu tine şi acum, brusc, încremeneşti: fereastra e pustie. Un dreptunghi orbitor. Pervazul nu e încălecat de nimeni. Te apucă ameţeala.

J urcă pe trotuar, se aşează pe marginea stratului de flori, în iarbă şi îşi aprinde o ţigară. E puhav, are cearcăne mari. Din cînd în cînd cască. Nu-şi duce mîna la gură, e flendurit rău de tot, stors de vlagă. Te caţări şi tu sus pe trotuar, lîngă el.

— Ce să ne mai zicem? — îl întrebi.

— Nimic — îţi zice. N-a mai rămas nimic de spus.

— Ce-i de făcut?

— Hai să bem o bere — zice. La ce oră deschide cîrciuma?

— La cinci şi jumătate — îi spui. O să deschidă la cinci jumate, să tot bei la bere pînă nu mai poţi.

— De putut nu prea mai pot — zice J pufnind în rîs„ Îi sclipesc dinţii frumoşi. Aduc cu fisura de deasupra chiuvetei. Întotdeauna ţi-ai imaginat fisura aceea crescînd, făcîndu-se cît o gură de hipopotam şi pogorînd asupra ta pentru a te mistui, te-ai văzut dispărînd între dinţii gălbejiţi, întocmai ca o legătură de morcovi sau de pătrunjel în punga unei gospodine la cumpărături, dispărînd fără întoarcere. Ai trăit de atîtea ori în imaginaţie acest moment încît l-ai putea reconstitui clipă cu clipă; camera din care aţi plecat în zori, vechea odaie a bătrînului măturător te însoţeşte fîşii-fîşii, biblioteca şi cactuşii plutesc în jurul tău, apa vărsată dintr-un pahar rămîne în aer luînd o formă neclară, ce nu poate fi etichetată ca figură geometrică, nu se descompune în picături şi nu cade din tavan, fiindcă, în chip bizar, plafonul este acum jos, iar covoarele cele murdare ale bătrînului flutură deasupra ta ca în basme, murdăria de pe ele nu ţi se scutură în cap, două mîţe miorlăite se furişează pe lîngă tine, mîngîi o pisică şi se opreşte din mieunat, închizi ochii, te visezi lîngă o femeie necunoscută, rulînd cu maşina pe autostradă noaptea urmăriţi de o maşină a poliţiei, în faţă vă apare călare bărbatul cel înalt, cei doi bondoci încă nu se zăresc, dar trebuie să fie şi ei pe aici, apar din labirintul fisurilor venind cu tancul, cu vaporul, pe cămile, cu maşini-sport, pe jos, cu avionul, cu maşini de teren, pe elefanţi, pe cai, pe măgari, pe catîri, într-o şaretă trasă de cai, măgari, catîri, eventual la un loc cu ţiganii din căruţele cu coviltir; sînt de neoprit din drum, ca vîntul, ploaia sau hoardele tătarilor prădalnici năvălind de la răsărit sau ca ninsorile cele fabuloase ale poveştilor; cei doi bondoci îl

mînă de fiecare dată pe lungan către poza de pe perete, care se află la înălţimea capului tău, o fi cineva dintr-un ziar, un bărbat cu ceafa pleşuvă stă în dreptul unui zid alb, lunganul poposeşte lîngă el, începe să-i lucească şi lui ceafa, din labirintul fisurilor dau buzna cei doi bondoci, fiecare imagineîn oglindă a celuilalt, se caţără în poză, se opresc la patru-cinci metri de cel cu ceafa lucioasă, nu se ştie a cui imagine în oglindă, pînă cînd şi de ce o fi, întind dreapta înainte de parcă ar face gimnastică, mîna stîngă le rămîne în şold, ca la carte, le priveşti, le admiri ţinuta, te uluieşte viteza cu care le apar în mînă pistoalele, cert e că le apar din senin şi, ca şi trîmbiţă de aur de mai înainte, îţi reflecta în ochi lumina, acest mesaj al paradisiacei trîmbiţe de aur, niciodată n-auzi detunătura, ba adormi, ba te trezeşti, vîntul flutură perdeaua albastră şi te îndrepţi către ea, o tragi într-o parte, oraşul e scăldat de razele soarelui care asfinţeşte? sau ale soarelui ce răsare? te aşezi pe pervazul ferestrei; zgomotele îţi spun că Ági e la chiuvetă, se spală, se piaptănă, se găteşte, de ce oare? Doamne, oare de ce? n-ai idee în ce stadiu o fi cu găteala, fiindcă prosopul agăţat ca un paravan ţi-o ascunde vederii, în plus razele soarelui—răsare—apune ajung exact în dreptul chiuvetei, reflectîndu-se din oglindă drept în ochii tăi, dînd naştere pe cerul senin, ca prin farmec, unor trîmbiţe de aur, îţi freci ochii şi priveşti în jos, printre cerculeţele roşii îţi apar orificiile bucale şi cele ruşinoase ale temeliilor blocurilor din care-i clădit cosmosul, în temelia din mijloc, sfîrtecată de umbra turlei bisericii, se găsesc două mogîldeţe, din gaură li se zăreşte doar capul, la nivelul bordurii, îţi trece prin minte că cineva de pe trotuar le-ar putea trage un şut în cap, de-abia mai tîrziu constaţi cu stupoare că înălţimea la care te afli mistifică distanţele, le scurtează ori le anulează complet şi că cele două ţeste ca nişte bile de popice ori cele două bile de popice aducînd cu nişte ţeste sînt în realitate depărtate de trotuar şi că cel ce ar intenţiona să le tragă un şut în gură de-adevăratelea ar cădea în mod inevitabil lîngă ceilalţi doi, în groapa în care îşi duc traiul, cîtă vreme nu plouă, cîinii şi şobolanii. Cîinii par caricaturi miţoase, jigărite, cu priviri flămînde, ale celor adevăraţi, urlă amarnic cînd pe cer răsare luna, iar locatarul de la etajul şapte (prin urmare de deasupra ta) îşi ia la bătaie nevasta. Jocurile de societate ale liberului arbitru.

Continui să priveşti cele două capete, unul din ele parcă seamănă cu tine, nu scapi uşor de această obsesie, bănuiala ţi se intensifică, apoi brusc devine certitudine, fiindcă pe trotuar îşi fac pe rînd apariţia cele două capete reîncarnate, iar unul dintre ele în mod sigur eşti tu ori cineva îmbrăcat în pantalonii şi spencerul tău, cu ochelarii tăi, înfăţişarea ta; imaginea ta într-o oglindă? dai să te-ntorci, s-o întrebi ceva pe Ági, însă te trezeşti din nou pe trotuar, lîngă J, te bate pe umăr compătimitor, iar înaintea ochilor îţi apare o tablă neagră cu litere de o şchioapă, litere copilăroase, mari, scrise cu cretă albă, citeţ, un vis cîndva visat; şezi pe jumătate încălecat pe pervaz.